

SIA „METRUM”

Reģ. Nr.40003388748
Elizabetes iela 20, Rīga, LV-1050
Tālr. 67609030, fakss 67609044
E-pasts: metrum@metrum.lv
www.metrum.lv

Nīcas novada dome

Reģ. Nr. 90000031531
Bārtas iela 6, Nīca,
Nīcas novads, LV-3801
Tālr.63469049, fakss 63489502
E-pasts: dome@nica.lv
www.nica.lv

NĪCAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2013.–2025.GADAM

GALĪGĀ REDAKCIJA

(3 sējumos)

I SĒJUMS PASKAIDROJUMA RAKSTS

Teritorijas plānojuma izstrādes vadītāja, Nīcas novada domes
teritorijas plānotāja
Projekta vadītāja - plānotāja, *Arch.*
Kartogrāfs, *Arch.*
Kartogrāfs, *MSc. geogr.*
Projekta vadītājas asistente, *M.plan*

Evita KALĒJA

Māra KALVĀNE
Inguna KŪLIŅA
Sabīne GRASE
Daina ROGA

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam galīgā redakcija
apstiprināta ar Nīcas novada domes
2014.gada 10.februāra lēmumu „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam
galīgās redakcijas apstiprināšanu” (protokols Nr.3; 4§)

Nīcas novada domes priekšsēdētājs

Agris Petermanis

PASŪTĪTĀJS:

Nīcas novada dome

IZSTRĀDĀTĀJS:

Mērniecības un teritorijas plānošanas uzņēmums SIA „METRUM” sadarbībā ar Nīcas novada pašvaldību

PROJEKTS: NĪCAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOJUMS 2013.-2025.GADAM

STADIJA: galīgā redakcija

TERITORIJAS PLĀNOJUMA SASTĀVS:

I SĒJUMS. PASKAIDROJUMA RAKSTS

II SĒJUMS. GRAFISKĀ DAĻA

III SĒJUMS. TERITORIJAS IZMANTOŠANAS UN APBŪVES NOTEIKUMI

SATURA RĀDĪTĀJS

IEVADS		5
I	TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES NOSACĪJUMI, METODIKA UN LĪDZŠINĒJĀS NOVADA PLĀNOŠANAS IEZĪMES	6
1.1.	Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi	7
1.1.1.	Tiesiskais satvars	7
1.1.2.	Institūciju nosacījumi un prasības	9
1.2.	Metodika	10
1.2.1.	Izpētes posms	11
1.2.2.	Plānošanas posms	14
1.2.3.	Īstenošanas posms	16
1.3.	Līdzšinējie novada teritorijas attīstības plānošanas dokumenti	17
1.3.1.	Spēkā esošie teritorijas plānojumi	17
1.3.2.	Spēkā esošie detālpļānojumi	18
II	NĪCAS NOVADA PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI UN RISINĀJUMI TURPMĀKAI ATTĪSTĪBAI	20
2.1.	Novada ģeogrāfiskais novietojums un vēsturiskā attīstība	21
2.1.1.	Novada ģeogrāfiskais novietojums	21
2.1.2.	Novada vēsturiskā attīstība	21
2.1.3.	Nīcas un Otaņķu pagastu teritorijas	22
2.2.	Novada apdzīvojums un telpiskā struktūra	23
2.2.1.	Novada apdzīvojums	23
2.2.2.	Novada centrs - Nīca	24
2.2.3.	Piekrastes un lauku apbūves ciemi	25
2.2.4.	Ciemu robežu noteikšana	28
2.3.	Lauku teritorijas	30
2.3.1.	Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve	30
2.3.2.	Ūdeņu un mežu teritorijas	31
2.3.3.	Lauksaimniecībā izmantojamās zemes	33
2.4.	Satiksmes un inženierinfrastruktūras objektu attīstība	33
2.4.1.	Satiksmes infrastruktūras attīstība	33
2.4.2.	Inženierinfrastruktūra	36
2.5.	Piekrastes teritoriju izmantošana un attīstība	36
2.6.	Vides stāvoklis	37
2.6.1.	Riska teritorijas un objekti	37
2.6.2.	Jūras krasta erozija	42
2.6.3.	Civilā aizsardzība un valsts aizsardzības objekti	44
2.6.4.	Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas	46
2.7.	Nīcas novada ainavas	47
2.8.	Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti	48
2.8.1.	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi	48
2.8.2.	Aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti	50
2.8.3.	Novada nozīmes kultūrvēsturiskie un dabas objekti	55
III	NĪCAS NOVADA TERITORIĀLAIS KONTEKSTS	58
3.1.	Nīcas novada teritorijas plānojuma atbilstība Latvijas ilgtermiņa attīstības prioritātēm	59
3.2.	Reģionālais konteksts	59
3.3.	Kopīgo interešu teritorijas	62

IV	TERITORIJAS PLĀNOJUMA ATSEVIŠĶU RISINĀJUMU APSKATS	65
4.1.	Priekšlikumi Bernātu ciema teritoriju attīstībai Bernātu dabas parka teritorijā	66
4.1.1.	Bernātu dabas parka izveidošana un tā riska teritorijas	66
4.1.2.	Vēsturiskās apbūves attīstība Bernātos – Bernātu dabas parka teritorijā	67
4.1.3.	Priekšlikumi teritorijas un apbūves attīstībai nākotnē	67
4.2.	Alternatīvo enerģijas resursu izmantošana	71
4.3.	Teritorijas plānojuma grafiskās daļas teritorijas izmantošanas veidi (zonējuma iedalījums)	73
4.4.	Aizsargjoslas un tauvas josla	81
4.5.	Norādes novada turpmākajai attīstības plānošanai	82
4.6.	Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana	82

IEVADS

2011.gada 9.jūnijā Nīcas novada dome pieņēma lēmumu „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādi”, ar kuru tika apstiprināts teritorijas plānojuma darba uzdevums un noteikta tā izstrādes vadītāja – Nīcas novada domes teritorijas plānotāja Evita Kalēja.

Atbilstoši Darba uzdevumam, Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādes mērķi ir:

1. Izstrādāt teritorijas plānojumu Nīcas novada teritorijai ar ilgtermiņa perspektīvu uz 12 gadiem;
2. Izstrādāt vienotus teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus Nīcas un Otaņķu pagastā.

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam (turpmāk tekstā – Nīcas teritorijas plānojums) izstrādāts ar perspektīvu uz 12 gadiem. Atbilstoši *Teritorijas attīstības plānošanas likumam* (2011), teritorijas plānojumā tiek noteikta novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana un šīs izmantošanas ierobežojumi. Teritorijas plānojuma prasības ir saistošas, izstrādājot detālpilānojumus un lokālpilānojumus, kā arī uzsākot jebkuru zemes vienību (gabalu) sadalīšanu, apvienošanu, būvniecību, teritorijas labiekārtošanu, zemes dzīļu izmantošanu un citu saimniecisko darbību.

2012.gada 9.februārī Nīcas novada dome pieņēma lēmumu „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam izstrādi”, ar kuru tika nolemts turpināt teritorijas plānojuma izstrādi saskaņā ar 01.12.2011. „Teritorijas attīstības plānošanas likuma” un Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumiem Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

2012.gada 19.oktobrī spēkā stājās Ministru kabineta noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, kur 137.punktā definēts, ka spēku zaudē augstāk minētie MK noteikumi Nr.1148. Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam (turpmāk tekstā – Nīcas novada teritorijas plānojums) līdz 2012.gada 19.oktobrim izstrādāts pēc MK noteikumiem Nr.1148, bet pēc 19.oktobra, atbilstoši MK noteikumiem Nr.711.

Viena no būtiskākajām izmaiņām attiecībā uz teritorijas plānojuma izstrādi ir iespēja teritorijas plānojumu izstrādāt ne tikai visai pašvaldības teritorijai, bet atsevišķi novada pagastam, novada pilsētai un ciemam vai lauku teritorijai; tāpat izmainīts teritorijas plānojuma sastāvs, izslēdzot daļu *Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi*, iepriekšējo četru daļu vietā nosakot, ka teritorijas plānojumu veido trīs savstarpēji saistītas daļas:

1.sējums. Paskaidrojuma raksts, kurā tiek atspoguļota informācija par spēkā esošajiem teritorijas plānojumiem un detālpilānojumiem, aprakstīti teritorijas plānojuma risinājumi to atbilstība ilgspējīgas attīstības stratēģijai.

2.sējums. Grafiskā daļa, kurā ietilpst 19.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”. 22. un 23.punktā prasītie kartogrāfiskie materiāli.

3.sējums. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kuros tiek noteiktas konkrētas prasības teritorijas izmantošanai un apbūves parametri katrā funkcionālajā zonā; teritorijas plānojuma īstenošanas kārtība, kā arī citas prasības, aprobežojumi un nosacījumi, ņemot vērā ainavu izvērtējumu, teritorijas īpatnības un specifiku.

MK noteikumi Nr.711 nosaka, ka pašvaldība ar teritorijas attīstības plānošanas dokumenta izstrādes procesu saistītos dokumentus apkopo atsevišķā sējumā, nodrošinot tā elektronisku glabāšanu un pieejamību pašvaldībā.

Pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas Nīcas novada domē tā grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi tiks izdoti kā pašvaldības saistošie noteikumi, bet paskaidrojuma raksts kalpos kā dokuments pašvaldības darbam novada plānošanas jautājumos. Nīcas novada teritorijas plānojums būs galvenais novada turpmākās attīstības plānošanas dokuments attiecībā uz teritorijas izmantošanu līdz 2025.gadam.

Teritorijas plānojumā izmantoti 2012.gadā Nīcas novada teritorijā uzņemtie SIA „METRUM” projekta vadītājas Māras Kalvānes, un teritorijas plānotājas Ingunas Kūliņas fotoattēli.

I DAĻA

**TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES NOSACĪJUMI,
METODIKA UN LĪDZŠINĒJĀS NOVADA PLĀNOŠANAS IEZĪMES**

1.1. Teritorijas plānojuma izstrādes nosacījumi

1.1.1. Tiesiskais satvars

Latvijas Republikas normatīvie akti šobrīd nosaka, ka galvenie plānošanas dokumenti, uz kuriem jābalstās katras vietējās pašvaldības attīstībai, ir tās attīstības programma un teritorijas plānojums. *Teritorijas attīstības plānošanas likums* (2011) nosaka pašvaldībām līdz 2013.gada 31.decembrim izstrādāt arī ilgspējīgas attīstības stratēģiju.

Saskaņā ar likuma „*Par pašvaldībām*” 14.panta otrās daļas 1.punktu vietējai pašvaldībai, pildot savas funkcijas, likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas īstenošanu un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Norādāms, ka uz Nīcas novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanas brīdi, izstrādes stadijā ir arī Nīcas novada attīstības programma 2014.-2021.gadam un Nīcas novada ilgspējīgas attīstības stratēģija 2014.-2030. gadam (izstrāde uzsākta 2012.gada vasarā).

Atbilstoši Nīcas novada domes 12.11.2009. saistošajiem noteikumiem Nr.13 šobrīd Nīcas novada teritorijas plānojums sastāv no Nīcas pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 26.09.2007.) un Otaņķu pagasta teritorijas plānojuma (apstiprināts 28.07.2007.)

Pašvaldības darbību attīstības un telpiskās plānošanas jomā, kā arī plānošanas dokumentu saturu, īpaši, teritorijas plānojuma dokumentu, vistiešākajā veidā ietekmē dažādi normatīvie dokumenti. Tās nevar realizēt šo darbību, neievērojot normatīvo aktu prasības.

Atbilstoši *Teritorijas attīstības plānošanas likumam* vietējās pašvaldības vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentā - attīstības programmā - ietver pašreizējās situācijas analīzi, tendences un prognozes, kā arī informāciju par attīstības programmas izstrādes procesu un nosaka vidēja termiņa prioritātes, rīcības un investīciju plānu, attīstības programmas īstenošanai nepieciešamo resursu apjomu un attīstības programmas īstenošanas uzraudzības kārtību.

Savukārt, saskaņā ar augstākminētā likuma nostādnēm, teritorijas plānojumā nosaka funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, reglamentē teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus.

Latvijas Republikas Satversmes 105.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu, un ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Savukārt Satversmes 115.pants nosaka, ka valsts aizsargā ikviena tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

Teritorijas attīstības plānošanas likums nosaka teritorijas attīstības plānošanas principus. Likuma 3.pantā ietvertais ilgspējības princips nosaka, ka teritorijas attīstību plāno, lai saglabātu un veidotu esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību. Kā cits būtisks plānošanas princips minams atklātības princips, kurš nosaka, ka teritorijas attīstības plānošanā un dokumentu izstrādē iesaista sabiedrību un nodrošina informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu.

Atbilstoši likuma „*Par pašvaldībām*” (1994) 3.panta, pašvaldībām jādarbojas, „*ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses*”. Līdz ar to pašvaldībām ir jāuzņemas „vidutāja” loma teritorijas attīstības jautājumos. Normatīvajos aktos noteikts, ka sabiedrības līdzdalība ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Ar sabiedrības līdzdalību *Teritorijas attīstības plānošanas likuma* 4.panta izpratnē tiek saprasts, ka ikvienai fiziskai un juridiskai personai ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas plānojumiem, kā arī tās var piedalīties plānojumu sabiedriskajā apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savu viedokli un iesniegt priekšlikumus.

Ikviena fiziskā un juridiskā persona ir tiesīga noteiktā termiņā iesniegt rakstveida priekšlikumus un atsauksmes par teritorijas plānojumu un saņemt rakstveida atbildi par tiem. Tieši šā principa īstenošana sagādā vislielākās problēmas, jo līdzšinējā prakse liecina, ka sabiedrības viedokļa uzklaušana vairāk ir formāla.

Būvniecības likuma (1995) 3.pantā definēts, ka zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve tiek veikta saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālplānojumu (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem) un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem un, noslēdzot līgumu, apbūve ir saskaņota ar zemes gabala īpašnieku (ja apbūvi neveic zemes gabala īpašnieks). Virkne speciālo normu un citi normatīvi reglamentē ēku un būvju projektēšanu, būvniecību, rekonstrukciju (pārbūvi) vai renovāciju (atjaunošanu), ņemot vērā konkrētās pašvaldības teritorijas plānojumu. 1995. gada Būvniecības likums tika izstrādāts laikā, kad Latvija vēl nebija iestājusies Eiropas Savienībā (turpmāk – ES), līdz ar to nevajadzēja harmonizēt nacionālo likumdošanu ar ES tiesību aktiem.

Nīcas teritorijas plānojuma izstrādes laikā, 2013.gada 9.jūlijā Saeimā ir pieņemts jauns *Būvniecības likums* (stāsies spēkā ar 2014.gada 1.maiju). Likumprojekts paredz vienkāršot būvniecības administratīvo procesu atsakoties no daudzajiem starplēmumiem, tādējādi būtiski uzlabojot uzņēmējdarbības vidi un piesaistot vietējos un ārvalstu investorus. Likumā ir ietverti četri būtiskākie principi, kas būvniecības procesā jāievēro būvniecības dalībniekiem, kā arī valsts un pašvaldības institūcijām - Arhitektoniskās kvalitātes princips; Atklātības princips; Vides pieejamības princips un Ilgtspējīgas būvniecības princips.

Likums „*Vides aizsardzības likums*” (2006) nosaka pašvaldību atbildību par vides aizsardzību un dabas resursu izmantošanu.

Aizsargjoslu likums (1997) definē aizsargjoslu veidus, to izveidošanas principus un īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus tajās ap dabas un tehniskās infrastruktūras objektiem. Visu veidu aizsargjoslu konkrētās robežas nosaka teritorijas plānojumos, ievērojot teritorijas plānošanas noteikumus un aizsargjoslu noteikšanas metodiku. Ir pieņemta virkne Ministru kabineta noteikumu, kas reglamentē prasības konkrētu aizsargjoslu noteikšanai. Aizsargjoslu likuma 35.pantā norādīts, ka vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Plānošanas procesā savstarpēji mijiedarbojas daudzi citi likumi, - *Meža likums* (2000), *Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām* (1993), *Zvejniecības likums* (1995), *Par autoceļiem* (1992), *Par kultūras pieminekļu aizsardzību* (1992) u.c., tāpat kā Ministru kabineta noteikumi, kas izdoti uz šo likumu pamata.

Nīcas teritorijas plānojuma izstrādes laikā, 2013.gada 30.aprīlī ir izdoti MK noteikumi Nr.240 „*Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi*”, kas nosaka vispārīgas prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, kā arī teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju. Ņemot vērā minētos noteikumus, Nīcas teritorijas plānojuma pilnveidotajā redakcijā ir precizēti funkcionālo zonu nosaukumi un apzīmējumi, kā arī precizēti teritorijas izmantošanas veidi un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Bez normatīvajiem aktiem, kas tieši reglamentē teritorijas attīstības un telpiskās plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, ir arī starptautiskie un Latvijas stratēģiskie dokumenti, kuru ieteiktie telpas veidošanas principi Eiropas telpā ir būtiski katras teritorijas telpiskajā plānošanā. Šajos dokumentos par prioritātēm tiek izvirzīts atbalsts ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai. Starptautiskie dokumenti telpiskajā plānošanā tiek izmantoti kā vadlīnijas, izstrādājot dokumentus, kas skar dzīves telpas attīstību.

1992.gada Riodežaneiro Pasaules vides un attīstības konferences *Deklarācija par vidi un attīstību un Ilgtspējīgas attīstības rīcības programma 21.gadsimtam* jeb *Agenda 21* uzsver, ka ilgtspējīgas attīstības centrā ir cilvēks. Tajā teikts, ka tiesības attīstīties jāīsteno, nodrošinot esošo un nākamo paaudžu attīstības un vides vajadzības.

1996.gada Stambulas Pasaules apdzīvoto vietu konferences *Deklarācijai par apdzīvotām vietām un Apdzīvoto vietu dienaskārtībai* jeb *Habitat II* ir divi galvenie mērķi: atbilstošs mājoklis katram un ilgtspējīgas cilvēku apmetnes jeb apdzīvotas vietas urbanizētā pasaulē. Attiecībā uz apdzīvotām vietām šeit panākta vienošanās, ka jāaizsargā un jā saglabā vēsturiskas apdzīvotuma struktūras, ieskaitot kultūras un dabas mantojumu un ainavas, jāveicina līdzsvarotāku apdzīvotuma struktūru, stimulējot produktīvas investīcijas, darba vietu radīšanu un sociālo infrastruktūru ciemos, mazās un vidējās pilsētās. Dokuments atzīmē, ka dzīves kvalitāte un ekonomiskā attīstība apdzīvotās vietās ir cieši saistīta ar iedzīvotāju skaita izmaiņām un demogrāfisko raksturojumu, kā arī tādiem attīstības aspektiem kā izglītība, veselība, dabas resursu izmantošanas līmenis, vides stāvoklis, ekonomiskās un sociālās attīstības raksturs un kvalitāte.

ANO Pasaules komisijas *Ziņojums par pilsētu nākotni 21.gadsimtā*, kuru 2000.gadā akceptējusi Pasaules konference *Urban 21* Berlīnē, pievēršas apdzīvoto vietu globālajām tendencēm un to ekonomiskajai bāzei, atzīmējot, ka pašreizējās izmaiņas Austrumeiropas apdzīvotajās vietās raksturo divi īpaši simboli – „privātā automašīna” un „vienģimenes māja”. Minētais dokuments atzīst, ka, neskatoties uz globalizāciju, pieaug vietējās ekonomikas nozīme, kuras ietekmē svarīgi kļūst tādi vietējie faktori kā: labas kvalitātes mājokļi un infrastruktūra, elastīgs darba tirgus, elastīgi, uzticami un efektīvi noteikumi uzņēmējdarbībai, atraktīva kultūras dzīve un kvalitatīva arhitektoniskā vide.

1.1.2. Institūciju nosacījumi un prasības

Atbilstoši MK noteikumiem Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, nosacījumus teritorijas plānojuma izstrādei sniedz tās institūcijas un pašvaldības, kuras var ietekmēt teritorijas attīstības plānošanas dokumentā ietvertie risinājumi.

MK noteikumi Nr.711 regulē, ka teritorijas plānojuma darba uzdevumā norāda plānošanas dokumenta izstrādē iesaistāmās institūcijas, ietverot vismaz Valsts vides dienestu, Dabas aizsardzības pārvaldi, VAS „Latvijas valsts ceļi”, Valsts meža dienestu un Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūru.

Nemot vērā, ka Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta 2011.gadā, tad arī darba uzdevumā definētas virkne institūciju, atbilstoši MK noteikumiem Nr.1148, kurām Nīcas novada domes pieprasīja nosacījumus, tas ir:

- Satiksmes ministrijai;
- Valsts vides dienesta Liepājas reģionālajai vides pārvaldei;
- Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai;
- VAS „Latvijas valsts ceļi”;
- Veselības inspekcijas Kurzemes kontroles nodaļai;
- Valsts zemes dienesta Kurzemes nodaļai;
- VAS „Latvenergo”;
- AS „Latvijas gāze”;
- Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kurzemes reģiona brigādes Liepājas 1.daļai;
- Kurzemes plānošanas reģionam;
- Lauku atbalsta dienesta Dienvidkurzemes reģionālajai lauksaimniecības pārvaldei;
- Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecībai;
- VAS „Latvijas valsts meži”;
- SIA „Lattelecom”;
- Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centram;
- LR Aizsardzības ministrijai;
- VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi Kurzemes reģiona meliorācijas nodaļai”;
- Dabas aizsardzības pārvaldei;
- Latvijas Ornitoloģijas biedrībai;
- Civilās Aviācijas aģentūrai;
- Latvijas Gaisa satiksmei;
- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūrai;
- LR Zemkopības ministrijai.

Lai noskaidrotu kaimiņu pašvaldību viedokli par Nīcas novada telpisko attīstību un iespējam kopīgo interešu teritoriju attīstībā, Nīcas novada dome nosūtījusi vēstuli kaimiņu pašvaldībām:

- Rucavas novada domei;
- Grobiņas novada domei;
- Liepājas pilsētas domei.

Izstrādātās Nīcas teritorijas plānojuma redakcijas tiek iesniegtas izskatīšanai un atzinuma sniegšanai institūcijām, kas sniegušas nosacījumus, kā arī kaimiņu pašvaldībām. Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā sagatavots atsevišķs sējums „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu”, kurā ietverti institūciju sniegtie nosacījumi un atzinumi teritorijas plānojuma izstrādei, to apkopojums un izvērtējums.

1.2. Metodika

Teritoriju plānošana ir ilgstošs, komplicēts un pēc būtības nepārtraukts process. Latvijā ir izveidojusies dažāda prakse un arī izpratne par vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādi.

Lai atspoguļotu Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādes procesu, ir sagatavota šī nodaļa, kuras mērķis ir iepazīstināt ar plānošanas procesā pielietoto darba metodiku.

Teritorijas plānojuma saturs ir noteikts normatīvajos aktos – tas sastāv no **apraksta daļas, vēlamās telpiskās struktūras daļas un saistošās daļas, kā arī plānošanas procesa pārskata daļas**. Apraksta daļa nodrošina informāciju vēlamās telpiskās struktūras attīstības pamatošanai. Vēlamās telpiskās struktūras daļa ir vēlamās telpiskās attīstības vīzijas apraksts, vēlamās telpiskās struktūras formulējums un pamatojums. Saistošā sadaļa nosaka nepieciešamos pasākumus vēlamās telpiskās struktūras sasniegšanai. Galarezultāts nav jāuzskata kā konstantu teritorijas plānojumu novada teritorijai, bet gan vairāk kā ilgtermiņa vīziju, kas tulkojama ar nepārtrauktu koncepciju virzīšanu un pielāgošanu. Tā ir struktūra, kurā var atpazīt ikdienas darbības, attieksmi pret kvalitāti un ilgtspēju, un kurā tiek saņemti piedāvājumi un tiek uzrādīta ietekme.

Telpiskajai plānošanai ir savstarpēji jāsaista sociālās, ekonomiskās un dabas vides dimensijas, kas saistītas ar izmaiņām teritorijas uzbūvē – veselais ir vērtīgāks par tā daļu summu. Tādēļ ir vajadzīga saikne, kas aptver visas šīs sastāvdaļas un ļauj dažādu sektoru nereti pretrunīgās prasības līdzsvarot.

Telpiski konflikti regulāri rodas tādās attīstības teritorijās, kas ir pievilcīgas dažādām iedzīvotāju interešu grupām, kur katra vēlas apmierināt savas intereses. Novada telpa piedāvā iespējas jaunu ekonomisko aktivitāšu un nodarbinātības attīstībai. Tā arī palīdz noteikt tās vides kvalitāti, kā arī ir svarīgs elements sociālā un vēsturiskā mantojuma ilgtspējīgā izmantošanā. Šo iemeslu dēļ, visi lēmumi ir jāpieņem, izvērtējot, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo pušu interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegt kaut nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Šodien pieņemtie politiskie lēmumi nedrīkst sagraut nākotnes attīstības potenciālu.

Lai izstrādātu vēlamo novada attīstības modeli, tika izmantoti dažādi darba paņēmieni. Telpiskajai plānošanai piemīt vairākas īpatnības – tai ir jālīdzsvaro biežāk konfliktējošās dažādu grupu vajadzības, piemēram, pašvaldības, zemes īpašnieku, uzņēmēju, attīstības plānotāju un citu grupu vajadzības jeb uzskatus, izmantojot pārrunu un kompromisu metodi. Tai ir jābūt saskaņotai savā pieejā, kā arī jābūt reālai, stratēģiskai un elastīgai.

Ar ierobežotām zināšanām par iespējamo attīstību un ierobežotu informāciju par tendencēm un prognozēm, ir sarežģīti izveidot priekšstatu par nākotnes vidi. Nav iespējams ar 100% garantiju zinātniski paredzēt ekonomisko pārmaiņu un migrācijas plūsmu izvēršanos, vai arī, kāda līmeņa resursi būs pieejami sociālai, ekonomiskai un telpiskai attīstībai ilgtermiņā. Objektīvi paredzamas galvenokārt ir tikai iespējamās tendences jeb attīstības scenāriji. Šo iemeslu dēļ telpiskajiem plāniem ir jābūt pielāgojamiem esošai situācijai. Tādēļ arī telpiskā plānošana nevar piedāvāt pilnīgu risinājumu jebkurai problēmai. Drīzāk tā ir jāskata kā nepārtraukta un visu laiku notiekoša aktivitāte.

Būtiska telpiskās plānošanas sastāvdaļa ir teritorijas konteksta izpratne, kura robežās ir jāveido telpiskais plānojums. Šis konteksts sevī ietver teritorijas problēmu un iespēju izpēti, kas atspoguļota esošajos plānos, pētījumos, dokumentos, iespējamajos ar novadu un reģionu kopumā saistītos attīstības projektos. Pieredzes un zināšanu saistība ir ļoti svarīga plānošanas procesā, tādā veidā nodrošinot tā risinājumu pamatotību, īstenošanas kontrolējamību un demokrātiskumu.

Plānošanas process sastāv no vairākiem posmiem. Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādes plānošanas principu pamatā ir šī plānošanas procesa, kas iesākts 2011.gada jūnijā, sadalīšana trīs posmos: 1) izpētes posms, 2) plānošanas posms un 3) īstenošanas posms.

Izpētes un plānošanas posms nav savstarpēji strikti nodalāmi, jo paralēli izpētei nepārtraukti tiek domāts par plānoto situāciju, savukārt, plānošanas posmā izkristalizējas, kādas vēl izpētes un materiāli ir darbam nepieciešami.

1.2.1. Izpētes posms

No 2012.gada janvāra, kad tika noslēgts pakalpojumu līgums starp Nīcas novada domi un SIA „METRUM” par Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādi, līdz Nīcas novada teritorijas plānojuma galīgās redakcijas izstrādei, paralēli esošo materiālu izpētei, SIA „METRUM” speciālisti Nīcas novada domē organizēja darba grupu sanāksmes un tikšanās ar pašvaldības speciālistiem (skatīt 1.tabulu). Tika organizēta arī novada teritorijas apsekošana ar mērķi veikt pašreizējās situācijas izpēti un tās precizēšanu, grafisko materiālu aktualizāciju un novada teritorijas un atsevišķu objektu novērtēšanu, par pamatu ņemot spēkā esošos Nīcas novada teritorijas plānojuma grafiskos materiālus.

Nīcas novada teritorijas apsekošanas laikā tika apzināta novada pašreizējā izmantošana. Termins „teritorijas pašreizējā izmantošana” tika izmantots MK noteikumos Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (spēkā līdz 19.10.2012.), tomēr netika precīzi definēts, kas ar to jāsaprot. MK noteikumos Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (spēkā no 19.10.2012.) ir noteikts, ka teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādei jāizmanto „patstāvīgi aktualizējams pašreizējās situācijas raksturojums”. Tā kā Nīcas novada pašvaldības rīcībā minētā „patstāvīgi aktualizējamā pašreizējās situācijas raksturojuma” nav, tad definējot šo jēdzienu Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādei, tika izmantoti šādi kritēriji pašreizējās izmantošanas noteikšanai un to pielietošanai:

- 1) faktiskā/reālā teritorijas izmantošana jeb situācija „dabā” – aktuālais teritorijas stāvoklis tās apsekošanas brīdī;
- 2) būvvaldē akceptēts būvprojekts/izsniegta būvatļauja, kas ir spēkā teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes laikā (Nīcas novada pašvaldības dati par izsniegtajām būvatļaujām jaunu ēku būvniecībai, kas izdotas 2009.un 2010.gadā līdz teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanai).

Par pamatu kartogrāfiskajam materiālam teritorijas plānojuma izstrādei tika izmantotas topogrāfiskās kartes, ortofotokartes, aktuālā kadastrālā informācija, kā arī spēkā esošā Nīcas pagasta un Otaņķu pagasta teritorijas plānojuma grafiskās daļas.

No attiecīgajām institūcijām (VA „Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra” un Valsts zemes dienesta) tika pieprasīti un pasūtīti Nīcas novada kartogrāfiskā materiāla dati (topogrāfiskā karte mērogā 1:10 000, ortofotokarte un kadastrālā informācija). Attiecībā uz Valsts zemes dienesta sniegtajiem datiem, plānošanas procesā tika izmantota zemes vienību robežām piesaistīta kadastrālā informācija par nekustamā īpašuma nosaukumiem, īpašnieka, tiesiskā valdītāja, lietotāja statusu, zemes vienības platību, nekustamā īpašuma lietošanas mērķi u.c. informācija.

1.tabula. Darba grupu tikšanās Nīcas novada domē teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros.

Nr.	Datums	Organizētās tikšanās, brauciena mērķis Nīcas novada pašvaldībā*
Darba grupas tikšanās Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakcijas izstrādes ietvaros		
1.	2012.gada 29.marts	Informācijas pārrunāšana par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam (turpmāk – teritorijas plānojums) fizisko un juridisko personu

* Sanāksmju protokolus un darba grupu dalībniekus skatīt teritorijas plānojuma pielikuma „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu” 1. un 2.daļā

		<p>priekšlikumiem teritorijas plānojuma izstrādei, to analīze. SIA „METRUM” ziņojums par paveikto un plānoto darbu pie teritorijas plānojuma - priekšlikumi vienotajai teritorijas izmantošanas veidu klasifikācijai, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu saturs, kā arī piedāvātie risinājumi atsevišķu teritoriju attīstībai. Sanāksmē piedalījās 17 dalībnieki.</p>
<p>2.</p>	<p>2012.gada 19.aprīlis</p> 	<p>Tikšanās laikā apskatītie jautājumi – transporta infrastruktūras plānošana Nīcas novada teritorijā, vēja elektrostaciju iekļaušana ainavā, ciemu robežas un to plānotā (aļautā) izmantošana, arhitektūras pamatnes noteiktības definēšana, kā arī atsevišķu teritoriju izmantošanas un attīstības iespējas. Sanāksmē piedalījās 18 dalībnieki.</p>
<p>3.</p>	<p>2012.gada 24.maijs</p> 	<p>Tikšanās laikā apskatītie jautājumi – vispārīgās prasības Nīcas novada teritorijas izmantošanai un apbūvei, prasības dzīvojamās apbūves, jauktas centra un publiskās apbūves, ražošanas, kā arī lauku teritorijām. Diskutēts par prasībām dabas un apstādījumu teritorijām. Sanāksmē piedalās 16 dalībnieki.</p>
<p>4.</p>	<p>2012.gada 28., 29.jūnijs</p> 	<p>Detalizēta teritorijas apsekošana dabā, gan kartējot valsts nozīmes kultūrvēsturiskos objektus, gan izvērtējot esošās un spēkā esošajā Nīcas novada teritorijas plānojumā noteiktās izejas uz jūru un publiskās pieejas vietas Liepājas ezeram. Sanāksmē piedalījās 15 dalībnieki.</p>
<p>5.</p>	<p>2012.gada 30.augusts</p> 	<p>Tikšanās laikā apskatītie jautājumi – <i>Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu</i> V nodaļas priekšlikumu izskatīšana kontekstā ar plānotajām funkcionālajām zonām un aļauto izmantošanu novada teritorijā. Sanāksmē piedalījās 14 dalībnieki.</p>
<p>6.</p>	<p>2012.gada 27.septembris</p> 	<p>Tikšanās laikā izvērtēti iedzīvotāju saņemtie iesniegumi un priekšlikumi Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādei. Katrs iesniegums tika individuāli izvērtēts un noteikts, vai: a) to atbalstīt; b) daļēji atbalstīt vai c) noraidīt. Jebkurš pieņemtais lēmums/priekšlikums tika apskatīts ne tikai kā individuālas personas ierosinājums, bet kā konkrētas/tuvākās apkārtnes attīstības ietekmētājs Nīcas novadā. Sanāksmē piedalījās 17 dalībnieki.</p>
<p>7.</p>	<p>2012.gada 30.oktobris</p>	<p>Tikšanās laikā atkārtoti izskatīti iedzīvotāju iesniegumi un priekšlikumi. Tāpat tika diskutēts par detālplānojuma teritorijām, konkrētāk, to izstrādes nepieciešamību dažādās novada nozīmīgās teritorijās (piekrastē, mežos u.c.). Sanāksmes dalībnieki pārrunāja applūstošo teritoriju un riska zonu noteikšanu Nīcas novada teritorijā, kā arī plānoja ražošanas teritoriju</p>

		<p>izvietojumu. Sanāksmē piedalījās 15 dalībnieki.</p>
<p>Darba grupas tikšanās pēc Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakcijas publiskās apspriešanas (6.12.2012.-31.01.2013.)</p>		
<p>8.</p>	<p>2013.gada 19.marts</p> 	<p>Tikšanās laikā uzklauti darba grupā klātesošo zemes īpašnieku viedokļi par viņu īpašumu izmantošanu; izskatīti iedzīvotāju saņemtie iesniegumi un priekšlikumi pēc teritorijas plānojuma 1.redakcijas publiskās apspriešanas. D.Vecbaštika iepazīstināja darba grupu ar izstrādāto Vides pārskatu. Diskusijas par applūstošajām teritorijām Nīcas novadā un iespējamo būvniecību tajās, par vēja elektrostaciju būvniecību. Plašas diskusijas par publisko pieeju jūrai – kurā no īpašumiem atstāt un kurā likvidēt gājēju taku līdz jūrai. Sanāksmē piedalījās 19 dalībnieki.</p>
<p>9.</p>	<p>2013.gada 28.jūnijs</p> 	<p>Tikšanās laikā darba grupa iepazīstināta ar notikušo Vides pārskata sabiedrisko apspriešanu un saņemtajiem atzinumiem no institūcijām. Dalībnieku iepazīstināšana ar jaunajiem 30.04.2013. MK noteikumiem Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”, secinājumi par veicamajām izmaiņām izstrādātajā teritorijas plānojuma teksta un grafiskajā daļā. Izskatīti iedzīvotāju saņemtie iesniegumi un priekšlikumi. Atkārtota diskusija par publisko pieeju jūrai. Sanāksmē piedalījās 18 dalībnieki.</p>
<p>10.</p>	<p>2013.gada 20.septembris</p> 	<p>Viedokļu apmaiņa notika par atļauto (plānoto) izmantošanu Bernātu dabas parkā. Diskusijā piedalījās Liepājas reģionālās vides pārvaldes un Dabas aizsardzības pārvaldes pārstāvji, un izteica savus priekšlikumus Nīcas teritorijas plānojuma 1.redakcijas pilnveidošanai. Atkārtoti tika izskatīti arī atsevišķi iedzīvotāju iesniegumi. Tikšanās laikā darba grupa diskutēja par īpašuma „Varavīksnes” plānoto izmantošanu. Dalībnieki diskutēja par izmaiņām Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, kā arī par polderu teritorijām un iespējām tās apsaimniekot. Sanāksmē piedalījās 20 dalībnieki.</p>
<p>Darba grupas tikšanās pēc Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam pilnveidotās 1.redakcijas publiskās apspriešanas (04.11.2013.-25.11.2013.)</p>		
<p>11.</p>	<p>2014.gada 17.janvāris</p> 	<p>Tikšanās laikā darba grupa iepazīstināta ar Nīcas teritorijas plānojuma pilnveidotās 1.redakcijas publiskās apspriešanas rezultātiem – institūciju atzinumiem un iedzīvotāju iesniegumiem. Tikšanās laikā darba grupa diskutēja par priekšlikumiem kas iekļauti Liepājas reģionālās vides pārvaldes, Dabas aizsardzības pārvaldes, Latvijas valsts mežu un Zemkopības ministrijas sniegtajos atzinumos. Tika izskatīti visi iesniegtie iedzīvotāju iesniegumi un priekšlikumi par Nīcas teritorijas plānojuma pilnveidoto 1.redakciju un pieņemti lēmumi par nepieciešamajiem precizējumiem, kas jāiekļauj plānojuma galīgajā redakcijā. Sanāksmē piedalījās 7 dalībnieki.</p>

Izstrādājot jauno novada teritorijas plānojumu, Nīcas novada pašvaldības spēkā esošā teritorijas plānojuma grafiskās daļas dati tieši netika izmantoti. Tā vietā, dati sagatavoti no jauna - precīzi un pēc iespējas aktuālāki. Spēkā esošais Nīcas novada pašvaldības teritorijas plānojums, ievērojot pēctecības principu, plānošanas procesā tika izmantots kā ideju „pārnesējs”, pārmantojot jaunajā teritorijas plānojumā būtiskākos iepriekš pieņemtos risinājumus attiecībā uz zemes īpašniekiem un viņu iespējām zemes izmantošanā un attīstībā.

Teritorijas plānojuma saistošo daļu izstrādei un vēlamo attīstības risinājumu pieņemšanai, izmantoti šādi pamatmateriāli un informācija:

- Spēkā esošie normatīvie akti;
- Nīcas pagasta attīstības programma 2009.-2015.gadam;
- Otaņķu pagasta attīstības stratēģija 2008.-2023.gadam;
- Nīcas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam;
- Otaņķu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam;
- Nīcas novada domē uzkrātie un apkopotie materiāli;
- Valsts un pašvaldību institūciju sniegtā informācija par novada teritoriju;
- Darba grupas, tikšanās ar iedzīvotājiem un speciālistiem;
- Iedzīvotāju priekšlikumi u.c.

1.2.2. Plānošanas posms

Iedzīvotāju iesniegumi/priekšlikumi teritorijas plānojuma izstrādei tika pieņemti, sākot no Nīcas novada domes lēmuma par teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanas 2011.gada jūnijā, kopā saņemot 58 iesniegumus/priekšlikumus.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādē svarīgas ir apspriedes (pārrunas) ar novada pašvaldības un institūciju pārstāvjiem. Ar Nīcas novada domes 2012.gada 8.marta lēmumu tika izveidota darba grupa Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam izstrādei, kuru veido dažādu deviņi ciemu iedzīvotāji. Ar darba grupas pārstāvjiem tika pārrunāti dažādi teritorijas plānojuma izstrādes darba varianti, materiāli, risinājumi un pats plānošanas process.

Teritorijas plānojuma izstrādes darba grupu vada Nīcas novada teritorijas plāna izstrādes vadītāja, teritorijas plānotāja Evita Kalēja, aktīvi iesaistoties arī novada priekšsēdētājam Agrim Petermanim. Darba grupā iekļauti šādi novada iedzīvotāji:

1. Uldis Krilovs (Grīnvaltu ciems)
2. Verners Bokums (Pērkones ciems)
3. Indra Štāla (Bernātu ciems)
4. Vitauts Lokošjūs (Klampju ciems)
5. Ojārs Ronis (Nīcas ciems)
6. Juris Balčus (Kalnišķi)
7. Ieva Ķergalve (Jūrmalciems)
8. Ingars Kalējs (Rudes ciems)
9. Raivis Kupšis (Otaņķu ciems)

Nīcas novada teritorijas plānojuma 1.redakcija tika nodota publiskai apspriešanai atbilstoši Nīcas novada domes 2012.gada 8.novembra lēmumam „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakcijas nodošanu publiskai apspriešanai un institūciju atzinumu saņemšanai” (protokols Nr.14.;3.punkts).

Publiskās apspriešanas termiņš tika noteikts no 2012.gada 6.decembra līdz 2013.gada 31.janvārim, paziņojumus par to publicējot pašvaldības laikrakstā „Nīcas Novada Vēstis” (2012.gada novembrī), Nīcas novada mājas lapā www.nica.lv un teritorijas plānojuma izstrādātāju SIA „METRUM” mājas lapā www.metrum.lv.

Ar teritorijas plānojuma 1.redakciju publiskās apspriešanas laikā bija iespējams iepazīties elektroniski Nīcas novada domes mājas lapā www.nica.lv sadaļā - Teritorijas plānošana, kā arī Nīcas novada domē, Otaņķu pagasta pārvaldē, sabiedriskos centros Kalnišķos un Jūrmalciemā.

Rakstiskus priekšlikumus teritorijas plānojuma 1.redakciju bija iespējams iesniegt līdz 2013.gada 31.janvārim Nīcas novada domē. Ņemot vērā iedzīvotāju iniciatīvu, iesniegumi tika saņemti un izvērtēti arī pēc publiskās apspriešanas termiņa beigām. Publiskās apspriešanas laikā saņemti 27 iesniegumi, pēc tās – 31 iesniegums. Ikviens interesents savu viedokli par teritorijas plānojuma risinājumiem varēja izteikt arī klātienē 4 organizētajās publiskās apspriešanas sanāksmēs, kas notika 2013.gada 11.janvārī Nīcas

kultūras namā un 12.janvārī – Pērkonē, Jūrmalciemā, Kalnišķos un Rudē. Iedzīvotāju iesniegumus/priekšlikumus un darba grupas komentārus par to iestrādi teritorijas plānojumā, kā arī publiskās apspriešanas sanāksmes protokolus skatīt teritorijas plānojuma pielikuma „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu” 2.daļā.

Lielākā daļa iesniegumu atklāj zemes īpašnieku vēlmi izmantot īpašumā esošo zemi dzīvojamās apbūves attīstībai un realizēt esošo zemes vienību sadali. Otra lielākā iesniegumu grupa ir attiecināma uz vēlmi attīstīt savā nekustamajā īpašumā ar tūrismu un rekreāciju saistītu objektu apbūvi – viesu namus, viesnīcas, SPA kompleksus, kafejnīcas, vasaras kempingus utt. 6 iesniegumi ir saņemti ar ierosinājumu atļaut veikt esošās lauksaimniecības zemes apmežošanu (meža ieaudzēšanu). Kaut arī spēkā esošajā Nīcas pagasta teritorijas plānojumā jau ir noteiktas publiskās izejas uz jūru, tika saņemti atsevišķi iesniegumi par šo izeju noteikšanu vai precizēšanu. Viens iesniegums ir saņemts ar ierosinājumu izveidot dzīvnieku kapsētu.

2012.gada 12.decembrī Nīcas novada dome, atbilstoši 16.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 80. un 139.3 punktam, nosūtīja paziņojumu institūcijām un kaimiņu pašvaldībām, ar lūgumu sniegt atzinumu par izstrādāto teritorijas plānojuma 1.redakciju. Atbilstoši tam, tika saņemti 20 institūciju un 3 kaimiņu pašvaldību atzinumi, kas attiecīgi izvērtēti un iestrādāti teritorijas plānojuma pilnveidotajā redakcijā (skatīt teritorijas plānojuma pielikuma „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu” 2.daļu).

LR Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas Vides valsts pārraudzības birojs 2012.gada 8.maijā pieņēma lēmumu Nr.37 „Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu” Nīcas novada teritorijas plānojumam. Atbilstoši minētajam lēmumam, 2013.gada pirmajā pusē SIA „Vides eksperti” sadarbībā ar Nīcas novada pašvaldību veica Nīcas novada teritorijas plānojuma stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu un sagatavoja Vides pārskatu. Stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma un Vides pārskata publiskā apspriešana notika no 2013.gada 29.aprīļa līdz 10.jūnijam, t.sk. publiskās apspriešanas sanāksme – 16.maijā.

2013.gada 8.augustā tika saņemts Vides valsts pārraudzības biroja atzinums Nr.30 „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam Vides pārskatu”. Minētajā atzinumā Vides valsts pārraudzības birojs rekomendē Nīcas novada pašvaldībai izvērtēt nepieciešamību pilnveidot Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakciju, ņemot vērā papildinātajā Vides pārskatā, publiskās apspriešanas laikā un šajā atzinumā izteiktos priekšlikumus, īpašu uzmanību pievēršot plānotajām darbībām dabas parka „Bernāti” ziemeļu daļā.

2013.gada 12.augustā Nīcas novada dome, atbilstoši 16.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 87.2.punktam, pieņēma lēmumu Nr.128 „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakcijas pilnveidošanu” (protokols Nr. 12.; 2.punkts).

Nīcas novada teritorijas plānojuma pilnveidotā 1.redakcija tika nodota publiskai apspriešanai atbilstoši Nīcas novada domes 2013.gada 14.oktobra lēmumam „Par Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam pilnveidotās 1.redakcijas nodošanu publiskai apspriešanai un institūciju atzinumu saņemšanai” (protokols Nr. 16.; 8.punkts).

Publiskās apspriešanas termiņš noteikts no 2013. gada 4. līdz 25.novembrim, paziņojumus par to publicējot pašvaldības laikrakstā „Nīcas Novada Vēstis” (2013.gada oktobrī) un laikrakstā „Kursas laiks”, Nīcas novada mājas lapā www.nica.lv un teritorijas plānojuma izstrādātāju SIA „METRUM” mājas lapā www.metrum.lv.

Ar teritorijas plānojuma pilnveidoto 1.redakciju publiskās apspriešanas laikā bija iespējams iepazīties elektroniski Nīcas novada domes mājas lapā www.nica.lv sadaļā - Teritorijas plānošana, kā arī Nīcas novada domē, Otaņķu pagasta pārvaldē, sabiedriskos centros Kalnišķos un Jūrmalciemā.

Rakstiskus priekšlikumus par teritorijas plānojuma pilnveidoto 1.redakciju bija iespējams iesniegt līdz 2013.gada 25.novembrim Nīcas novada domē. Ņemot vērā iedzīvotāju iniciatīvu, iesniegumi tika saņemti un izvērtēti arī pēc publiskās apspriešanas termiņa beigām. Publiskās apspriešanas laikā saņemti 27 iesniegumi, pēc tās – 4 iesniegumi. Ikviens interesents savu viedokli par teritorijas plānojuma risinājumiem varēja izteikt arī klātienē, organizētajā publiskās apspriešanas sanāksmē, kas notika 2013.gada 8.novembrī Nīcas kultūras namā. Iedzīvotāju iesniegumus/priekšlikumus un darba grupas komentārus par to iestrādi teritorijas plānojumā, kā arī publiskās apspriešanas sanāksmes protokolus skatīt teritorijas plānojuma pielikumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu”.

2013.gada 4.novembrī Nīcas novada dome, atbilstoši 16.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 89.punktam, nosūtīja paziņojumu institūcijām un kaimiņu pašvaldībām, ar lūgumu sniegt atzinumu par pilnveidoto teritorijas plānojuma 1.redakciju. Atbilstoši tam, tika saņemti 20 institūciju un 2 kaimiņu pašvaldību atzinumi, kas attiecīgi izvērtēti un iestrādāti teritorijas plānojuma pilnveidotajā redakcijā (skatīt teritorijas plānojuma pielikumu „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādes procesu”).

1.2.3. Īstenošanas posms

Pēc tam, kad vietējā pašvaldības dome apstiprina vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, kā pašvaldības saistošie noteikumi tiek izdoti tā *Grafiskā daļa* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi*. Paskaidrojuma raksts kalpos kā informatīvs un rekomendējošs dokuments Nīcas novada pašvaldības darbā.

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan dabas, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās attīstības iespējas.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojumā atspoguļotajam redzējumam.

1.3. Līdzšinējie novada teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Plānošanas pabeigtība ir relatīva. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumenti reaģē uz mainīgo situāciju. Tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošā plānojuma pamatojumam, tiek saglabātas tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies. Katrs izstrādātais plānojums atstāj būtiskas izmaiņas uz konkrētās teritorijas attīstību.

1.3.1. Spēkā esošie teritorijas plānojumi

Interesu saskaņotības princips nodrošina, ka teritorijas plānojumu izstrādā saskaņā ar citiem teritorijas plānojumiem un šajā plānojumā saskaņo valsts, plānošanas reģionu, pašvaldību un privātās intereses.

Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā primāri tika vērtēti spēkā esošie novada teritorijas plānošanas dokumenti, tas ir, Nīcas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam un Otaņķu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam.

Otaņķu pagasta 2007.gada teritorijas plānojuma izstrāde tika balstīta uz 1999.gadā izstrādāto Otaņķu pagasta attīstības plānu, kurā izvērtētas pagasta attīstības iespējas, noteikti attīstības stratēģiskie virzieni, prioritātes un uzdevumi laika posmam līdz 2020.gadam.

Papildus augstāk minētajiem teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam tiks izstrādāts, ņemot vērā pašvaldības teritorijas zemes ierīcības materiālus, detālpānojumus un citus Nīcas novada pašvaldības projektus, kas saistīti ar teritorijas plānošanu.

Nīcas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam (2007)

Nīcas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam apstiprināts 2007.gada 26.septembrī ar Nīcas pagasta padomes lēmumu (protokols Nr.14 punkts Nr.1) „Par Nīcas pagasta teritorijas plānojuma un saistošo noteikumu Nr.7 “Nīcas pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi””.

Teritorijas plānojumu izpildītājs bija SIA „Reģionālo studiju centrs” un SIA „EgG”, kur projekta vadītājs - Egons Bērziņš.

Teritorijas plānojumā atspoguļota pagasta esošā situācija, īpaši uzsverot kultūras mantojumu, kur raksturoti un ar attēliem papildināti kultūras pieminekļi un kultūrvēsturiskie objekti.

Konspektīvi aprakstīta teritorijas izmantošana un īpašumu struktūra, uzskaitīti Nīcas pagasta attīstības priekšnoteikumi, kā, piemēram, ģeogrāfiskā atrašanās vieta, galvenais valsts autoceļš A11 Liepāja-Lietuvas robeža un nozīmīgie dabas resursi.

Jānorāda, ka par tādu teritorijas plānošanas būtisku aspektu kā „apdzīvojums” Nīcas pagasta teritorijas plānojumā minēts tikai viens teikums - „Pirms vairāk kā 100 gadiem bija vērojamas būtiskas atšķirības starp pagasta iedzīvotājiem izskatā, uzvedībā, runā. Mūsdienās šīs atšķirības ir izzudušas. Nīcas izloksne ir vidus dialekta izloksne, kurā sastopamas kursisko zemgalisko izloksņu īpatnības”.

Lai izvērtētu Nīcas novada turpmāko attīstību un virzību, teritorijas plānojuma izstrādes gaitā apskatīti novada ciemi, to apdzīvojums un zemes izmantošana.

2007.gada teritorijas plānojuma 4.nodaļā apskatītas „Vīziju (mērķu, segmentu un plānošanas metodes) realizācija teritorijas plānojumā”, kurā definētas pagasta attīstības pamatnostādnes, kas ir, piemēram, lauksaimniecība, tūrisma attīstība, ražošanas attīstība, iedzīvotāju (individu) attīstība.

1.attēls. Izkopējums no Nīcas pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019.gadam Grafiskās daļas kartes „Nīcas ciema teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”.

Teritorijas plānojuma 1.pielikumā ievietota Zemkopības ministrijas Lauku atbalsta dienesta sniegtā informācija par saimniecības polderiem Nīcas pagasta teritorijā, norādot polderu pavasara palu max. 1% ūdens līmeņa robežu Bernātu polderim, Meķa polderim, Reiņa polderim un Toseles polderim.

Izvērtējot teritorijas plānojuma Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, secināms, ka Nīcas pagastā 2007.gadā tika noteikti divdesmit teritorijas atļautie (plānotie) izmantošanas veidi, kas ir tieši divas reizes vairāk, nekā tie noteikti jaunajā Nīcas novada teritorijas plānojumā. Norādāms, ka teritorijas izmantošanas iespējas netiek samazinātas, bet gan sistematizētas, definējot zonas pēc būtības, kur attiecīgo izmantošanu nosaka zonējuma indekss, piemēram, L-1, L-2 (Lauku zemes ar īpašiem noteikumiem).

Otaņķu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam (2007)

Otaņķu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam, kura izstrāde sāka 2004.gadā, apstiprināts 2007.gada 28.jūnijā ar Otaņķu padomes sēdes lēmumu (protokols Nr.7, 9.punkts).

Otaņķu pagasta teritorijas plānojuma priekšlikumi izstrādāti saskaņā ar pagasta attīstības mērķiem un virzieniem, lai, izmantojot esošos priekšnoteikumus, veicinātu pagasta līdzsvarotu attīstību.

Nemot vērā, ka teritorijas plānojuma izstrāde sāka pirms 8 gadiem, tad tā sastāvs un uzbūve vērtējama kā tā laika posmam atbilstoša. Teritorijas plānojuma izstrāde uzsākta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.34 (13.01.2004.) „Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi”, bet turpināta saskaņā ar Ministru kabineta noteikumiem Nr.883 (19.10.2004.) „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”.

Izvērtējot Otaņķu pagasta teritorijas plānojuma *Paskaidrojuma rakstu*, secināms, ka tas atbilst jēdzienam „normatīvā plānošana”, jo tā saturu vairāk par analizējošo un izvērtējošo informāciju aizpilda informācija, kas nevis izvērtē, bet atstāta esošo situāciju pagastā. Šāda pieeja teritorijas plānošanā nesniedz efektīvu rezultātu, jo problēmas/domstarpības pagastā tikai atklāj, nevis rod tām risinājumu un kompromisu.

Tajā pašā laikā pozitīvi, ka teritorijas plānojuma *Paskaidrojuma rakstā* saprotami skaidrotas plānojuma pamatnostādnes, piemēram, ir noteiktas divu lielāko apdzīvoto vietu – Otaņķu un Rudes ciemu – perspektīvās robežas, nodrošinot šo apdzīvoto vietu attīstību un plānoto apbūves teritoriju veidošanu.

Otaņķu pagasta teritorijas plānojums paredzēja dzīvojamo, sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūvi koncentrēt galvenokārt Rudes ciemā, savukārt ražošanas un tehniskās apbūves attīstība tika paredzēta gan esošajās teritorijās, paredzot vecās apbūves sakārtošanu, gan šādas teritorijas paplašinot.

Teritorijas plānojumā arī pamatota katra teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas veida noteikšana (kopā 13 zonējumi). Norādāms, ka šī ir pozitīva prakse, jo *Paskaidrojuma raksta* lasītājam sniedz izpratni par plānoto pagasta teritorijas izmantošanu.

Paskaidrojuma raksta 2.2.sadaļā „Otaņķu pagasta teritorijas attīstības virzieni, mērķi un uzdevumi” sniegta informācija, kas nav aktuāla teritorijas plānojuma līmenim, bet gan atbilst ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un attīstības programmai.

2.attēls. Izkopējums no Otaņķu pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019.gadam Grafiskās daļas kartes/ Rudes ciema plānotā un atļautā izmantošana

1.3.2. Spēkā esošie detālplānojumi un lokālplānojumi

Laika posmā no 2007.gada līdz 10.02.2014., kopš spēkā ir Nīcas pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam un Otaņķu pagasta teritorijas plānojums 2007.-2019.gadam, Nīcas novadā ir izstrādāti un

apstiprināti 50 detālplānojumi. Divi detālplānojumi ir atcelti pamatojoties uz īpašnieku iesniegumiem. Ar pilnu spēkā esošo detālplānojumu sarakstu var iepazīties Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 3.sējuma 9.pielikumā „Spēkā esošo detālplānojumu un lokālplānojumu saraksts”.

Teritorijas plānojuma izstrādes nobeiguma posmā izstrādes stadijā ir 4 detālplānojumi. Otaņķu pagasta teritorijā nav izstrādāts neviens detālplānojums. Spēkā esošu vai izstrādes stadijā esošu lokālplānojumu Nīcas novadā nav.

Dažādu individuālu iemeslu dēļ, piemēram, īpašnieku finansiālie apstākļi, tikai divi detālplānojumi ir realizēti pilnībā („Pūcītes” un „Lejas”) un plānotās ēkas nodotas ekspluatācijā.

Lielākajā daļā no apstiprinātiem detālplānojumiem ir risināta zemes gabalu sadalīšana savrupmājas un nepieciešamo palīgēku būvniecībai.

Apjoma ziņā lielākos detālplānojumos „Grīšiļi un Nīca 2”, „Ronīši” un Grīnvaltu ciema teritorijai, ir plānota zemes gabalu sadalīšana, savrupmāju, bērnu dārzu, mazumtirdzniecības un pakalpojumu objektu, ārstniecības iestāžu, sporta un atpūtas objektu būvniecība.

Salīdzinoši lielo iepriekšējā plānošanas periodā izstrādāto detālplānojumu skaitu Nīcas pagasta teritorijā, pirmkārt, noteica kopš 2004.gada teritorijas plānošanas normatīvajos aktos ietvertais regulējums par nepieciešamību izstrādāt teritorijas detālplānojumu zemes vienību sadalīšanai, apvienošanai vai būvniecībai Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā, kā arī teritorijās, kurās paredzēta meža zemju vai lauksaimniecībā izmantojamo zemju transformācija par apbūves teritorijām¹. Kopš 2004.gada 4.novembra papildus stājās spēkā nosacījums, ka detālplānojuma izstrāde nepieciešama arī virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu teritorijās².

Kopš 2009.gada 10.oktobra detālplānojuma izstrādes nepieciešamība tika samazināta virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās, kā arī meža zemes un lauksaimniecībā izmantojamās zemes apbūves gadījumos, ļaujot šo jautājumu izlemt vietējās pašvaldības līmenī, taču tika saglabāta prasība izstrādāt detālplānojumu Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā, pieļaujot atsevišķus izņēmuma gadījumus³.

Tikai kopš 2012.gada 19.oktobra, kad spēkā stājās jaunie Ministru kabineta noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”, iepriekš spēkā esošais regulējums par obligātu nepieciešamību izstrādāt detālplānojumu Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā faktiski ir atcelts, vienlaicīgi nosakot lielāku atbildību vietējām pašvaldībām lemjot par nepieciešamību izstrādāt vai neizstrādāt atsevišķu teritoriju detālplānojumus.

Risinājumi:

Jaunajā Nīcas novada teritorijas plānojumā, ņemot vērā Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto pēctecības principu, izvērtēti iepriekšējie plānošanas dokumenti (teritorijas plānojumi un detālplānojumi), kuru aktuālās iezīmes ir saglabātas un iekļautas jaunajā Nīcas novada teritorijas plānojumā.

¹ 13.01.2004. Ministru kabineta noteikumi Nr.34 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteikumi”

² 19.10.2004. Ministru kabineta noteikumi Nr.883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”

³ 06.10.2009. Ministru kabineta noteikumi Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”

II DAĻA

**NĪCAS NOVADA PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS,
ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI UN
RISINĀJUMI TURPMĀKAI ATTĪSTĪBAI**

2.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums un vēsturiskā attīstība

2.1.1. Novada ģeogrāfiskais novietojums

Nīcas novads atrodas Latvijas dienvidrietumu daļā Baltijas jūras austrumu krastā, kas novadam veido 24 km garu jūras robežu. Galējais rietumu punkts ir Bernātu rags. Novads ziemeļos robežojas ar Liepājas pilsētu, Grobiņas novadu un Rucavas novadu un atrodas vidēji 230 km attālumā no Rīgas.

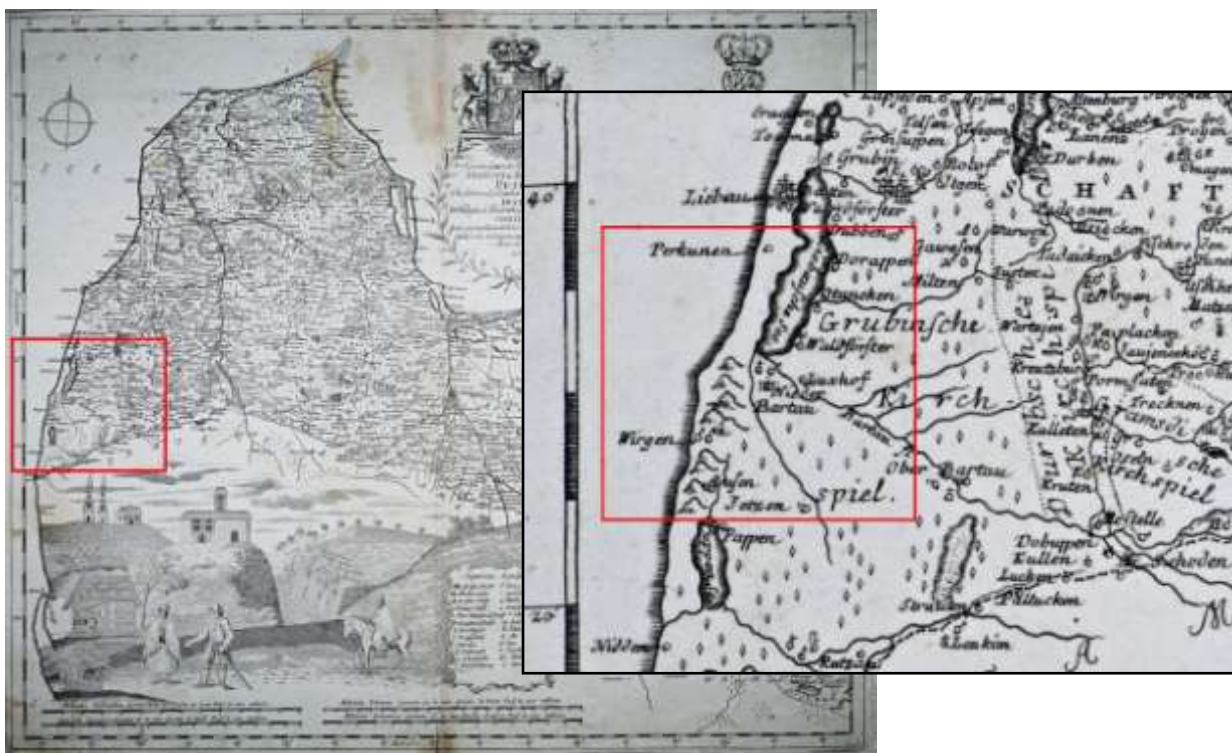
Administratīvi teritoriālās reformas rezultātā pēc 2009.gada 1.jūlija, Nīcas novadu veido tādas teritoriālās vienības kā Nīcas pagasts un Otaņķu pagasts. Nīcas pagasta platība ir 230.6 km² un Otaņķu pagasta platība – 120.3 km², kas attiecīgi veido kopējo novada platību – 350.9 km².

Novada teritoriju ziemeļu dienvidu virzienā šķērso valsts galvenais autoceļš A11, kas ziemeļu virzienā savieno Nīcu ar Liepājas pilsētu (22 km), bet dienvidu virzienā – ar Palangas pilsētu (80 km).

Novada fiziski ģeogrāfiskās īpatnības nosaka teritorijas novietojums Baltijas jūras piekrastē.

2.1.2. Novada vēsturiskā attīstība

Vārds “nīca” nozīmē zemu vietu, upes lejteci, vietu pa straumi uz leju (Nīca atrodas Bārtas lejteces krastā, netālu no tās ietekas Liepājas ezerā). Nīca, kā daļa no Grobiņas draudzes, Kurzemes hercogistes sastāvā iekļāvās 17.gadsimtā. Nīca rakstos pirmoreiz minēta 1560.gadā (šajā gadā jau bijusi baznīca). Jūrmalciems datēts ar 1636.gadu, kad Kurzemes hercoga mērnīeks Tobiass Krauze gatavoja Liepājas un tās apkaimes karti.

3., 4.attēls. Kurzemes un Zemgales ģeogrāfiskā kartē ("Ducatum Curlandiae et Semigalliae") un kartes fragments, kurā šodienas Nīcas novada teritorija, 1770.gads.

Kartes autors: Ādolfs Grots seniors (Adolph Grot). Avots: www.lnb.lv

17.gs. kartē tagadējā Jūrmalciema teritorija atzīmēta kā Zībenberga jeb Septiņkalne. Iespējams, tā atradusies vietā, kur tagad slejas Ķupu kāpa. Tag. Nīcas ciema teritorijā atradusies viena no lielākajām Kurzemes hercoga kroņa muižām – Nīcas Dižā muiža. Bez galvenās jeb Dižās muižas, vēl bija Pētermuiža, Auzes muiža, Žibju muižiņa, Sikšņu, Otaņķes, Pērkones, Papes jeb Sesku muiža. 1770.gada Kurzemes un Zemgales ģeogrāfiskajā kartē (skat.3.,4.attēlu) ir atzīmētas tādas apdzīvotās vietas kā Pērkone (Perkunen), Nīca (Nieder Bartau), Virgas muižas (Wirgen) īpašumi šodienas Jūrmalciema teritorijā (Virgas muiža atrodas Priekules novada Virgas pagastā), Luxhof (Rude), Otaņķi).

Tā kā iekšzemes auglīgās zemes palika muižas apsaimniekošanā, tad vienkāršajiem ļaudīm nācās apstrādāt jūrmalas kāpas, mežmalas un ezermalas pārplūstošās pļavas.

18. un 19.gadsimtā Kurzemē valdošais zemnieku apmetņu tips ir viensētas. Tomēr pastāv arī daudzi izklaidus ciemi. Tajos zemnieku saimniecībās ēkas nereti izvietotas tāpat kā viensētās. Ļoti izplatīti ir zvejnieku ciemi. Jūrmalas zvejnieku ciemus nereti veidoja sīksaimniecības un tad tie tika apbūvēti blīvāk. Pateicoties kroņa muižas statusam, Nīcas puses jūras krastā savas laivas izvilkta un tīklus žāvēt drīkstēja arī citi zvejnieki, kas bija liegts dzimtmuižu jūras krastos. Līdz ar to, tieši jūras krastā ir veidojušies piekrastes zvejniekciemi un apdzīvojums Nīcas novadā, kas līdz šai dienai ir faktiski visblīvāk apdzīvotā Nīcas novada teritorija.

5., 6., 7.attēls. Liepājas – Rucavas šoseja un Bernāti vēsturiskajās fotogrāfijās (20.gs. 30.tie gadi)

Avots: <http://www.zudusilatvija.lv/lv/objects>

2.1.3. Nīcas un Otaņķu pagastu teritorijas

Nīcas pagasta teritorija

Nīcas pagasts atrodas Piejūras zemienes Bārtavas līdzenumā. Pagasta ziemeļu daļa izvietota uz zemes strēles starp Baltijas jūru un Liepājas ezeru. Pagasts ziemeļos robežojas ar Liepājas pilsētu, austrumos ar Otaņķu, Dunikas un Rucavas pagastiem, dienvidos un daļā no rietumiem ar Rucavas pagastu, rietumos ar Baltijas jūru.

Pagastam ir 24 km gara jūras krasta robeža un 14 km garumā tas robežojas ar Bārtas upi. Pagasts piekļaujas Papes ezeram un tā teritorijā ir iekļauta daļa no Liepājas ezera. Novada administratīvais centrs – Nīca - atrodas 22 km no Liepājas, pie Liepājas - Klaipēdas šosejas, 5 km no Baltijas jūras. Nīcas pagastā ir vairākas apdzīvotas vietas: Nīca, Grīnvalti, Pērkone, Bernāti, Jūrmalciems, Kalnišķi u.c.

Nīcas pagasts laika gaitā vairākkārt mainījis savas robežas. Tā teritorijā agrāk ietilpa arī Otaņķu pagasts, līdz 1919.gadam – daļa tagadējā Dunikas pagasta. Nīcas pagastam pievienots bijušais Pērkones pagasts (vāciski – Perkunen, krieviski – Perkuņevskaja), kas atradās starp Liepājas ezeru un Baltijas jūru, un neliela daļa Rucavas pagasta. Latvijas brīvvalsts laikā Nīcas pagasts sastāvēja no Dižās Nīcas, Lejnikiem, Jūrmalciema, Paipu ciema, Aucugala, Sīkles ciema, Pētermuižas, Banadžiem, Rudes ciema un Otaņķu ciema. 1945.gadā Nīcas pagastā izveidoja Nīcas, Banažu, Jūrmalciema un Otaņķu ciemu, Pērkones pagastā – Bernātu un Pērkones ciemu. 1949.gadā pagastus likvidēja. 1951.gadā Nīcas ciemam pievienoja daļu Banažu ciema, 1954.gadā – Jūrmalciema, Bernātu un Pērkones ciemu (1956.gadā no jauna izveidoja Pērkones ciemu, kurā iekļāva kolhoza "Imants Sudmalis" un zvejnieku saimniecības "Sarkanais karogs" teritoriju no Nīcas ciema), 1975.gadā – Pērkones ciemu un daļu Rucavas ciema. 1990.gadā Nīcas ciema teritorijā atjaunoja Nīcas pagastu.

Otaņķu pagasta teritorija

Otaņķu pagasts robežojas ar Nīcas, Bārtas, Grobiņas un Dunikas pagastiem. 12 km garumā tam ir robeža ar Liepājas ezeru. 2,3% no pagasta teritorijas klāj meži. Pagasta robežupe ir Bārta, kura 22 km garumā vēsturiski atdala Nīcas un Otaņķu pagastus, bet līdz ar realizēto novadu administratīvi teritoriālo reformu - vienlaicīgi tos arī apvieno.

Pagasta centrs Rude atrodas tuvu Nīcai, Grobiņai un reģionālās nozīmes pilsētai Liepājai. Attālums līdz Grobiņai 23 km, līdz Nīcai 5 km, līdz Liepājai 30 km.

Otaņķu pagasta teritorija atrodas tuvu Grobiņas pilsētai un novadam, kā arī reģionālas nozīmes centram Liepājai, kas sniedz papildus attīstības iespējas un piedāvā iedzīvotājiem plašāk pieejamus pakalpojumus un nodarbinātības iespējas. Bijušo pagasta centru un lielāko Otaņķu pagasta ciemu Rude ar Nīcas novada centru – Nīcu un Grobiņas pilsētu savieno valsts nozīmes autoceļš, kura kvalitāte gan šobrīd ir apmierinoša tikai virzienā no Rudes uz Nīcu.

Pagasta teritorijā dominē mežu teritorijas, lauksaimniecības zemes un ūdenssaimniecības teritorijas, kas sniedz iespējas dažādotiem ar lauksaimniecību un mežsaimniecību saistītiem attīstības virzieniem. Gandrīz trešdaļu pagasta zemju platības aizņem lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

2.2. Novada apdzīvojums un telpiskā struktūra

2.2.1. Novada apdzīvojums

Uz 2012.gada 1.janvāri Nīcas novadā dzīvo 3797 iedzīvotāji⁴. No tiem Nīcas pagastā dzīvo - 2847, bet Otaņķu pagastā aptuveni trīs reizes mazāk, tas ir, – 950 iedzīvotāji. Attiecīgi iedzīvotāju blīvums Nīcas novadā ir 10,8 cilvēki uz km².

Kā liecina Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes dati, kopš 2009.gada, kad Nīcas pagasts ar Otaņķu pagastu veido Nīcas novadu, līdz 2012.gada sākumam, iedzīvotāju skaits ir sarucis par 81 cilvēku (no 3878 iedzīvotājiem uz 2010.gada 1.janvāri līdz 3797 iedzīvotājiem uz 2012.gada 1.janvāri). Iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmējusi ne tikai iedzīvotāju dabiskā kustība, bet arī starpvalstu un iekšzemes migrācija.

Pēc pašvaldībai pieejamās informācijas (iedzīvotāju deklarētajām dzīves vietām), secināms, ka Nīcas novada ciemos iedzīvotāju skaits ir kontrastains, respektīvi:

- Nīca – **1619** iedzīvotāji;
- Bernāti – **445** iedzīvotāji;
- Pērkone – **326** iedzīvotāji;
- Rude – **290** iedzīvotāji;
- Jūrmalciems – **181** iedzīvotājs;
- Kalnišķi – **175** iedzīvotāji;
- Otaņķi – **93** iedzīvotāji;
- Klampjuciems – **41** iedzīvotājs;
- Grīnvalti – **18** iedzīvotāji.

Novada telpiskā struktūra

Nīcas novada teritorija fiziski ir sadalīta trīs atšķirīgās lineārās struktūrās:

- Nīcas novada daļa starp pludmali un Liepājas šoseju – vēsturiski veidojusies kā visblīvāk apdzīvotā un aktīvākā novada daļa – bijušie piekrastes zvejniekciemi, kas arī turpmāk primāri attīstāmi gan kā dzīvojamā, gan kūrorta un rekreācijas zona;
- Nīcas novada centrālajā daļā atrodas novada centrs – Nīcas ciems – vēsturiski veidojusies kā jauktas izmantošanas teritorija, kas arī turpmāk primāri jāattīsta kā novada administratīvais un pakalpojumu centrs. Novada centrālajā daļā atsevišķu lineāru struktūru veido piejūras zemiene, ezeri – Liepājas ezers un Papes ezers, un to apkārtnes teritorijas, kas raksturīgas ar plašiem līdzenumiem un palieņu pļavām. Liepājas ezera apkārtnē izbūvētie polderi nodrošina iespēju nodarboties ar lauksaimniecību, turpretī Papes ezera apkārtnē galvenā prioritāte ir vides aizsardzība.
- Nīcas novada daļa uz austrumiem no Liepājas šosejas, galvenokārt Otaņķu pagasta teritorija, vēsturiski veidojusies kā lauku teritorija (meži, pļavas, viensētas) ar nelieliem lauku apbūves ciemiem, viensētu ēku grupām un atsevišķām viensētām.

⁴ Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes 2012.gada 29.augusta dati

Pludmale, kāpu meži, piejūras zemiene, vēsturiski izveidojusies apdzīvojuma struktūra un galvenie satiksmes ceļi veido novada raksturīgo lineāro struktūru ziemeļu – dienvidu virzienā.

Novada šķēršstrukstūru veido galvenie Nīcas novada publiskās ārtelpas elementi - novada „zaļā struktūra” (meži, pļavas, lauki) un satiksmes ceļi, kas mijas ar novada „zilo struktūru” (upes, ezeri, strauti, kanāli) un apbūves teritorijām. Teritorijas plānojums paredz stiprināt un attīstīt Nīcas novadam raksturīgo gan lineāro, gan šķēršstrukstūru.

Nīcas novada teritoriju rietumu daļā apskalo Baltijas jūra, bet to saposmo citas „zilās telpas” – Liepājas ezers un Papes ezers, Bārtas upe un mazāku upju ielejas, kuras ir nozīmīgi ainavu veidojoši komponenti.

Upju ielejas kalpo par dabiskiem koridoriem, kas savieno ciemu „zaļās struktūras”, tām ir arī būtiska rekreatīva nozīme (makšķerēšanai, pastaigām) un ainaviskā vērtība. Palienu pļavas kalpo kā putnu ligzdošanas un barības vietas. Nīcas novada teritorijas plānojumā, lai saglabātu dabiskos koridorus un rekreatīvās vērtības, upju ieleju, tai skaitā palienu pļavās, apbūve netiek paredzēta. Arī citas – mazākās ūdensteces un ūdenstilpes novada teritorijā un to zaļās krasta joslas ir novada „zili zaļās” struktūras sastāvdaļa.

Otra būtiskākā Nīcas novada „zili/zaļās” struktūras sastāvdaļa ir Baltijas jūras piekrastes kāpu joslas meži, kā arī pārējās mežu teritorijas Nīcas novada teritorijā, kas kopumā veido novada „zaļās struktūras” pamat karkasu un tiek papildināts ar parku, skvēru un ielu apstādījumu joslām.

Visa novada piekrastes un ciemu centra teritorijās esošās zaļās un zilās teritorijas ir pakļautas salīdzinoši intensīvai izmantošanai (īpaši vasaras sezonā), tāpēc nepieciešams izstrādāt speciālus šo teritoriju aizsardzības, izmantošanas un attīstības nosacījumus, veidojot līdzsvaru starp vides aizsardzības, rekreācijas un saimnieciskās darbības plānotajām izmantošanām. Nīcas ciema un novada mozaikainavu veido arī tās raksturīgā mazstāvu apbūve un plašo dārzu teritorijas, kuru veidošana un kopšana ir katra Nīcas iedzīvotāja pienākums un lepnums.

Šobrīd Latvijā iztrūkst oficiālas klasifikācijas ne tikai pilsētu iedalījumam, bet arī lauku apdzīvotajām vietām.

Lauku apdzīvotās vietas bieži iedala balstoties uz Turlaja un Miliņa 1998.gada klasifikāciju ciemos un reti apdzīvotajās vietās. Ciemus sīkāk klasificē lielciemos, vidējciemos, mazciemos, vasarnīcu ciemos un aprūpes ciemos. Reti apdzīvotās vietas klasificē mājkopās, skrajciemos un viensētās.

Nīcas novada teritorijā izplatītākais apdzīvojuma veids ir viensētas un viensētu grupas. Tikai dažos ciemos vēsturiski izveidojusies blīva apbūve un tiek nodrošināti pakalpojumi.

2.2.2. Novada centrs - Nīca

Latvijas ilgspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam („Latvija 2030”) definēti nacionālā līmeņa centri un reģionālā līmeņa centri. Tāpat šajā dokumentā ir noteikts, ka novada nozīmes attīstības centros ir jākoncentrē pakalpojumi, kas nodrošina pievilcīgu dzīves vidi un priekšnoteikumus ekonomikas attīstībai, un ka novada nozīmes attīstības centrus nosaka reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos.

Nīcas novada administratīvais un saimnieciskais centrs ir Nīcas ciems. Saskaņā ar Kurzemes plānošanas reģiona telpisko (teritorijas) plānojumu 2006.–2026.gadam, Nīca ir noteikts kā lauku atbalsta pakalpojumu centrs.

Vēsturisko apstākļu dēļ Nīcas ciemā koncentrēts lielākais iedzīvotāju skaits, tas ir, 1619 iedzīvotāji (2012.gada dati), un novadā pieejamo pakalpojumu klāsts.

Nīcas ciema telpisko struktūru raksturo astoņdesmito gadu kolhozu ciematu centru apbūves iezīmes (atsevišķās daudzdzīvokļu mājas), ražošanas zona, individuālo dzīvojamo ēku apbūve, vienlaicīgi ir saglabājušies atsevišķi vēsturiskās apbūves elementi – muižas laika klēts, un citi vēsturiskās apbūves piemēri.

Salīdzinot ar citām apdzīvotām vietām Nīcas novadā, īpaši, ar piekrastes ciemiem, secināms, ka Nīcas ciemam ir vairākas priekšrocības, kas to padara par blīvāk apdzīvoto un sociālās infrastruktūras ziņā labāk nodrošināto dzīvotni. Tā, piemēram, Nīca atrodas abpus valsts galvenajam autoceļam A11 Liepāja –

Lietuvas robeža (Rucava). Autoceļš, kas ciemu daļa divās daļās, ir arī viena no galvenajām transporta artērijām, kas nodrošina, ka tā tuvumā dzīvojošajiem ir ērtāka iespēja izmantot sabiedrisko transportu, piemēram, uz Liepāju. Ērta pārvietošanās iespēja sniedz iedzīvotājiem iespēju izmantot alternatīvus sociālās infrastruktūras pakalpojumus (izglītības iestādes, ārsti, kultūras pasākumi u.c.), kā arī nodrošina ražošanas un komercdarbības objektu attīstību Nīcas ciemā.

Nemot vērā iedzīvotāju blīvumu, Nīcas ciems apdzīvoto vietu struktūrā saglabājams un attīstāms kā novada nozīmes pakalpojuma centrs.

2.2.3. Piekrastes un lauku apbūves ciemi

Piekrastes reģions (piekraste) ietilpst divos – Rīgas un Kurzemes plānošanas reģions un tas aptver 17 vietējo pašvaldību administratīvās teritorijas, tajā skaitā arī Nīcas novadu.

Novadu saikni ar jūru raksturo dažādi rādītāji – jūras krasta garums administratīvajā teritorijā (Nīcas pagasta gadījumā – 24 km), novada daļa, kas atrodas jūras tuvumā (Nīcas pagasta rietumu daļa), piekrastes apdzīvojumus. Nīcas novadā noteikti pieci piekrastes ciemi.

Novados piekrastes faktors vienlaikus ir gan attīstības priekšnoteikums, gan ierobežojums. No vienas puses tas nosaka tieši piekrastei raksturīgo ekonomiskās darbības virzienu (zvejniecība, zivju apstrāde, ostu darbība, pakalpojumu sniegšana atpūtniekiem) attīstību, taču, no otras puses, piekrastes attīstības resursi ir telpiski ierobežoti, bet citu resursu piesaiste vai saimnieciskās darbības pārstrukturizēšana prasa papildu izdevumus⁵.

Šo teritoriju izvietojumu noteikuši dabas apstākļi (atrašanās starp Baltijas jūru rietumos un Liepājas ezeru austrumos) un vēsturiskās attīstības īpatnības. Baltijas jūras piekrastes joslā saglabājušās 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā celtās zvejnieku un zemnieku sētas, kas nosaka to kultūrvēsturisko vērtību – apbūve eksponē tā laika tautas celtniecības un arhitektūras vērtības, piekrastes iedzīvotāju mentalitāti un dzīvošanu saskaņā ar specifisko jūras ekosistēmu un dabas ritmiem.

Nīcas novada Baltijas jūras piekrastes joslā atrodas vēsturiskie piekrastes zvejnieku ciemi – **Jūrmalciems, Klampjuciems, Bernāti, Pērkone un Grīnvalti**. Lielākajā daļā piekrastes ciemu teritorijām raksturīga vāji attīstīta infrastruktūra, slikta ceļu kvalitāte, sabiedrisko pakalpojumu (tirdzniecības, ēdināšanas, servisa uzņēmumu u.c. pakalpojumu) trūkums. Piekrastes ciemiem nav izveidojusies tradicionālā pilsētīpa ciemu apbūves struktūra un līdz ar to arī nav izteiktu ciemu centru teritoriju.

Pakalpojumu objekti ciemos galvenokārt ir koncentrēti ciema ģeogrāfiskajā centrā, galveno ceļu tiešā tuvumā. Vietējas nozīmes centrs ir saglabājies Jūrmalcīemā, pateicoties vietējās kopienas sabiedriskajam centram „levās”, kā arī Pērkones ciemā līdz ar publiskās apbūves – viesnīcas, viesu namu un

8., 9.attēls. Bernātu (piekrastes ciema) kontrastainā ainava.
Foto: SIA „METRUM”, 2012.

10.attēls. Jūrmalcīema Nācaretes baznīca.
Foto: SIA „METRUM”, 2012

⁵ Reģionu attīstība Latvijā 2011, VRAA, 2012.gada izdevums

kempinga attīstību ciema centrālajā daļā. Pilsētībūvnieciski izteiktāks ciema centrs ir Bernātu ciemam (laukumā pie bijušās pasta ēkas), taču funkcionāli tas šobrīd nedarbojas. Klampju ciems ir mazākais no Nīcas novada Nīcas pagasta piejūras ciemiem un pilsētībūvnieciski ir cieši saistīts ar Bernātu ciemu.

Grīnvalti, lai arī statistiski šobrīd ir vismazāk apdzīvotais ciems novadā, ņemot vērā tā atrašanos vistuvāk Liepājas pilsētai, tā attīstība iespējams būs visstraujākā. ņemot vērā, ka daļā no Grīnvaltu ciema padomju varas gados bija izvietota padomju armijas bāze, ciemam nav izveidots centrs un nav pieejami pakalpojumi. Taču saskaņā ar spēkā esošo Nīcas pagasta teritorijas plānojumu 2007.-2019.gadam un izstrādātajiem detaļplānojumiem, Grīnvaltu ciema centra attīstība ir plānota teritorijā starp autoceļu A11 Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) un Liepājas ezeru, Baltijas jūras piekrasti saglabājot rekreācijas un dzīvojamās funkcijas attīstībai.

Svarīgākais normatīvais akts, kas nosaka saimnieciskās darbības ierobežojumus piekrastē, ir Aizsargjoslu likums. Šī likuma 6.panta otrās daļas 3.punktā definēts, ka Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjosla tiek noteikta kā ierobežotas saimnieciskās darbības josla līdz 5 km platumā, ņemot vērā dabiskos apstākļus. Pamatojoties uz šo nosacījumu, par piekrastes teritoriju ir jāuzskata līdz 5 km plata sauszemes josla gar jūras piekrasti. Likuma prasības ir saistošas visām pašvaldībām, kas skar Baltijas jūras krasta līniju, tajā skaitā arī Nīcas novadu.

Nīcas novada lauku teritorijā, tālāk no jūras piekrastes, izvietojušies atsevišķi ciemi, kas šajā plānojumā definēti kā lauku apbūves ciemi, tas ir, **Rude, Otaņķi un Kalnišķi**.

Norādāms, ka Rude ir lielākais no ciemiem Otaņķu pagastā un arī Otaņķu pagasta centrs (vietējas nozīmes attīstības centrs). Rudē atrodas Otaņķu pagasta pārvalde, Rudes pamatskola, kā arī ir pieejami vietējas nozīmes pakalpojumi un izvietoti vairāki ražošanas un tehniskās apbūves objekti. Rudes ciema dzīvojamās apbūves struktūru veido gan savrupmāju apbūve, gan mazstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās ēkas, kas ciema centrā veido Latvijas lauku ciemiem raksturīgo pilsētīpa apbūves ainavu. Rudes ciems ir labi sasniedzams gan no novada centra Nīcas, gan no Grobiņas pilsētas, jo ciema teritoriju šķērso valsts autoceļš V1222 Nīca – Otaņķi – Grobiņa.

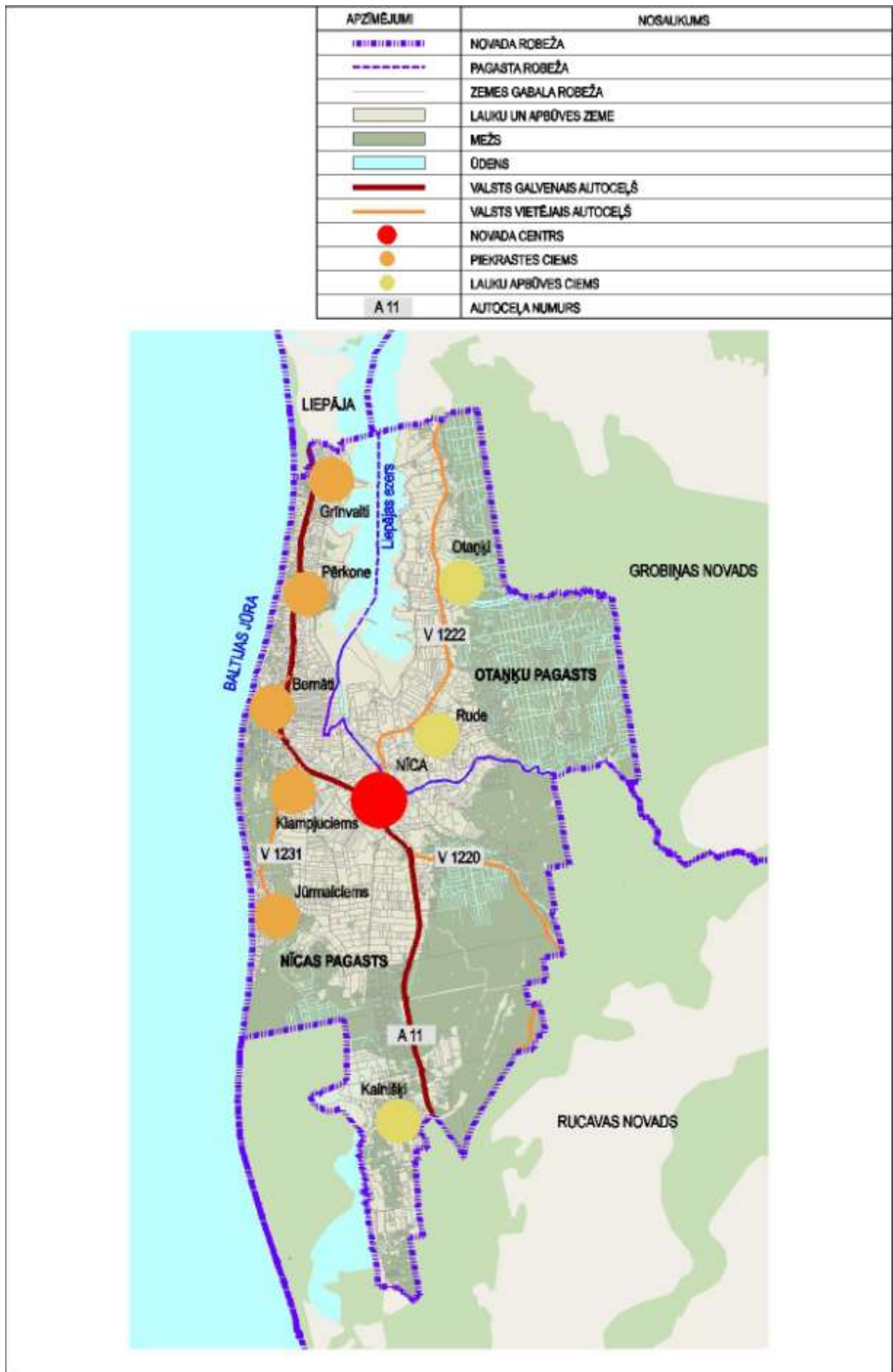
11.attēls. Otaņķu ciema lauku ainava. Foto: SIA „METRUM”, 2012.

Otaņķu ciems ir vēsturiski apdzīvota vieta un tas ir labi sasniedzams gan no novada centra Nīcas, gan no Grobiņas pilsētas, jo ciema teritoriju šķērso valsts autoceļš V1222 Nīca – Otaņķi – Grobiņa. Šobrīd ciema teritorija ir raksturojama kā atsevišķu viensētu grupa, ar izteiktu lauku apbūves ainavu un retu apdzīvojumu. Ciemam nav ne pilsētībūvnieciska ne funkcionālā ciema centra, ciemā šobrīd nav pieejami pakalpojumi. Ir saglabājusies gan bijusī veikala, gan pasta ēka, kas var kļūt par pamatu vietēja rakstura pakalpojumu centra izveidošanai nākotnē.

Kalnišķu ciems ir viens no mazākajiem ciemiem Nīcas novadā, kas atrodas novada dienvidu daļā. Tā kā ciems atrodas autoceļa A11 Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) tiešā tuvumā, tad tā sasniedzamība vērtējam kā laba, tomēr pašā ciemā jaunas apbūves attīstība nenotiek. Ciema teritorijā galvenokārt ir izvietotas atsevišķas lauku viensētas un savrupmājas, bet ciema centrā atrodas viena mazstāvu daudzdzīvokļu ēka un veikala ēka. Esošā veikala ēka var kļūt par pamatu vietēja rakstura pakalpojumu centra izveidošanai nākotnē.

Ņemot vērā piekrastes ciemu ģeogrāfisko novietojumu, konkrēti, jūras tuvumu un attiecīgi jūras brīzes, vēsturiski izveidojies, ka māju ģeogrāfiskais novietojums ir perpendikulārs krasta līnijai, ēkas ir nelielas un ansamblis veidots kā tipiska divpagalmu sēta. Ja agrāk par celtniecības materiālu galvenokārt tika izmantots koks, tad pēdējo 20-50 gadu laikā, līdzās vēsturiskajai apbūvei ir veidojusies jauna apbūves ainava – mainoties gan ēku apjomiem, gan būvniecībā izmantojot atšķirīgus celtniecības materiālus.

Jaunas tendences piekrastes ciemu apbūvē ievieš arvien pieaugošais atpūtnieku pieplūdums tieši vasaras sezonā, vasarnīcu un viesu namu būvniecības interese, nereti neatbilstoši tradicionālajiem jūrmalas ciemu

un viensētu apbūves principiem. Arī novada lauku teritoriju apbūvē nereti vērojama tendence izbūvēt jaunas pilsētīpa savrupmājas, neveidojot tradicionālo lauku sētu.

Iepriekšminētie procesi atstāj negatīvu ietekmi uz kultūrvides ainavu. Nekustamo īpašumu īpašnieku atšķirīgās intereses, nepietiekami viennozīmīgi interpretējami teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, atšķirīga arhitektūras kvalitāte un nepietiekama būvniecības procesa uzraudzība rada riskus dabas vērtību un kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanai.

Positīvi, ka Nīcas novada interese ir saglabāt Baltijas jūru un tās piekrasti pieejamu un izmantojamu cilvēkiem – iedzīvotājiem, zvejniekiem, tūristiem. Viena no vēlmēm ir Jūrmalciema mola atjaunošana un uzturēšana, lai nodrošinātu piekrastes zvejas saglabāšanu un attīstību.

2.2.4. Ciemu robežu noteikšana

18.12.2008. likuma "Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums" 2.pants nosaka, ka apdzīvotā vieta ir teritorija, kurā dzīvo cilvēki, ir izveidoti materiālie priekšnoteikumi tās apdzīvošanai un kurai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā piešķirts attiecīgais apdzīvotās vietas statuss. Apdzīvotās vietas Latvijā iedala (1) pilsētās, (2) ciemos un (3) viensētās. Ciemu robežas nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā.

Spēkā esošajā Nīcas pagasta teritorijas plānojumā ciema statuss tika noteikts 7 ciemiem, bet Otaņķu pagasta plānojumā – 2 ciemiem. Veicot novada apsekošanu dabā, secināms, ka kopumā ciemu robežas dabā nav izteiktas, jo novadam raksturīga izkaisīta, viensētu tipa apbūve un neregulārs ciemu plānojums, kas neveido blīvu pilsētīpa ciemu apbūvi.

Izstrādājot Nīcas novada apdzīvojamā attīstības priekšlikumus, balstoties uz izpētēm un darba grupas diskusijām, kā arī Kurzemes plānošanas reģiona telpisko (teritorijas) plānojumu, tika pārskatītas spēkā esošajos teritoriju plānojumos noteiktās ciemu robežas. Piekrastes ciemos noteiktās robežas Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā pamatā tika saglabātas atbilstoši Nīcas pagasta 2007.-2019.gada teritorijas plānojumā noteiktajām un apstiprinātajām robežām, nelielas izmaiņas ieviešot tikai ciemu robežām Liepājas ezera piekrastē un zemesgabala „Zalkšneši” daļā Bernātu ciemā.

Zemesgabals „Zalkšneši” līdz šim tikai daļēji atradās Bernātu ciemā, bet tā daļa, kas bija ietverta Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslā – ārpus Bernātu ciema teritorijas. Ņemot vērā, 2013.gada eksperta slēdzieni par īpašumā esošajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un vadoties no Aizsargjoslu likuma 6.panta (2)daļas 1)apakšpunkta, plānojumā tika veikta Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslas un Bernātu ciema robežas korekcijas zemesgabala „Zalkšneši” teritorijā, izslēdzot no Baltijas jūras piekrastes krasta kāpu aizsargjoslas un iekļaujot ciema teritorijā zemesgabala „Zalkšneši” austrumu daļu, kurā neatrodas īpaši aizsargājami biotopi.

Starp Baltijas jūras piekrastes ciemiem novada teritorijas plānotās (atļautās) izmantošanas kartēs tiek saglabāta atvērta telpa, „nesavienojot” apdzīvotās vietas vienkopus. To pamato arī Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas plānojums), nosakot - attīstot esošās un plānojot jaunas apdzīvotas vietas, starp apdzīvotajām vietām vēlams plānot/saglabāt atdalošās joslas - atklātas mežu, pļavu, lauku u.c. telpas.

Nīcas novada teritorijas plānojumā ciemu perspektīvās robežas noteiktas izvērtējot: zināmo apbūves blīvumu; nepieciešamību ciemu teritorijās iekļaut sabiedriski nozīmīgus objektus; nepieciešamību apdzīvoto vietu robežas pēc iespējas noteikt pa īpašumu robežām vai pa dabas vai cilvēku darbības iezīmētām robežšķirtnēm; applūstošās un riska teritorijas Liepājas ezera piekrastē; īpaši aizsargājamo biotopu izvietojumu Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslas teritorijā.

Risinājumi:

Ciemu administratīvajās robežās ir pietiekami daudz iekšējo resursu teritoriju turpmākai attīstībai. Pieņemtie risinājumi teritorijas plānojumā izvēlēti pēc principa plānot kompakto dzīvojamo apbūvi, paredzot jaunas apbūves teritorijas vietās, kuras robežojas ar esošajām apbūves teritorijām, vai arī vietās, kur vēsturiski tikusi plānota apbūve.

2.3. Lauku teritorijas

Lauku teritorijas (novada teritorija ārpus novada ciemu robežām) ir Nīcas novada nozīmīgāko dabas resursu un ekosistēmu pakalpojumu avots, darba un atpūtas vide, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma daudzveidības resurss.

Nozīmīgākie stratēģiskie lauku teritoriju resursi novada kopējai attīstībai ir meži, lauksaimniecībā izmantojamās zemes un ūdeņi (Bārta, Liepājas ezers u.c.). Nīcas novada lauku teritorija ir arī resurss daļējas vai pašpietiekamas mājsaimniecības dzīves nodrošināšanai, pastāvīgo dzīvojamo māju vai „otro māju” attīstībai.

Lauku teritoriju attīstības virzieni:

- Sekmēt novada attīstības centru sasniedzamību lauku iedzīvotājiem un sadarbības saites starp tiem;
- Uzlabot, pilnveidot horizontālās un vertikālās saites starp attīstības centriem;
- Attīstīt pakalpojumus un iestādes atbilstoši centra statusam, un tādējādi labāk apmierinot apkārtējo lauku apvidu vajadzības;
- Izcelt kā vērtību un sekmēt novadam raksturīgās apdzīvotās vietas (viensētas) struktūru un ainavas saglabāšanu;
- Saglabājot lauku ainavu un radot priekšnoteikumus lauksaimniecības attīstībai, noteikt un atbilstoši tam arī plānot novada vērtīgās lauksaimniecības zemes;
- Izstrādājot nosacījumus meža teritoriju izmantošanai, plānot tos diferencēti, ņemot vērā mežu teritoriju atrašanās vietas novada kopējā telpā, un atbilstoši minētajam principam – to potenciālo izmantošanu;
- Attīstīt sabiedriskā transporta sistēmu, lai nodrošinātu sabalansētu ciemu un lauku teritoriju attīstību.

Nīcas novada dabas vērtības veido novada „zili/zaļā” struktūra. Raksturojot teritorijas zaļās struktūras (zaļā karkasa) sastāvdaļu savstarpējo saistību, jāatzīmē, ka īpaša nozīme ir dabas pamatnes (mežu masīvu, neapbūvētu upju ieleju, parku un skvēru) saglabāšanai novada teritorijā, izvairoties no fragmentācijas un dabisko ekosistēmu saikņu pārtraukšanas, cenšoties pilnībā nodrošināt ekosistēmas pilnvērtīgu funkcionēšanu daļēji urbanizētā vidē.

2.3.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve

Nīcas novads atrodas Piejūras zemienes Bārtavas līdzenumā. Tā reljefā var nolasīt izteiktas kāpu joslas – Baltijas jūras kāpa, kas veidojusies Litorīnas jūras laikā un norobežo lagūnas joslas līdzenumu, un gar Nīcas pagasta austrumu robežu – Litorīnas jūras krasta kāpas.

Jūras krasta josla, jeb precīzāk „piekraste” (latviešu zinātniskajā terminoloģijā akceptēts termins) ietver tagadējās un senās jūras krasta un zemūdens reljefa veidojumus un nogulumus sauszemē un jūrā. Tagadējais jūras krasts ir pati dinamiskākā un mainīgākā sauszemes josla piekrastē. Atklātās Baltijas jūras krastam no Nidas līdz Bernātu ragam ap 36 km garumā ir izteikts submeridionāls virziens, galvenokārt robežās no 340° līdz 360°. Līdzīga krasta orientācija ir arī Bernātu – Liepājas posmā⁶. Līdz ar to spēcīgo, dominējošo dienvidrietumu un rietumu vētru tiešai iedarbībai ir pakļauts tieši atklātās Baltijas jūras krasts, t.sk. Nīcas novada jūras krasta josla. Visstraujākās krasta līnijas izmaiņas Nīcas novada teritorijā pēdējos 50 gados ir novērota tieši Bernātu raga apkārtnē, tādēļ Bernātu pamatkrasta erozija – kā riska teritorija, plašāk raksturota 2.6.2. apakšnodalā.

Atkarībā no krasta joslas attīstības virziena un intensitātes, pamatkrasta un zemūdens nogāzes ģeoloģiskās uzbūves, kā arī no cilvēka saimnieciskās darbības ietekmes intensitātes un rakstura, krasta zonā un no lielo upju smilšaino sanešu daudzuma veidojas stabila vai periodiski mainīga pludmales.

⁶ „Latvijas jūras krasti”, G.Eberhards, 2003.

Nīcas novada piekrastes visā teritorijā ir raksturīgas patstāvīgi smalkas smilts pludmales ar priekškāpām un mežu apaugušu krasta kāpu joslu, kas no jūras norobežo Litorīnas jūras lagūnas līdzenumu.

Baltijas jūras krasta kāpai Nīcas novada teritorijā raksturīgs dažāds reljefs. Šeit atrodas visiespaidīgākās un augstākās deformētas paraboliskās un tām līdzīgās kāpas. Te ar spārnēm kopā saslēgtu deformētu parabolisko vai pat pilnīgi pārrautu kāpu nepārtraukta grēda stiepjas ap 7-8 km garumā no Papes līdz Jūrmalcīmam, kur to pārrauj līdz 1,5 km garš aptuveni pirms 300 gadiem pēc ugunsgrēka izveidojies pārpūsto smiltāju iecirknis. Šī mežiem klātā kāpu grēda kā stāva siena paceļas virs plakano, Papes un Liepājas ezeriem pieguļošo, zemo līdzenumu fona. Te atrodas arī augstākā piekrastes kāpa – Pūsēnu kalns (37 m v.j.l.) un Jūrmalcīma dienvidos paceļas Ķupu kāpa (34 m v.j.l.).

Nīcas pagasta ziemeļu daļa izvietota uz zemes strēles starp Baltijas jūru un Liepājas ezeru. Līdzenā reljefa dēļ te ir slikta virszemes notece (dabiskā drenāža), kas izsauc purvu veidošanos ar tiem raksturīgajām zemo un pārejas purvu zemēm.

Pārējā novada teritorijā visizplatītākās ir zemo zāļu purvu augsnes, kuras intensīvi izmantoja un turpina izmantot lauksaimniecībā. Uz tām atrodas augstvērtīgas pļavas un ganības, kā arī meži un krūmāji. Diezgan plašās teritorijās gar Liepājas un Papes ezeriem un Bārtas upi veidojas palieņu augsnes. Drenētajās platībās palieņu augsnēs pamatā tiek audzēti graudaugi un dārzeni.

Smilšu augsnēs gar jūras krastu ir izteikta vēja erozija. Par to liecina daudzie, mazie zemes gabaliņi, kurus vietējie sauc par "pūstiem". Šie zemes gabaliņi savā laikā tika ar rokām atrakti un attīrīti no sapūstajām jūras kāpu baltajām smiltīm. Tās tika noraktas un sabērtas zemes vaļņos ap zemes gabaliem. "Pūstu" zemes vēl joprojām var redzēt Jūrmalcīmā un Pērkonē. Piekrastē vienīgais un efektīgākais augsnes ielabošanas veids ir tās mēslošana ar jūras zālēm.

Novada teritorijā atrodas Bārtas upes grīva, kam raksturīgas zemas pļavas. Aptuveni divas trešdaļas Otaņķu pagasta teritorijas atrodas zem jūras līmeņa. 20.gs. otrajā pusē daļa no Nīcas novada teritorijas tika meliorēta un izveidota polderu sistēma, bet daļa no Bārtas upes un Liepājas ezera krasta – iedambētas, lai nodrošinātos pret iespējamām plūdēm.

Nīcas novada teritorijā ir satopamas derīgo izrakteņu iegulu vietas, taču šobrīd novada teritorijā derīgo izrakteņu ieguve netiek realizēta. Kalnišķu ciema tuvumā ir grants atradnes, bet Otaņķu pagasta teritorijā ir konstatētas kūdras atradnes.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam paredz saglabāt esošo reljefu un dabas vērtības novada teritorijā. Īpaša nozīme ir Baltijas jūras piekrastē esošajai kāpu joslai un mežiem, kuru eksistence nodrošina kvalitatīvu dzīves vidi piekrastes ciemos dzīvojošajiem novada iedzīvotājiem.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi paredz iespēju realizēt derīgo izrakteņu ieguvi – attīstīt ieguves rūpniecību un karjeru izstrādi „Lauksaimniecības teritorijās” (L), „Rūpnieciskās apbūves teritorijās” - tikai ar R-1 apzīmētajās vietās, un „Mežu teritorijās” – tikai kā papildizmantošanu, nosakot, ka derīgo izrakteņu ieguves teritorijas maksimālā platība mežos nedrīkst pārsniegt 5 hektārus vai 10% no zemes vienības platības

2.3.2. Ūdeņu un mežu teritorijas

Baltijas jūrai ir nozīmīga ne tikai rekreācijas, bet arī klimatu ietekmējoša nozīme, kā rezultātā ziemas ir siltas un vasaras vēsas, bieži novērojams vējains un lietains laiks. Ledus sega uz upēm un dīķiem veidojas reti. Pavasara pali parasti noris marta vidū vai beigās.

Savu ietekmi Nīcas novada teritorijā ienes ūdensteces, galvenokārt, Bārta un Otaņķe, kā arī Liepājas ezers, kas aizņem ievērojamu Nīcas novada teritorijas daļu. Visi Nīcas novada saldūdeņi atrodas Ventas upes baseina apgabalā (15.04.2003 MK noteikumi Nr.179 „Noteikumi par upju baseinu apgabalu robežu aprakstiem”).

Bārtas upe 22 km garumā atdala Otaņķu un Nīcas pagastus. Otaņķu pagasta teritoriju šķērso arī nelielā Otaņķes upe, kuras garums ir 32 km. Tā iztek no Gaviezes mežiem un ietek Liepājas ezerā. Bārta ir pieskaitāma pie novada nozīmīgākajām upēm. Šīs upes kvalitāte ir jā saglabā esošajā līmenī, un kur iespējams – jā uzlabo. Novadā esošās upes iespējams izmantot rekreācijas nolūkiem, kā arī Bārtā iespējams attīstīt ūdenstūrismu.

Lielāko daļu virszemes saldūdeņu raksturo laba ekoloģiskā kvalitāte, taču ir upes, kurās ir konstatēts vairāku vai visu biogēno vielu saturs pārsniegums, tai skaitā arī Bārtā. Tieši robežšķērsojošā ūdens piesārņojuma novērojumu dati liecina, ka Bārtas upē sausajā periodā ir liels biogēnais piesārņojums, kā rezultātā lašūdeņu posms neatbilst ūdens kvalitātes prasībām, jo vairākiem rādītājiem tiek pārsniegti mērķlielumi.

Liepājas ezers sastāda lielāko daļu no novada virszemes ūdeņiem. Šī ezera kopējais virsmas laukums 3715 ha, vidējais dziļums 2 m, bet maksimālais dziļums 3 m un tas ir pieskaitāms pie lagūnu izcelsmes ezeriem. Tam ir svarīga nozīme iekšzemes zvejniecības, tūrisma un rekreācijas attīstībā, un bioloģiskās un ainaviskās daudzveidības saglabāšanā. Ezeram būtu jā atbilst karpveidīgo, lašveidīgo – migrācijas un peldūdeņu kvalitātei, bet tā pašreizējo ekoloģisko stāvokli varētu vērtēt kā stipri eitroficētu un aizaugošu.

14.attēls. Bārtas upe pavasarī. Foto: SIA „METRUM”, 2012.

Nīcas novada teritorijā nav oficiālu ierīkottu peldvietu, bet šim nolūkam novada iedzīvotāji tradicionāli izmanto Baltijas jūras pludmali, lielākās ūdenskrātuves un teritorijā esošās ūdensteces.

Mežs ir bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas priekšnoteikums, pamats aizsargājamo teritoriju sistēmai, kas nodrošina ekosistēmu, sugu un ģenētisko resursu saglabāšanos. Tas ir arī resurss tūrisma un rekreācijas attīstībai (sēņošana, ogošana, medības u.c.) novada teritorijā un piesārņojuma negatīvās ietekmes uz ūdenstilpnēm un ūdenstecēm samazinātāji. Tāpat būtiski atcerēties, ka mežs ir resurss mežsaimniecības un kokapstrādes attīstībai.

15.attēls. Mežs dabas parkā „Bernāti”. SIA „Metrum”, 2012.

Lielākais meža zemju īpatsvars Nīcas novada teritorijā ir Otaņķu pagastā.

AS „Latvijas valsts mežu” 01.08.2012. izsniegtajos nosacījumos Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādei norādīts, ka AS „Latvijas valsts meži” plāno ieaudzēt mežu visās valsts meža zemēs esošajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs Otaņķu pagasta teritorijā – zemes vienībās ar kadastra apzīmējumiem 64800130030 (14,4 ha) un 64800130154 (9,2 ha).

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam paredz saglabāt un uzlabot esošo ūdenstilpņu un ūdensteču ekoloģisko stāvokli, nepieļaujot jaunas blīvas apbūves veidošanos ūdeņu krastos un vienlaicīgi nodrošinot iespēju attīstīt labiekārtotu publisko ārtelpu ūdeņu teritorijās un to krastos.

Teritorijas plānojums paredz saglabāt esošās mežu teritorijas, nosaka teritorijas kurās aļauts ieaudzēt mežu un plānojumā iekļautie risinājumi paredz mežos no jauna veidojamās zemes vienības minimālo platību 5 hektāri.

2.3.3. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars novadā ir ~ 20%, attiecīgi Otaņķu pagastā vairāk ~30%. Teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartēs, kurās ir noteikta teritorijas plānotā (aļautā) izmantošana, ir noteikts funkcionālais zonējums „Lauksaimniecības teritorija” (L). Tās ir teritorijas, pārsvarā ārpus blīvi apdzīvotām vietām (ciemiem) vai ciemu nomalēs, kurām teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir noteikta lielāka no jauna veidojamo zemju minimālā platība kā apbūves teritorijās. Lauksaimniecības teritorijās (L) no jauna veidojamā minimālā zemes vienības platība vispārīgā gadījumā ir 3 ha, izņemot vietās ar īpašiem noteikumiem

Lielā daļā šo zemju nav labvēlīgi apstākļi, lai pievērstos ar augkopības nozari saistītai lauksaimnieciskai ražošanai. To nosaka ievērojamā akmeņainība, kas sarežģī augsnes apstrādi. No lauksaimnieciskās ražošanas virzieniem perspektīva ir lopkopība. Aramzemes vidējā vērtība novadā ir 35 balles. Daļa no šīm zemēm ir mazauglīgas zemes, kuras atrodas gar Liepājas ezeru līdz pat Grobiņas novada un Liepājas pilsētas robežām.

Apsekojot teritoriju, tika konstatēts, ka atsevišķās vietās novada ciemu teritorijās ir saglabājušās viensētas un lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Teritorijas plānojums minētās viensētas un lauksaimniecībā izmantojamās zemes paredz saglabāt, nosakot tās, kā vietas ar īpašiem noteikumiem - „Lauku zemes ciemā” (L-1), kas ierobežo lauksaimniecisko ražošanu, bet vienlaicīgi pieļauj nākotnē transformēt šo zemi par apbūves zemi, izstrādājot teritorijas lokālplānojumu.

Nīcas novada teritorijā, saskaņā ar 12.10.2010. Ministru kabineta noteikumiem Nr.977 „Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām”, līdz ar izmaiņām Ministru kabineta noteikumos, vairs neatrodas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas.

Novada teritorijā ir izbūvēti lauksaimniecības polderi – Arāja polderis, Rumbas polderis, Bernātu polderis, Toseles polderis, Reiņa polderis, Meža polderis un Papes polderis. Informācijas par polderiem ir ietverta paskaidrojumu raksta nodaļā 2.6.1. Riska teritorijas un objekti.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam paredz saglabāt esošās lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas un plānojumā iekļautie risinājumi paredz no jauna veidojamās zemes vienības minimālo platību 2-3 hektāri lauku teritorijās. Izbūvēto lauksaimniecības polderu teritorijas noteiktas kā hidrotehnisko būvju avāriju riska teritorijas, ierobežojot jaunas apbūves attīstību polderu teritorijās, ja nav veikta meliorācijas sistēmas pārbūve un novērsts esošo hidrotehnisko būvju avāriju risks.

2.4. Satiksmes un inženierinfrastruktūras objektu attīstība

2.4.1. Satiksmes infrastruktūras attīstība

Ņemot vērā Nīcas novada ģeogrāfisko novietojumu, Nīcas novadā kopumā ir labi attīstīts valsts un pašvaldības autoceļu tīkls, kas nodrošina piekļūšanu galvenajām apdzīvotajām vietām un ražošanas objektiem. Nīcas novadu šķērso valsts galvenais autoceļš A11 Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava).

Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2006.–2026.gadam iezīmē infrastruktūras attīstības projektu areālus un vietas, kurā valsts galvenais autoceļš A11 Liepāja - Lietuvas robeža (Rucava) atzīmēts kā tuvākā perspektīvā rekonstruējams valsts galvenais autoceļš par ātrgaitas autoceļu. Ņemot vērā, ka perspektīvā plānota autoceļa V1222 Nīca – Otaņķi - Grobiņa rekonstrukcija, Nīcas novada teritorijas plānojumā rezervēts plānotā autoceļa izbūves koridors. Norādāms gan, ka šī autoceļa rekonstrukcijas projekta būvniecības darbi netiek plānoti laika periodam 2014.-2021.gads.

Salīdzinoši sarežģītas satiksmes infrastruktūras attīstības iespējas ir piekrastes ciemos, kur tradicionāli izveidojusies vienlaidus privātīpašumu struktūra, kur jau vēsturiski piekļūšanas jautājums ir ticis regulēts tikai ar servitūta ceļiem, neizdalot atsevišķas zemes vienībās esošos koplietošanas (pašvaldības) ceļus.

Esošais ceļu tīkls pilnīgi nodrošina nepieciešamās saites starp lauku teritorijām, ciemiem, Grobiņas un Liepājas pilsētām, un jaunu pašvaldības ceļu ierīkošana novada teritorijā nav nepieciešama. Taču, tāpat kā visā valstī kopumā, arī Nīcas novadā nepieciešama ceļu rekonstrukcija (gan valsts, gan pašvaldības ceļiem) un to sakārtošanas darbi.

Nīcas teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.pielikumā ir iekļauti Nīcas novada ciemu ielu paraug šķērsprofili atsevišķām ielu kategorijām, atbilstoši MK 30.04.2013. noteikumu Nr.240 ielu kategoriju iedalījumam. Ielu sarkanās līnijas ir nosakāmas un precizējamas zemāka līmeņa plānojumos – lokālplānojumos vai detālplānojumos.

Novada teritorijā nepieciešamos pasta pakalpojumus tradicionāli nodrošina VAS „Latvijas pasts”. Pasta nodaļas ir izvietotas Nīcas pagasta Nīcas ciemā – p/n „Nīca” un Otaņķu pagasta Rudes ciemā – p/n „Laurciems”. Pasta tīkla piekļuves punkti (fizisks objekts (tajā skaitā vēstulju kastīte), kur lietotāji var nodot pasta sūtījumus pasta tīklā) šobrīd ir izvietoti tikai Nīcas ciemā pie Nīcas novada domes un Rudes ciemā pie Otaņķu pagasta pārvaldes. Pasta reorganizācijas dēļ ir likvidēti pārējie pasta piekļuves punkti un pasta nodaļas, līdz ar to daudziem cilvēkiem ir jāmeko tāls ceļš, lai nosūtītu savu vēstuli.

Liepājas starptautiskā lidosta ir starptautiskiem lidojumiem sertificētā valsts nozīmes lidosta Latvijas rietumos. Liepājas lidlauks tika uzcelts 1940.gadā un līdz 1960.gadam tika izmantots kā militārais lidlauks. 1960.gadā lidlauks tika nodots Civilajai aviācijai un no Liepājas lidostas tika veikti 6 lidojumi dienā uz galvaspilsētu Rīgu un uz citām lielākajām PSRS pilsētām (Lēņingradu, Maskavu, Kijevu, Minsku, Kaļiņingradu u.c.) gadā vidēji apkalpojot ap 100 000 pasažieriem un 900 t kravas. 1993.gadā lidosta tika nodota Liepājas pilsētas pašvaldībai. Patreiz Liepājas lidosta apkalpo čartera, biznesa un vispārējās aviācijas lidojumus. Lidostas tehniskās iespējas ir piemērotas industriālo un tehnoloģisko parku, transporta loģistikas centru, kā arī dažādu mācību bāzu izveidošanai. Lai arī Liepājas lidlauks atrodas ārpus Nīcas novada teritorijas, tā ietekme un attīstības iespējas ir ņemtas vērā arī plānojot Nīcas novada teritoriju.

Eiropas riteņbraucēju federācijas (European Cyclists Federation) starptautisku velo maršrutu tīkla projekts. Šie velo maršruti savieno Eiropas skaistākās vietas un pilsētas. Kopumā ir 12 EuroVelo maršruti, kuru garums pārsniedz 20 000 km. Maršruts EuroVelo 10 šķērso arī Nīcas novada teritoriju. EuroVelo maršrutu izveides projekta mērķis ir veloturisma kā alternatīvā ceļošanas veida popularizēšana. Dienvidu – Ziemeļu virzienā novadu šķērsojošais EuroVelo – 10 velo maršruts nākotnē var kļūt par vienu no galvenajiem Nīcas novada veloceliņiem, pildot gan lietišķā, gan rekreācijas veloceliņa funkcijas. Veloceliņu infrastruktūra novada teritorijā pašlaik ir fragmentāra, starptautiskais velo maršruts EuroVelo10 ir marķēts un nodrošināts ar nepieciešamo infrastruktūru tikai atsevišķos posmos. Ņemot vērā, ka dotajā brīdī autoceļam A11 ir posmi, kas iekļauti sabrukušo posmu sarakstā, atsevišķās vietās atrodas sezonāli bīstamas nomales un izdrupuši asfalta gabali, bez atsevišķi izbūvēta veloceliņa velo satiksme gar autoceļu A11 nav uzskatāma par drošu. Plānotais velo maršruts EuroVelo10 turpinās dienvidu virzienā Rucavas novadā līdz Lietuvas robežai un tālāk.

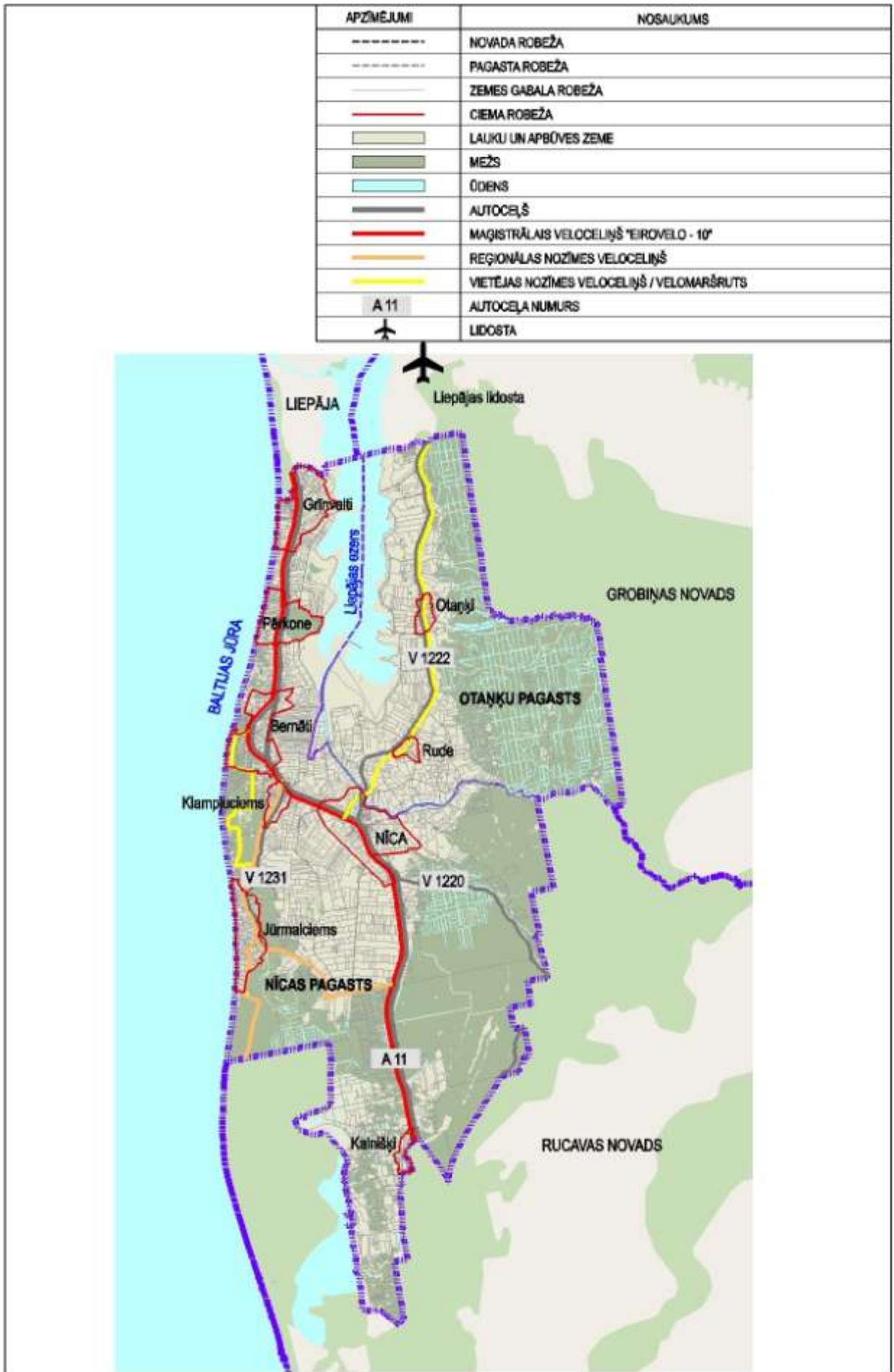
Paredzēta elektroenerģijas pārvades tīkla 110kV elektrolīnijas ierīkošana starp transformatoru apakšstaciju Nr.69 „Nīca”, Nīcas pagastā un apakšstaciju Nr.64 „Ezerkrasts”, Liepājā, Ezera ielā 100.

Risinājumi:

Nīcas teritorijas plānojumā rezervēts autoceļa V1222 Nīca – Otaņķi - Grobiņa rekonstrukcijas izbūves koridors, kā arī noteikti ciemu ielu paraugšķērsprofili, t.sk. valsts autoceļu posmiem, kas šķērso Nīcas novada ciemu teritorijas.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ietverti nepieciešamie nosacījumi un apbūves augstuma ierobežojumi kas jāievēro 5 kilometru rādiusā no Liepājas lidlauka kontrolpunkta, vai būvējot, ierīkojot un izvietojot ēkas un būves, kuru augstums virs to atrašanās reljefa sasniedz 100 metrus un vairāk.

Nīcas teritorijas plānojumā ir sagatavota perspektīvā novada veloceliņu un velo maršrutu attīstības shēma, kas jāprecizē turpmākajā plānošanas procesā, konkrētus veloceliņu izvietojuma un izbūves tehniskos risinājumus izstrādājot objekta būvprojektēšanas posmā.

2.4.2. Inženierinfrastruktūra

Projektējot un būvējot inženierkomunikācijas, jāievēro Ministru kabineta 28.12.2004. noteikumos Nr.1069 „Noteikumi par ārējo inženierkomunikāciju izvietojumu pilsētās, ciemos un lauku teritorijās” noteiktie minimālie horizontālie attālumi no inženierkomunikācijām līdz citām būvēm un objektiem, savstarpējie attālumi starp inženierkomunikācijām, kā arī Aizsargjoslu likumā noteiktās ekspluatācijas aizsargjoslas un to minimālie attālumi.

Atbilstoši 1.02.2000. Ministru kabineta noteikumiem Nr.38 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-99 "Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves"" Nīcas novada pašvaldībai jāierīko ārējo ugunsdzēsības ūdensapgādi visās apdzīvotajās vietās Nīcas novada teritorijā. Nīcas novada ciemu teritorijās ārējo ugunsdzēsības ūdensapgādi drīkst paredzēt no atklātām (arī no dabiskām) ūdens tilpnēm vai slēgtiem ūdens rezervuāriem (neierīkojot centralizētu ūdensapgādes sistēmu), jo tajās nav ugunsdzēsībai izmantojamas centralizētas ūdensapgādes sistēmas.

2.5. Piekrastes teritoriju izmantošana un attīstība

Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.–2017.gadam (turpmāk – pamatnostādnes) ir viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas "Latvija 2030" īstenošanas soļiem – starpnozaru politikas dokuments, kas jāņem vērā, gatavojot piekrastes pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, kā arī ar piekrastes attīstību saistīto nozaru politikas un valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentus.

Līdz ar zemes īpašumu atgūšanu aktivizējās būvniecība, kas ir jāsaskaņo ar vides aizsardzības prasībām. Pieauga interese par piekrastes izmantošanu tūrismā, atpūtā un sportā. Turklāt piekrastes izmantošanu ilgtermiņā ietekmē pieaugošās klimata pārmaiņas – jūras līmeņa celšanās un krasta noskalošanās.

Tāpēc pamatnostādnes nosaka, ka:

1) piekrastes nozīmīgākā vērtība un attīstības resurss ir vienotais piekrastes dabas un kultūras mantojums;

2) piekrastes izmantošanas pamatprincips ir ilgtspējīga attīstība;

3) piekrastes telpiskās attīstības politikas mērķis – ekonomiski aktīva, daudzfunkcionāla telpa, kurā klimata pārmaiņu ietekme tiek mazināta ar kvalitatīvas infrastruktūras izveidi un tiek īstenota laba pārvaldība.

Piekrastes izmantošanas vēsture Latvijā ir bijusi sarežģīta. No 1945. līdz 1991.gadam aptuveni 60 procenti no gandrīz 500 kilometru garās krasta līnijas bija iekļauti Padomju Savienības pierobežas zonā ar ierobežotu piekļuvi un izmantošanu, t.sk. Nīcas novada piekrastes teritorija, lai aizsargātu PSRS ārējās robežas un nodrošinātu valsts aizsardzībai nepieciešamo infrastruktūru. No vienas puses, šāds pierobežas statuss veicināja dabas vērtību saglabāšanos, taču no otras puses - kavēja priekšstata veidošanos par piekrasti kā vienotu telpisku vienību – īpašu lineāru reģionu.

Pēc Latvijas Republikas neatkarības atgūšanas slēgtās teritorijas statuss tika atcelts, taču vienota politika šī īpašā reģiona izmantošanai un attīstībai radīta netika. Piekrastes izmantošanu noteica dažādu nozaru intereses,

17.attēls. Izeja uz jūru Jūrmalciemā. Foto: SIA „METRUM”, 2012..

18.attēls. Sagrieztas laivas Jūrmalciemā, degradēta piekrastes ainava. Foto: SIA „METRUM”, 2012..

kuru savstarpējā saskaņošana notika reti. Tika veikti gan pasākumi ostu (it īpaši mazo) darbības aktivizēšanā, gan īstenotas aktivitātes vides aizsardzības jomā⁷.

Līdz ar ekonomiskās aktivitātes samazināšanos, mainās arī ainava: samazinoties zvejas aktivitātei, mainoties zvejas tehnoloģijai un zvejas rīkiem, izzūd ar zvejniecību saistītie elementi (laivas, tīklu būdas u.c.). Samazinoties pastāvīgo iedzīvotāju skaitam, samazinās zemes izmantošana lauksaimniecībā un atklāto ainavu īpatsvars.

Nav noteikta pašvaldību kompetence jūras telpiskajā plānošanā. Jūras izmantošana kļūst aizvien intensīvāka un daudzveidīgāka - pieaug interese par zemes dziļu resursu ieguvī jūrā, alternatīvo energoresursu (vēja, jūras viļņu un siltuma enerģija) izmantošanu un zemūdens kultūras mantojumu. Taču pašlaik darbības jūrā tiek atļautas ar ikreizējiem MK rīkojumiem konkrētiem gadījumiem, zemūdens kultūras pieminekļi nav noteikti.

Pašlaik piekļuve vienotā piekrastes dabas un kultūras mantojumam dažādās piekrastes daļās ir atšķirīga. Lai nokļūtu pludmalē, arī Nīcas novadā pārsvarā ir jāpārvietojas pa privātipašumā esošiem ceļiem un takām, kuru izmantošanu nereti ierobežo īpašnieki. Nepietiekami attīstīta ir nepieciešamā infrastruktūra glābšanas dienestiem, nobrauktuves operatīvajam transportam, personām ar funkcionāliem traucējumiem.

KALME eksperti prognozē, ka Baltijas jūras ūdens līmenis līdz 2100.gadam celsies par 18 līdz 59 centimetriem. Šāda Baltijas jūras līmeņa celšanās var būtiski ietekmēt pašreizējo apbūvi.

Risinājumi:

Nīcas teritorijas plānojums paredz piekrastes teritoriju attīstību, plānojot gan dzīvojamās, gan tūrisma un rekreācijas objektu attīstību. Plānojums paredz jaunu izmantošanu bij. padomju armijas degradētajās apbūves teritorijās, kā arī nosaka publiskās pieejas pludmalei, nodrošinot sabiedrībai brīvu pieeju pludmales zonai. Pašvaldība neatbalsta vēja elektrostaciju un vēja parku izbūvi jūras teritorijā un piekrastes ciemos, jo par prioritāru uzskata esošās ainavas saglabāšanu un tūrisma attīstību. Pašvaldība konceptuāli atbalsta Bernātu kūrorta teritorijas attīstību, nodrošinot iespēju attīstīt publiski pieejamu un labiekārtotu publisko ārtelpu, un kūrorta objektus, īpaši Bernātu ciema rietumu daļā.

2.6. Vides stāvoklis

Pie būtiskākajiem vides kvalitāti ietekmējošajiem faktoriem Nīcas novada teritorijā minams novada teritorijas novietojums Baltijas jūras piekrastē, ziemeļu - dienvidu virzienā teritoriju šķērsojošie transporta koridori (autoceļš A-11 Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava) un V1222 Nīca – Otaņķi - Grobiņa), riska zonas un objekti, kā arī ievērojams atpūtnieku skaita pieplūdums vasaras sezonā.

Iedzīvotāju un caurbraucēju skaita vairākkārtīga palielināšanās vasaras sezonā rada paaugstinātu antropogēno slodzi kāpu joslā un piejūras meža masīvos, veicinot sadzīves atkritumu rašanos, ekosistēmas noplicināšanu un augsnes erozijas pastiprināšanu. Speciāli pētījumi par antropogēnās slodzes ietekmi uz kāpu joslu novada teritorijā nav veikti, taču efektīvākais veids šīs slodzes regulēšanai ir kāpu zonas labiekārtošana (ceļu izveide, soliņi, atpūtas vietas), tādējādi regulējot cilvēku plūsmu, saistot kopā labiekārtotās teritorijas ar automašīnu stāvlaukumiem, sabiedriskajiem objektiem.

2.6.1. Riska zonas (joslas), teritorijas un objekti

Latvijas jūras piekrastē (piejūrā), ņemot vērā notiekošās un sagaidāmās (prognozējamās) dabas apstākļu izmaiņas (jūras ūdenslīmeņa celšanās, zemo teritoriju iespējamā applūšana, gruntsūdens līmeņa celšanās, pārpurvošanās, izmaiņas ekosistēmā), atkarībā no šo iespējamo izmaiņu aptvertās teritorijas lieluma, saimnieciskās darbības un apdzīvoto vietu apdraudējuma apmēriem izdalāmas relatīvi maz apdraudētas vai nepadraudētas sauszemes teritorijas, apdraudētas vai sevišķi apdraudētas, paaugstinātā riska zonas.

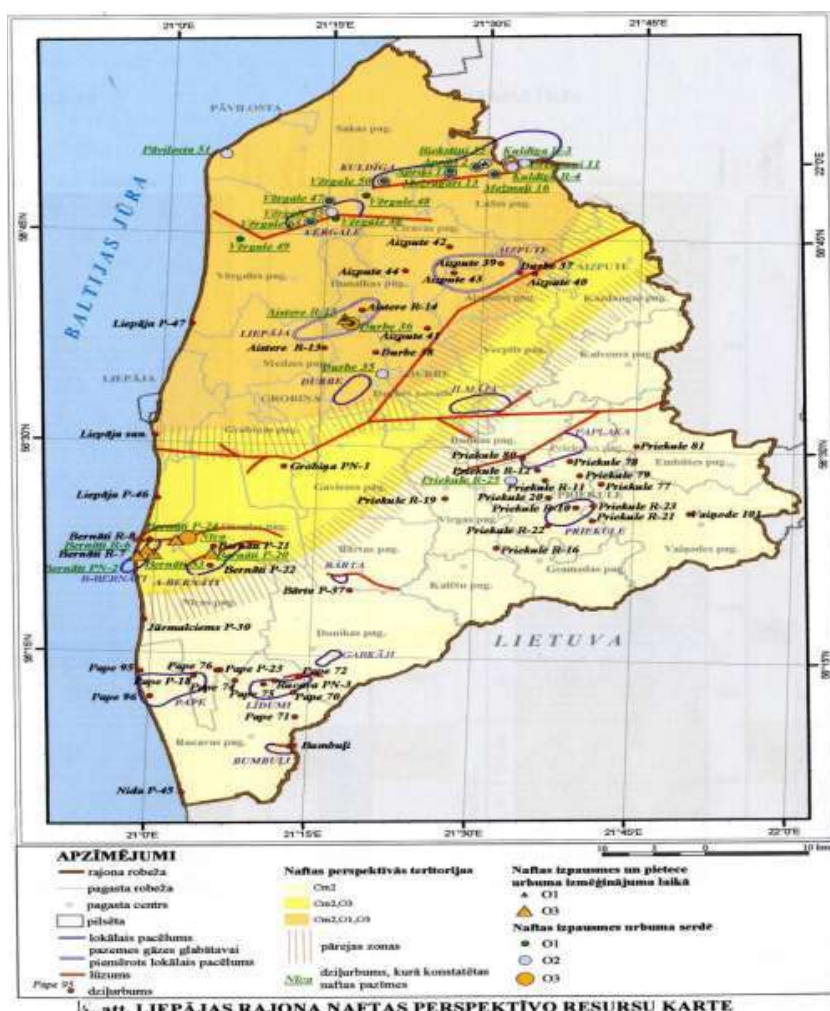
Riska zonas – plašas teritorijas, kas ietver piekrastes zemos līdzenumus, ezerus, upes un purvus.

Riska joslas – šauras (1-2 km) krasta joslas ar krasta kāpu joslu, daļēji piekrastes līdzenumiem.

⁷ Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam

Viena no Latvijas piekrastē noteiktajām galvenajām riska zonām ir: Nidas – Jūrmalciema – Liepājas zona, kurā pilnībā iekļaujas arī Nīcas novada piekrastes zona. Krasta joslā ietilpst zemais Nidas ciems ar viensētām, Papes ezers, Nīcas novada piekrastes ciemi, Liepājas pilsēta, Liepājas un Tosmares ezeri un tiem piegulošās, meliorētās, daļēji polderu sistēmām norobežotās platības⁸. Saskaņā ar Ministru kabineta 31.05.2011. noteikumiem Nr.418 „Noteikumi par riska ūdensobjektiem” Nīcas novada teritorijā daļēji atrodas riska ūdensobjekts – Liepājas ezers, kurā kā būtiskākais riska cēlonis ir noteikts punktveida piesārņojums (notekūdeņos esošie biogēni) un iespējama jūras ūdeņu ietekme. Arī Baltijas jūras krasts no Lietuvas robežas līdz Pāvilstai ir noteikts kā „piekrastes riska ūdensobjekts”, kurā kā būtiskākais riska cēlonis ir noteikts iespējama pārobežu piesārņojums un plūdu risks.

Nīcas novadā aktuāls jautājums ir pazemes ogļūdeņražu iegulu izpēte un iespējamā ieguve. Perspektīvo naftas resursu kartē 19.attēlā parādīti gan izpētes urbumi, gan shematiska informācija par ogļūdeņražu iegulām. Pašlaik ir piemērota ietekmes uz vidi novērtējuma procedūra Baltic Oil Corporation plānotajiem izpētes darbiem nekustamajā īpašumā "Maigas", kas atrodas dabas parka "Bernāti" teritorijā neitrālajā un dabas lieguma zonā, kā arī jūras krasta kāpu 150 m aizsargjoslā. Teritorijas plānojuma izstrādes procesā vairākkārt tika noraidīta Baltic Oil Corporation iecere minētajā teritorijā realizēt ieceri iegūt derīgos izrakteņus un to attīstīt kā Rūpnieciskās apbūves teritoriju, jo tas ir pretrunā ar dabas parka "Bernāti" izveidošanas mērķiem, kā arī pašvaldības ieceri nākotnē attīstīt Bernātu kūrortu.

19.attēls. Oglūdeņražu pazemes iegulu perspektīvo resursu karte. Avots: Nīcas novada TP stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma vides pārskats (2013)

⁸ „Latvijas jūras krasti”, G.Eberhards, 2003.

Nīcas novada teritorijā ir identificētas arī citas riska teritorijas un objekti:

- nacionālas nozīmes paaugstinātas bīstamības transporta riska teritorijas – autoceļš A-11 Liepāja – Lietuvas robeža (Rucava);
- iespējamās vēja erozijas riska josla visā Nīcas novada Baltijas jūras piekrastē;
- nozīmīgākās jūras krasta erozijas (noskalošanas) riska teritorijas atrodas uz ziemeļiem un dienvidiem no Bernātu raga un posmā līdz Jūrmalciemam;
- paaugstināta riska zona Liepājas un Papes ezera krastā (applūstošās un potenciāli applūstošās teritorijas) - hidrotehnisko būvju avāriju plūdu risks;
- Liepājas lidostas maksimālā skaņas līmeņa diskomforta zona un gaisa kuģu avārijas to sadursmes rezultātā, kas rada draudus lidmašīnā esošajiem pasažieriem un iedzīvotājiem lidmašīnas nogāšanās vietā;
- teritorijas ar paaugstinātu ugunsbīstamību - mežu teritorijas (paaugstinātas un vidējas ugunsbīstamības tipi), Liepājas ezera piekrastes plavas.

Plūdi ir dabas parādība, kas nav novēršama. Plūdu apdraudētās teritorijas pēc to izcelsmes Latvijā iedalāmas divās pamata grupās:

1. Dabiskās (ar plūdu vai jūras uzplūdu) apdraudētās teritorijas, kuras tiek appludinātas dabas apstākļu ietekmes rezultātā. Šīs kategorijas teritorijas ir apzinātas Latvijas līdzenumos: upju palienēs, piejūras zemienē (jūras uzplūdu laikā), dabisko ūdenstilpju atkarīgajās platībās, upju deltās. Jūras uzplūdu rezultātā tiek paaugstināti ūdens līmeņi daudzos lagūnu tipa un ar tiem hidrogrāfiski saistītajos ezeros, to starp arī Papes un Liepājas ezeros. Ar jūras uzplūdiem nesaistīta, dabiskās plūdu ietekmes (plūdu riska) teritorija, dabas apstākļu ietekmes rezultātā veidojas arī Bārtas upes lejtecē.

2. Mākslīgās – cilvēku radītās (antropogēni izraisītās) appludinātās vai appludinājuma ietekmētās teritorijas, kuras saistītas ar ūdeni dabiskā režīma mākslīgām izmaiņām. Tās ir upju gultnes vai krasta, kā arī ezeru tipa ūdenskrātuves, polderi, ja netiek ievērota to uzturēšana tehniskā kārtībā, kā arī pareiza uzraudzība un ekspluatācija un citi ūdens uzstādījumi upju gultnēs ar ūdens līmeni regulējošām būvēm.

Visas mākslīgās - cilvēku radītās appludinātās vai appludinājuma ietekmētās teritorijas ir pakļautas riskam, tikai tajos gadījumos, ja projektēšanas gaitā nav pietiekami veikti hidroloģiski – hidrauliskie aprēķini, veikta būvlaukuma hidroģeoloģiskā izpēte un ievēroti būvnormatīvi, tajā skaitā būvniecības laikā. Svarīgs plūdu riska novēršanas faktors ir hidrotehnisko būvju pareiza uzraudzība, uzturēšana tehniskā kārtībā, kā arī to ekspluatācijas režīma stingra ievērošana.

Nīcas novadam iespējamais applūdums sagaidāms no Liepājas un Papes ezeriem, kā arī no Bārtas upes, īpaši posmā no Liepājas ezera līdz Nīcai. Bārtas upes, Liepājas ezera un Papes ezera maksimālā ūdens līmeņa ar 10% pārsniegšanas varbūtību atzīmes ir iegūtas, veicot teorētiskos aprēķinus, kas balstīti uz Latvijas vides ģeoloģijas un meteoroloģijas centra staciju datiem. Pavasara plūdu maksimālais ūdens līmenis pieņemts ar ikgadējo pārsniegšanas varbūtību 10%, vienu reizi 10 gados, un Bārtas upei tas ir no 1.04 m BS (Baltijas jūras sistēmā) pie ietekas Liepājas ezerā līdz 8.09 m BS novada austrumu robežā. Liepājas ezera maksimālais ūdens līmenis ar 10% pārsniegšanas varbūtību pie Nīcas novada ziemeļu robežas ir 0.90 m BS, bet Papes ezera maksimālais ūdens līmenis ar 10% pārsniegšanas varbūtību Nīcas novada teritorijā ir 0.95 m BS⁹.

Visi Nīcas novada teritorijā izbūvētie polderi ir ziemas (nepārplūstošie) polderi, kuru platības pilnīgi norobežo ar aizsargdambjiem no pavasara palu aplēses ūdens līmeņiem. Vienlaicīgi jāņem vērā, ka polderu hidrotehniskās būves ir projektētas caurplūdamam ar atkārtotās varbūtību 1 reizi 100 gados, bet platību mitruma režīma nodrošināšanai sūkņu stacijas jaudas projektēta kā lauksaimnieciski izmantojamajām zemēm ar caurplūdma atkārtotās varbūtību 1 reizi 10 gados (atbilstoši tajā laikā pastāvošajiem normatīviem).

⁹ Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra 1.06.2011. izziņa Nr.4-6/779.

Kopumā polderu aizsargdambji atrodas neapmierinošā tehniskā stāvoklī - nosēdušies un daudzās vietās stipri bebru bojājumi. Ļoti slikti tiek ekspluatēti polderu kanāli – tie ir aizauguši un piesērējuši. Netiek nodrošināta zemju nosusināšanas nepieciešamā pakāpe, degradējas detālās nosusināšanas tīkls un lielas polderētās platības nav iespējams racionāli izmantot. Nepieciešama katra poldera hidrobūvju un platību izmantošanas izpēte, lai izstrādātu to rekonstrukcijas nepieciešamību un prioritātes. Vienīgi Papes polders patreiz ir labā tehniskā stāvoklī, patreiz rekonstrukcija nav nepieciešama. Polders var normāli strādāt, ja Papes ezera līmenis nav augstāks par 0.6 m virs Baltijas jūras sistēmas. 2007.gada sākumā līmenis sasniedza 1.3 m, tas notika tāpēc, ka slūžas uz ezera izvadkanāla ir avārijas stāvoklī un rietumu vēju iespaidā, ceļoties līmenim jūrā, tas pa kanālu ieplūst ezerā.¹⁰

2.tabula. Ventas upju baseina apgabala polderi Nīcas novadā.¹¹

Nr.	Nosaukums	Platība, km ²	Aizsargdambji, km	Sūkņu skaits, gab.	Ceļi, km	Tilti, gab.	Caurtekas, gab.
1	Arāja polderis	1277	8,9	2	3,8	1	36
2	Rumbas polderis	2629	9,0	4	16,8	2	91
3	Bernātu polderis	1191	7,3	3	3,6	2	37
4	Toseles polderis	1537	2,2	3	9,5	5	53
5	Meķa polderis	2270	1,8	2	16,2	3	70
6	Papes polderis	433	6,7	2	7,8	-	23
7	Reiņa polderis	763	3,0	2	8,9	-	47

Iedzīvotājus un tautsaimniecības objektus apdraud arī vētras (virpuļvētra ar vēja ātrumu 25 m/s un vairāk, vējš ar ātrumu 30 m/s un vairāk), lietus gāzes (nokrišņu daudzums 50 mm un vairāk 12 stundās un mazāk, var izsaukt plūdus), apledojums un putenis (transporta kustības traucējumi, avārijas). Tāpat arī elektrotīklu bojājumi, avārijas siltumapgādes sistēmās, avārijas gāzes apgādes sistēmās, ūdens apgādes un kanalizācijas sistēmās var radīt dažādas sekas un apdraudējumus.

Gaisa kuģu lidojumiem potenciāli bīstamie objekti, papildus prasības un kārtība šo objektu būvniecībai, ierīkošanai, izvietošanai un apzīmēšanai, noteikti LR likuma "Par aviāciju" 41.pantā.

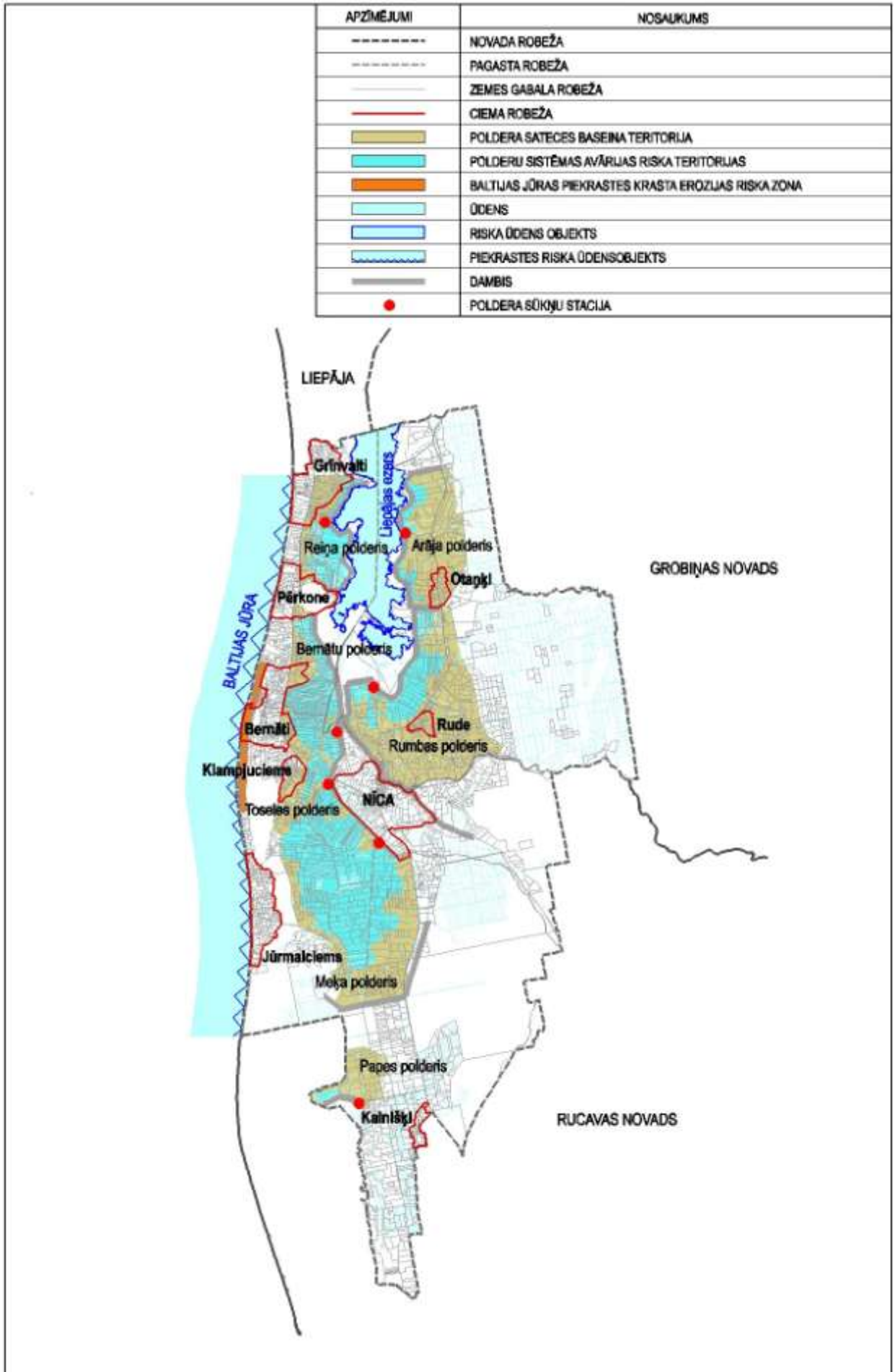
Atbilstoši Valsts augu aizsardzības dienesta 2012.gada datiem Nīcas novada teritorijā nav konstatētas ar Sosnovska latvāņiem invadētas teritorijas, bet pašvaldība 2013.gadā sniedza informāciju, ka latvāņi ir konstatēti apmēram 100 kv.m. lielā platībā vienā zemes vienībā (kad.apz. 6478 022 0170).

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijā ir identificētas riska teritorijas un objekti, kas var apdraudēt iedzīvotājus un nekustamos īpašumus, vai ierobežot saimniecisko darbību. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ietvertas prasības degvielas un gāzes uzpildes staciju un citu riska objektu būvniecībai, prasības aizsardzībai pret trokšņiem, vibrācijām un smakām, kā arī noteiktas nepieciešamās sanitārās, ekspluatācijas vai drošības aizsargjoslas un riska zonas. Ņemot vērā, ka polderu hidrotehniskās būves ir projektētas caurplūdumam ar atkārtotānos varbūtību 1 reizi 100 gados, visā Nīcas novada teritorijā kā riska zonas ir noteiktas arī applūstošās (riskā) teritorijas ar 1% pārsniegšanas varbūtību. Teritorijas plānojumā ir noteikta arī Baltijas jūras piekrastes krasta erozijas riska zona, kurā noteikti ierobežojumi teritorijas apbūvei un attīstībai.

¹⁰ Projekta atskaite „Priekšlikumu izstrāde Nacionālā plāna plūdu risku novēršanai un samazināšanai”, LR Vides ministrija, 2007.

¹¹ Projekta atskaite „Priekšlikumu izstrāde Nacionālā plāna plūdu risku novēršanai un samazināšanai”, LR Vides ministrija, 2007.

2.6.2. Jūras krasta erozija

Parasti kā galveno faktoru krasta sistēmu attīstībā dažādos laika intervālos uzskata vētru atkārtojamību, to ilgumu, atsevišķu fāzu ilgumu, viļņu parametrus katrā vētras fāzē un galvenokārt, viļņu augstumu un to pienākšanas leņķi krastā. Otrs būtisks faktors, kas ietekmē jūras krastu stabilitāti, ir pieaugošā antropogēnā faktora loma.

Viens no raksturīgākajiem pagājušajā gadsimtā ievērojami vētrās noskalotais ir Latvijas galējais rietumu punkts – Bernātu rags. Te summārais akumulatīvā smilšainā krasta noskalotās jūras platums pēdējo 50-60.gadu laikā ir ne mazāks par 150-200 m. Sevišķi strauja, katastrofāla krasta noskalošana ir notikusi pēdējo 20-30 gadu laikā. Galvenais iemesls, kas izraisījis pastiprinātu akumulatīvo krastu noskalošanu gan Bernātu ragā, gan Mietragā (uz dienvidiem no Jūrmalciera), ir saistīts ar vētru enerģijas pieaugumu un arvien augstākiem ūdens masu sadzinumiem krasta joslā, kas rada labvēlīgus apstākļus krasta erozijai vētru laikā.

Galējais Latvijas sauszemes punkts rietumos - Bernātu rags krasi izdalās visā piekrastē ar izteiktu pamatkrasta noskalošanu un jūras uzvirzīšanos sauszemei ap 3 km garā joslā. Laika periodā no 1992.-2000.gadam tikai ar divām spēcīgām vētrām noskalotās pamatkrasta joslas platums uz dienvidiem no Veckrūmu mājām sasniedza 40-50 m. Ja arī turpmāk ar 3 – 6 gadu intervālu sekos tikpat spēcīgas vētras, kā 1993.gadā un 1999.gadā, tad pēc 30-50 gadiem Bernātu raga rajonā jūrā noskalos vēl vismaz 200-400 m platu kāpu joslu, Veckrūmu mājas jau tuvākā nākotnē var kļūt par pussalu, un tad par saliņu pludmalē, jo jūra ar laiku apies esošo aizsargkrāvumu no abām pusēm un galu galā ēkas sagraus.¹²

Pēc „Latvijas jūras krastu laboratorijas” (G.Eberhards, J.Lapinskis) datiem (1992.-2007.gads) ir sastādīta karte „Latvijas jūras krastu erozijas risku noteicošie lokālie apstākļi” (skat. 22. attēlu), kur Nīcas novada piekraste ir iedalīta nosacīti 5.krasta rajonā (atklāts Baltijas jūras krasts). 5.krasta rajonā, t.sk. Nīcas novada teritorijā, tiek prognozēts: „Augsts erozijas risks, apbūves un infrastruktūras apdraudējums un lokāls plūdu risks DR, R, ZR un Z virziena vētrās ar vējuzplūdu līmeni > +1,2 m > 5 stundas”.

¹³

Dokumentā „Piekrastes telpiskās attīstības vadlīnijas 2011.-2017.gadam”, ko 2011.gadā izstrādājusi Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, redzamas prognozes par krasta erozijas intensitāti piekrastes pašvaldībās 2058.gadā (dati aprēķināti administratīvi teritoriālā iedalījuma vienībām 2010.gadā). Dati atklāj, ka 2058.gadā Nīcas novadā krasta erozijai pakļauto krasta posmu kopgarums būs aptuveni 12 km (tātad, aptuveni puse no kopējā jūras krasta garuma).

21., 22. attēls. Nekustāmā īpašuma „Veckrūmu” dzīvojamā māja jūras krastā Bernātos un krasta stiprinājums pludmales joslā. Foto: SIA „METRUM”, 2012.

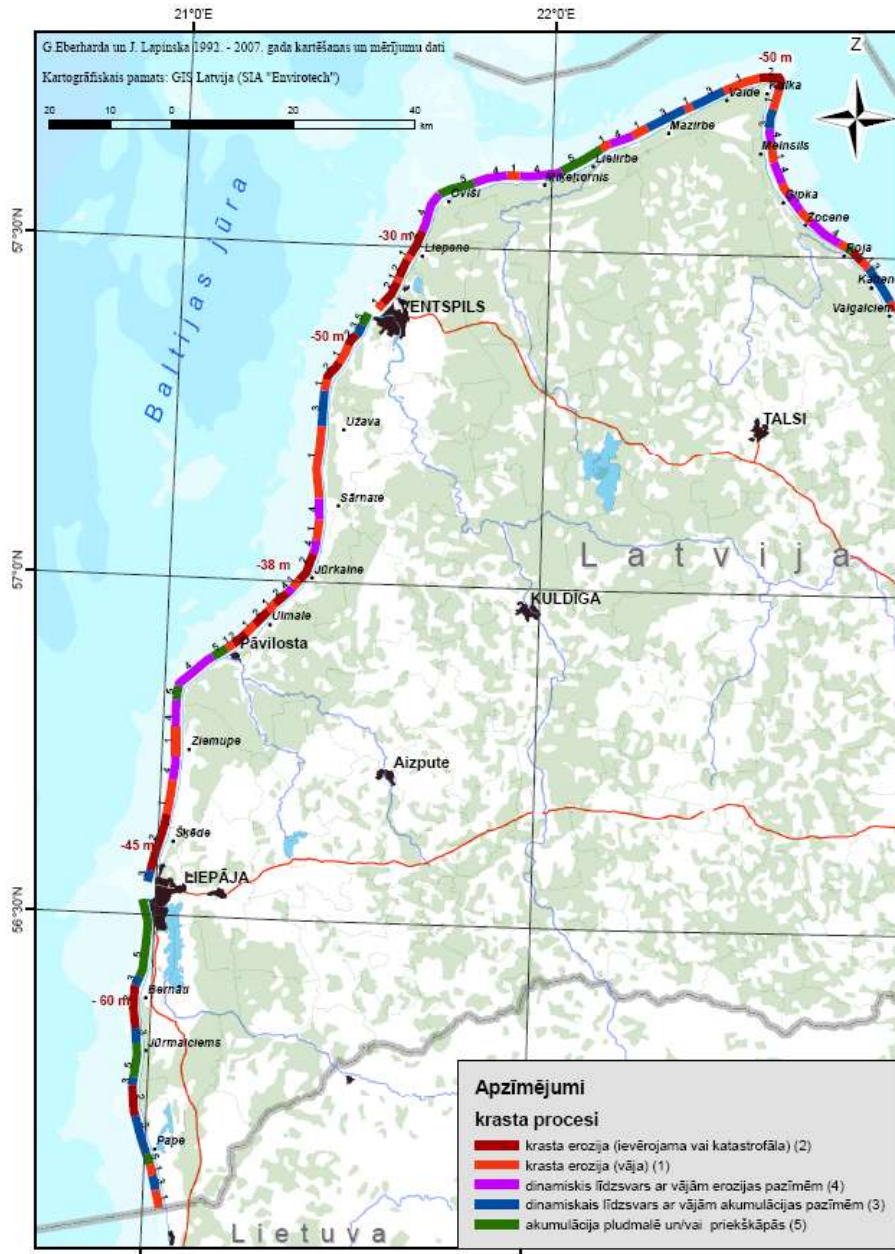
Riska zonā atrodas teritorijas, kurās saskaņā ar spēkā esošo teritorijas plānojumu ir atļauta jauna būvniecība. Ņemot vērā teritorijas plānošanas procesu pēctecības principu, ir saglabātas noteiktās tūrisma un rekreācijas objektu attīstības teritorijas Nīcas novada piekrastes ciemu teritorijās, vienlaicīgi nosakot papildus ierobežojumus būvniecībai Baltijas jūras piekrastes krasta erozijas riska zonā.

¹² „Latvijas jūras krasti”, G.Eberhards, 2003.

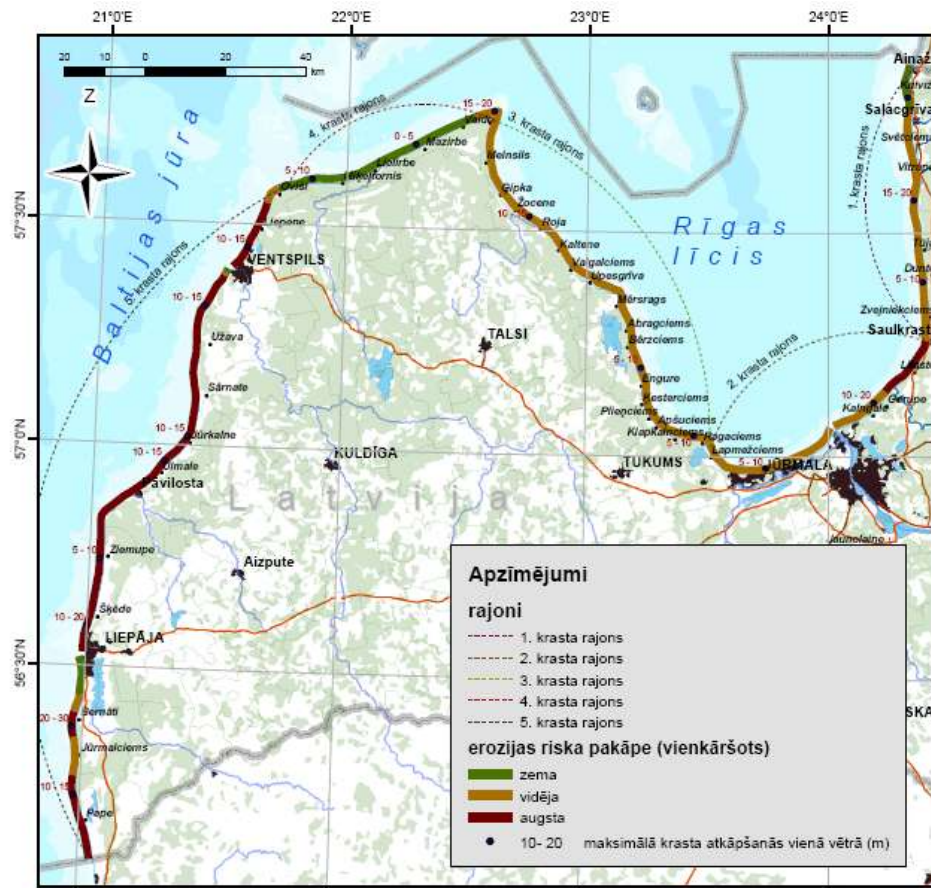
¹³ „Latvijas jūras krastu procesu atlants”, G.Eberhards, J.Lapinskis, 2007.

Risinājumi:

Ņemot vērā Nīcas novada piekrastē konstatēto paaugstināta riska zonu – jūras krasta erozijas zonu, teritorijas plānojumā noteikta Baltijas jūras piekrastes krasta erozijas riska zona 100 m platumā (skaitot no krasta erozijas skartās krasta līnijas topogrāfiskajā plānā ar mēroga precizitāti 1:10000), kurā pirms būvniecības procesu veikšanas obligāti jāizstrādā teritorijas detālplānojums un ieteicams izvietot tikai īslaicīgas lietošanas ēkas un būves.

23.attēls. Jūras krasta procesi Latvijā 1992.-2007.gads. Autori: G.Eberhards, J.Lapinskis „Latvijas jūras krastu procesu atlants”, 2007.

24.attēls. Latvijas jūras krastu erozijas risku noteicošie lokālie apstākļi. Autori: G.Eberhards, J.Lapinskis „Latvijas jūras krastu procesu atlants”, 2007.

2.6.3. Civilā aizsardzība un valsts aizsardzības objekti

Civilās aizsardzības sistēmu veido valsts iestādes, pašvaldības, komersanti, kā arī visi darbspējīgie Latvijas pilsoņi un nepilsoņi. Sistēmas organizācijas pamatā ir administratīvi teritoriālais princips. Tās struktūras teritoriālās pamatvienības ir novadi un republikas pilsētas. Nīcas, Aizputes, Durbes, Grobiņas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas, Vaiņodes novadu pašvaldības ir izveidojušas apvienoto civilās aizsardzības komisiju.

Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam sadarbībā ar pašvaldību ir jāizstrādā pašvaldības civilās aizsardzības plānu, saskaņā ar “Civilās aizsardzības likumu”. Ja komersanta objekts vai iestāde ir paaugstinātas bīstamības objekts vai tajā var atrasties vairāk nekā 50 cilvēku, saskaņā ar “Civilās aizsardzības likumu” jāizstrādā objekta vai iestādes civilās aizsardzības plāns. Bīstamajiem objektiem jāveic riska novērtējumu, izstrādājot iekšējos un teritoriālo riska vadības pasākumu plānus. Riska analīzes secinājumus jāņem vērā, veicot teritorijas plānošanu un turpmāko attīstību.

Civilās trauksmes un apziņošanas sistēmas izveide nodrošinātu iedzīvotāju brīdināšanu un informēšanu par katastrofām vai to draudiem, kā arī par ārkārtējās situācijas, izņēmuma stāvokļa vai mobilizācijas izsludināšanu.

Atbilstoši katastrofas veidam, izšķir – dabas katastrofas, cilvēku izraisītas katastrofas, epidēmijas, epizootijas, epifitotijas. Avāriju un ārkārtēju situāciju gadījumos iedzīvotājus apziņo ar trauksmes sirēnas palīdzību.

Pašvaldībai bīstamākais periods ir ledus iešana Bārtas un Otaņķes upēs un kūlas dedzināšana Liepājas ezera piekrastes plāvās.

(1) Paaugstinātas bīstamības objekti ir:

- 1) objekti, kuru saimnieciskā vai cita veida darbība ir saistīta ar enerģijas ražošanu un uzkrāšanu, elektromagnētisko starojumu, uguns nedrošu, sprādzienbīstamu, bīstamu ķīmisku vielu un produktu, bīstamo atkritumu, augu karantīnas organismu, bioloģiski aktīvu un radioaktīvu vielu, kodolmateriālu un to atkritumu pārstrādi, apstrādi, ražošanu, lietošanu, uzglabāšanu un transportēšanu tādos daudzumos, kas katastrofu vai citu faktoru iedarbības dēļ var nodarīt kaitējumu cilvēkiem, īpašumam un videi ārpus objekta teritorijas;
- 2) hidrotehniskās būves – būves uz kurām iedarbojas ūdens spiediens un kuras kalpo ūdens resursu izmantošanai un ūdeņu kaitīgās iedarbības novēršanai.

(2) Nīcas novada teritorijā atrodas paaugstinātas bīstamības un civilās aizsardzības objekti:

- 1) hidrotehniskās būves – polderu aizsargdambji;
- 2) potenciāli piesārņotās vietas un objekti, ugunsnedroši un sprādzienbīstami objekti ;
- 3) piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas un objekti;

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” izveidoto reģistru, novadā atrodas 2 piesārņotas un 4 potenciāli piesārņotas vietas (skatīt 3.tabulu). Pēc šajā datu bāzē sniegtajām koordinātēm, šīs vietas ir attēlotas teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartē „Nīcas novada teritorijas plānotā (aļautā) izmantošana” (mēroga noteiktība 1:10 000).

Nīcas novada teritorijā atrodas bijušās atkritumu izgāztuves, kas šobrīd ir jau rekultivētas. Tās atrodas zemes vienībās ar kad.apz. – 6480 008 0050; 6480 012 0048; 6478 022 0130. Nīcas novada teritorijā ir ierīkots viens monitoringa punkts - zemes vienībā ar kad.apz. 6478 022 0130.

3.tabula. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas Nīcas novadā saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” izveidoto reģistru

Piesārņotas vietas				
Nr.	Reģistrācijas Nr.	Vietas nosaukums	Darbības nozares	Apraksts
1.	64788/1126	DUS pie Rukšu fermas, Nīcas pagasts	5050 - Automobiļu degvielas mazumtirdzniecība	Bijusī DUS pie Rukšu fermas. Novērojams grunts piesārņojums koncentrētā veidā ar naftas produktiem.
2.	64808/976	Otaņķu mežniecības noliktava "Oškalni", Otaņķu pagasts	0110 - Augkopība; dārzenkopība; dārzkopība	Bijusī noliktava "Oškalni", grunts piesārņojums ar DDT pulveri.
Potenciāli piesārņotas vietas				
Nr.	Reģistrācijas Nr.	Vietas nosaukums	Darbības nozares	Apraksts
1.	64788/4210	SIA „Nīckrasti”, Nīcas pagasts	0124 - Mājputnu audzēšana	Ferma intensīvai mājputnu audzēšanai, kur var audzēt vairāk nekā 40 000 mājputnu
2.	64788/4238	SIA „Nīcas Rukši”, cūku komplekss, Nīcas pagasts	0123 - Cūku audzēšana	Cūku ferma
3.	64788/4232	SIA „Nīca - 1”- noslēgta cikla cūku komplekss, Nīcas pagasts	0123 - Cūku audzēšana	Cūku ferma
4.	64808/4418	SIA “ZĀLĪTES” – lopkautuve, Otaņķu pagasts	1511 - Gaļas (izņemot putnu un trušu) ražošana	Lopkautuve

(3) Ietekmes uz vidi novērtējums ir jāveic paredzētajām darbībām, ko nosaka likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”. Ietekmes novērtējums izdarāms pēc iespējas agrākā paredzētās darbības plānošanas, projektēšanas un lēmumu pieņemšanas stadijā.

(4) Nīcas novada teritorijā atrodas Valsts aizsardzības objekts - Nīcas novada, Nīcas pagasta, Jūrmalciema krasta novērošanas punkts (kadastra Nr. 6478 019 0174), kuram plānojumā noteikta aizsargjosla saskaņā ar Ministru Kabineta 2006.gada 27.jūnija noteikumiem Nr.508 „Noteikumi par aizsargjoslām ap valsts aizsardzības objektiem un šo aizsargjoslu platumu”.

(5) Tuvākā VUGD brigādes dislokācijas vieta ir Liepājā. Ugunsdzēsības ūdens ņemšanas vietas ir noteiktas teritorijas plānojuma grafiskās daļās kartē huntās ir: Nīcas pagastā pie autoceļa Liepāja – Lietuva kreisajā pusē dīķis Nīcas centrā pie viesnīcas „Nīcava”; Bārtas vecupē pie mazā tiltiņa uz pašvaldības ceļa „Dailes – Bārtas upe”; ūdens rezervuāri pie Nīcas katlu mājas; Otaņķu pagastā dīķi – pie katlu mājas, kokapstrādes uzņ. „Ciprese” un pie bijušā DUS; hidrants Rudē pie katlu mājas un ūdenstornis Rudes centrā.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam grafiskās daļas kartē „Nīcas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” (mēroga noteiktība 1:10 000) attēlotas piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas, kā arī citi civilās aizsardzības un valsts aizsardzības objekti. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, objektiem ir noteiktas aizsargjoslas un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības riska teritoriju izmantošanai, riska objektu būvniecībai un aizsardzībai.

2.6.4. Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas

Novada teritorijas ģeoloģiskā uzbūve un reljefs veido fizikālo pamatni uz kuras balstās saimnieciskā un cita veida darbība. Attīstības programmās ģeoloģiskos un cita veida resursus nepieciešams uzlūkot, kā attīstības priekšnosacījumus, bet teritorijas plānojuma procesā tie līdz ar ģeoloģiskās vides paaugstinātā riska nogabaliem darbojas kā ierobežojošs faktors teritorijas funkcionālajam iedalījumam.

Kā apbūvei nelabvēlīgās zonas, ņemot vērā virsmas reljefu un hidrotehniskos faktorus, nosaka:

- Polderu platības – teritorijas, kuras līdz aizsargdambju ierīkošanai applūda aplēses palos vai plūdus un kuras tiek aizsargātas no pārmitrināšanas un kuras notece tiek pārsūkņēta ar sūkņu staciju.
- Papes ezera piekrastes teritorija un Liepājas ezera piekrastes teritorija ārpus izbūvēto polderu teritorijām, kuras no applūšanas neaizsargā nepārplūstošie aizsargdambji un reljefa augstuma atzīmes ir mazākas par noteikto maksimālo plūdu aplēses līmeni un ir iespējama to applūšana.
- Apbūvei paredzētās teritorijas, kurās gruntsūdens līmenis ir augstāks par 2m dziļumu no projektētās zemes virsmas atzīmes, bet stadionu, parku, skvēru un citu apstādījumu teritorijās gruntsūdens līmenis ir augstāks par 1 m dziļumu, no projektētās zemes virsmas atzīmes.

Apbūvei nelabvēlīgo zonu izpētei no pazemes iežu un ūdeņu struktūras ir nepieciešams veikt ģeoloģiskos un hidrotehniskos izpētes darbus visā pagasta teritorijā. Tas ļautu savlaicīgi un precīzāk prognozēt vietas, kur varētu attīstīties pagasta infrastruktūras objekti, kā arī tam nepieciešamos nosacījumus, vai arī tieši otrādi - kur tos nebūtu vēlams attīstīt.

Teritorijās, kuras nav piemērotas apbūvei augsta gruntsūdens līmeņa, kūdras nogulu, grunts piesārņojuma, nesagatavotas piekļūšanas, kā arī maģistrālo inženiertehnisko komunikāciju vai kādu citu apstākļu dēļ, pirms būvniecības jāveic teritorijas inženiertehniskā sagatavošana. Tā var ietvert atsevišķus pasākumus (nosusināšanu, teritorijas kolmatēšanu, grunts sanāciju vai nomaiņu, rekultivācijas darbus, maģistrālo inženiertehnisko komunikāciju, kā arī ar piekļūšanas nodrošināšanu saistīto ielu vai ceļu izbūvi u.tml.) vai pasākumu kompleksu, kas jāveic, lai būvniecībai nodomātajā teritorijā būtu iespējams veikt apbūvi.

Applūstošās teritorijas attēlotas, ievērojot virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanu saskaņā ar Aizsargjoslu likumu (1997) ar grozījumiem. Applūstošās teritorijas Bārtas upei, Liepājas un Papes ezeriem noteiktas saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” 2011.gada 1.jūnija un 2012.gada 25.janvārī sniegto informāciju pēc Nīcas novada pašvaldības pasūtījuma. Par Otaņķu upes maksimālajiem ūdens līmeņiem ar 10% pārsniegšanas varbūtību dati nav saņemti, līdz ar to aizsargjosla tiek noteikta atbilstoši upes garumam.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam grafiskās daļas kartē „Nīcas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” (mēroga noteiktība 1:10 000) ir attēlotas novada teritorijā izbūvēto polderu teritorijas un applūstošās teritorijas, bet teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības teritorijas inženiertehniskās sagatavošanas veikšanai būvniecībai nelabvēlīgās vietās.

2.7. Nīcas novada ainavas

Nīcas novada teritoriju skar reģionālas nozīmes ainavu teritorijas¹⁴ - „Vārtajas – Bārtas ielejas ainava” un „Liepājas ezeraines ainava”, kā arī Papes ezeraines ainava un Baltijas jūras piekrastes ainava.

■ Vārtajas – Bārtas ielejas ainavu kopumā veido divi atšķirīgi ainavu tipi, no kuriem uz Nīcas novada teritoriju attiecas tikai Bārtas upes ielejas ainava. Tās krastus klāj galvenokārt priežu meži. Ielejai ir liela estētiskā un ekoloģiskā vērtība (nozīmīga lašupe). Bārtas ielejas ainavu telpas vizuālo vērtību nosaka izteiksmīgā ieleja un priežu meži ielejas krastos.

Vārtajas ielejas ainavā vērtība ir plašām un tālām skatu perspektīvām uz ieleju. Bārtas ielejas ainavu telpā nav skatu vietu, no kurienes pavērtos izcilas atklātas skatu perspektīvas. Pārvietojoties gar Bārtas upes krastu vai arī ar laivu pa upi, dominē tuvie un slēgtie skati. Kopumā ainavas pieejamība ir relatīvi slikta. Bārtas ielejai pieguļošie meži tiek izmantoti mežsīrdē. Perspektīvā vēlams palielināt upes un tai pieguļošās teritorijas izmantošanu tūrismā (velo tūrismā, ūdens tūrismā – pavasarī).

Ainavas degradējošie faktori ir ar sadzīves atkritumiem vietām piesārņotā Bārtas ieleja un nesakoptās viensētas.

■ Liepājas ezeraines ainavas centrālais elements ir Liepājas ezers, kas ir lagūnas tipa ezers. Lielākajā ezera daļā krasti ir lēzeni un pārpurvoti. Ezeram ir liela nozīme putnu ligzdošanā un migrācijā. Pašreiz ezeram ir liela ekoloģiskā vērtība. Ezera krastos ir vairākas atpūtas vietas. Ezera dienvidu galā ir vairāki polderi.

Ainavas estētisko vērtību nosaka Liepājas ezers un tā tuvums Liepājas pilsētai. Ezers nav saskatāms no lielajiem ceļiem, tāpēc tā vizuālā uztvere ir saistīta ar skatiem, kas paveras no atpūtas vietām un pa polderiem esošiem ceļiem.

Ezeram ir slikta sasniedzamība un arī saskatāmība vērtējama ļoti zemu. To nosaka ap ezeru (ezera tiešā tuvumā) relatīvi slikti attīstītais ceļu tīkls.

Šobrīd ezers galvenokārt tiek izmantots zvejniecībā un relatīvi maz tūrismā. Perspektīvā vēlams palielināt tā nozīmi tūrismā.

Ainavu degradējošie faktori ir ezera krastu pārpurvošanās un aizaugšana ar krūmiem, kā arī ezera ziemeļu daļas piesārņojums.

■ Papes ezeraines ainava. Ainavas vērtību nosaka Papes ezers. Ezeram ir augsta ekoloģiskā un estētiskā vērtība. Ezeram ir liela nozīme putnu ligzdošanā un migrācijā.

■ Baltijas jūras piekrastes ainavai ir augsta estētiskā, ekoloģiskā un kultūrvēsturiskā vērtība. Piekrastes ainavu veido pludmale, kāpas, priežu meži, stāvkrasti, ūdens klajs un ciemi.

25.attēls. Papes ezera pļavu ainava. Foto: SIA „Metrum”, 2012.

¹⁴ Datu avots: O.Nikodemus „Liepājas rajona ainavu inventarizācija un vērtējums”, 2003

Ainavas estētisko vērtību nosaka vizuāli augstvērtīgie tuvie un tālie skati, kas paveras no krasta uz jūru un pludmali, priežu meži un kāpu reljefs, un starp kāpām izvietojušās ēkas. Ainava ir viegli sasniedzama. Liela kultūrvēsturiskā vērtība ir piejūras ciemu vēsturiskajai apbūvei Bernātos un Jūrmalciemā, kā arī apmežotajām ceļojošām kāpām un īpatnējam cilvēku veidotajam kāpu reljefam Jūrmalciemā.

Apdzīvoto vietu vērtību nosaka ēku arhitektūra un stils, kā arī ciema plānojums. Piekrastei ir arī liela ekoloģiskā vērtība, kas ietekmē bioloģisko daudzveidību novadā.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam ir identificētas nozīmīgākās īpašas nozīmes ainavas, bet turpmākajā plānošanas periodā ir jāpievērš uzmanība to ainavas elementu saglabāšanai, kas nodrošina bioloģiskās daudzveidības uzturēšanu vai arī ir attīstības vizuāls resurss. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ietvertas prasības novada teritorijas ainavu aizsardzībai un pārvaldībai.

2.8. Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti

2.8.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijā tiek iedalītas šādās kategorijās:

- Nacionālais parks;
- Biosfēras rezervāts;
- Dabas parks;
- Aizsargājamo ainavu apvidus;
- Dabas pieminekļi (aizsargājami koki, dendroloģiskie stādījumi, alejas, ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi un citi dabas retumi, kam ir zinātniska, kultūrvēsturiska, estētiska vai ekoloģiska vērtība);
- Dabas liegumi;
- Aizsargājamās jūras teritorijas;
- Aizsargājamo ainavu apvidus.

Nīcas novada teritorijā atrodas šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:

1) Dabas parks „Bernāti” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā - Natura 2000. „Bernāti” dibināts 2004.gadā un tā kopējā platība ir 2945 ha. Teritorija veidota jūrmalas biotopu un retu augu un dzīvnieku aizsardzībai. No ES aizsargājamiem biotopiem sastopami - ar lakstaugiem klātas pelēkās kāpas, jūras piekrastes smilts sēkļi, embrionālās kāpas, boreālie meži, mežainas jūrmalas kāpas, priekškāpas. Teritorijā konstatēti tādi aizsargājami augi kā jūrmalas dedestīņa, Gmelina alise, Lēzeļa vīrcele, sīkziedu plaukšķene u.c. Dabas parkam nav izstrādāts dabas aizsardzības plāns, bet 2004.gada 8.aprīlī apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.273 „Dabas parka „Bernāti” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Dabas parkā noteiktas trīs funkcionālās zonas – dabas lieguma, dabas parka un neitrālā zona¹⁵.

26.attēls. Skulptūra „Zaļais stars” (mākslinieks V.Titāns) dabas parkā „Bernāti”. Foto: SIA „Metrum”, 2012

2) Dabas parks „Pape” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā - Natura 2000 un ir starptautiskas nozīmes mitrājs „Papes ezers”. „Pape” dibināts 2003.gadā un tā kopējā platība ir 10853 ha. Teritorija izveidota, lai aizsargātu ligzdojošos un caurceļojošos putnus. Papes ezers ir lagūnas tipa sekls ezers - nozīmīga ES Biotopu direktīvas biotopa - mezotrofas ūdenstilpes ar bentisku mieturāju augāju - aizsardzības vieta. Teritorijā sastopami arī tādi aizsargājami biotopi kā pelēkās kāpas ar zemu

¹⁵ Pēc Dabas aizsardzības pārvaldes mājas lapā www.daba.gov.lv esošās informācijas.

lakstaugu veģetāciju, kaļķaini zāļu purvi ar dižo aslapi, sugām bagātas vilkakūlas pļavas smilšainās augsnēs, molīnijas pļavas uz kaļķainām vai mālainām augsnēm un citi.

2007.gadā dabas parkam izstrādāts dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2007. līdz 2018.gadam. Savukārt 2011.gada 20.septembrī apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.706 „Dabas parka „Pape” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

3) Dabas liegums „Ječu purvs” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā - Natura 2000. Ječu purvs dibināts 2004.gadā un tā kopējā platība ir 282 ha. Teritorija veidota kaļķaino zāļu purvu aizsardzībai. Ječu purvs ir viens no četriem lielākajiem kaļķainajiem zāļu purviem Latvijā. Izcili nozīmīga vieta ES Biotopu direktīvas 1.pielikuma biotopa - kaļķaini zāļu purvi ar rūsgano melnceri saglabāšanā, kas ir arī Latvijā aizsargājams biotops – kalcifili purvi ar rūsgano melnceri. Dabas liegumā konstatētas sešas aizsargājamas augu sugas. Šim dabas liegumam nav izstrādāts ne dabas aizsardzības plāns, ne individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

4) Dabas liegums „Liepājas ezers” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā - Natura 2000. Šis liegums dibināts 1977.gadā un tā kopējā platība ir 4643 ha. Liepājas ezers ir viens no lielākajiem un nozīmīgākajiem mezotrofajiem ezeriem ar iesāļiem ūdeņiem raksturīgām augu sugām, kas sākotnēji veidots kā ornitoloģiskais liegums ligzdojošo un caurceļojošo putnu aizsardzībai. Ligzdo vairāk kā 100 putnu sugu. Konstatētas ap 40 retas un aizsargājamas augu sugas. Ezera austrumu krastā ir vērtīgi pļavu biotopi, no kuriem lielākā nozīme ir molīniju pļavām un jūrmalas pļavu fragmentiem ar iesāļiem jūrmalas biotopiem raksturīgām augu sugām. Liepājas ezers iekļauts Eiropas nozīmīgo putnu vietu sarakstā.

Dabas liegumam 2008.gadā ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns. Dabas lieguma aizsardzības un izmantošanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2013. gada 3. janvāra noteikumi Nr. 5 „Dabas lieguma „Liepājas ezers” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”.

5) Dabas liegums „Rucavas īvju audze” ir iekļauts Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīklā - Natura 2000. Dabas liegums dibināts 1987.gadā un tā kopējā platība ir 206 ha. Teritorija veidota, lai aizsargātu Latvijā retu koku sugu - parasto īvi. Teritorijā sastopams ir ES Biotopu direktīvas biotops - melnalkšņu staigņāji.

Dabas liegumam 2005.gadā izstrādāts dabas aizsardzības plāns. Individuālo aizsardzības un izmantošanas noteikumu nav.

6) Dabas piemineklis „Pūsēnu kalns” (ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis). Pūsēnu kalns atrodas starp Bernātiem un Jūrmalcieņu, 0,5 km uz ziemeļrietumiem no Kairēm. Absolūtais augstums - 37,0 m virs jūras līmeņa, garums ZR - DA virzienā - 0,3 km, platumā - 0,2 km. Lielākā daļa „Pūsēnu kalna” ir norakta (smilšu karjers), bet augstākā daļa saglabājusies un apaugusi ar priežu mežu.

Atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes 27.07.2011. izsniegtajiem nosacījumiem Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādei, Nīcas novadā atrodas vēl šādi **dabas pieminekļi**:

- a) 19 aizsargājami koki;
- b) 5 dižakmeņi.

Par aizsargājamo koku uzskatāms katrs koks, kas sasniedz Ministru kabineta 2010. gada 16. marta noteikumu Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikumā noteiktos aizsargājamo koku apkārtmērus un atbilstoši šo noteikumu 38.1. punktam par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem pieminekļiem uzskatāmi arī laukakmeņi, kuru virszemes tilpums ir 10 un vairāk kubikmetru, un 10 metru plata josla ap tiem.

7) Aizsargājamās jūras teritorijas „Nida-Pērkone” (skatīt 26.attēlu) atrodas Latvijas dienvidrietumu teritoriālajos ūdeņos ar kopējo platību 36703 ha. 2009.gadā šai īpaši aizsargājamajai dabas teritorijai tika izstrādāts dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2009. līdz 2018.gadam.

2011.gada 27.augustā tika apstiprināti Ministru kabineta noteikumi Nr.652 „Aizsargājamās jūras teritorijas „Nida-Pērkone” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”. Noteikumos definēts, ka aizsargājamā jūras teritorijā noteiktas divas funkcionālās zonas – dabas lieguma un neitrālā zona. Dabas lieguma zona izveidota īpaši aizsargājamo iesāļūdens (jūras) biotopu, jo īpaši biotopa – akmeņains grunts jūrā –, un aizsargājamo putnu sugu, jo īpaši lielās gauras, mazā ķīra, brūnkakla gārgales, melnkakla gārgales un melnā alka aizsardzībai un saglabāšanai. Savukārt neitrālā zona izveidota, lai nodrošinātu piekrastes apdzīvoto vietu ilgtspējīgu saimniecisko darbību un tūrisma infrastruktūras attīstību.

Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likuma 8.panta otro daļu, Nīcas novada teritorijā izveidoti 14 mikroliegumi, tas ir, īpaši aizsargājamām sugām, 1 – ārstniecības brūnvāļītei, 1 – Virdžīnijas ķekarparadei, 1 – grīņu sārtenei, 1 – baltmurgas dzenim, 2 – jūras ērglim, 1 – melnajam stārķim; īpaši aizsargājamiem biotopiem, 5 – skuju koku meža biotopam, 2 – citu lapu koku meža biotopam.

Mikroliegumu veidošanu nosaka Sugu un biotopu aizsardzības likums (16.03.2000.), Meža likums (24.02.2000.) un tiem pakārtotie normatīvie akti, no kuriem nozīmīgākie - Ministru kabineta noteikumi Nr. 940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu” (18.12.2012.) un Ministru kabineta noteikumi Nr.421 „Noteikumi par īpaši aizsargājamo biotopu veidu sarakstu” (05.12.2000).

Mikroliegumu apsaimniekošana iespējama atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumiem Nr.940 „Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu”.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam ietvertas visas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ietvertas prasības īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu aizsardzībai.

2.8.2. Aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti

Atbilstoši Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas 03.08.2011. izsniegtajam nosacījumam Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādei, Nīcas novadā atrodas **astoņi kultūras pieminekļi**, no kuriem pieci ir valsts aizsardzībā esoši valsts nozīmes kultūras pieminekļi un attiecīgi trīs – vietējās nozīmes kultūras pieminekļi (skatīt 4.tabulu) (LR Kultūras ministrijas 29.10.1998. rīkojums Nr.128)

27.attēls. Aizsargājamās jūras teritorijas "Nida-Pērkone" robežu shēma (sarkanā līnija).

Avots: 1.pielikums MK 2010.gada 5.janvāra noteikumiem Nr.17 „Noteikumi par aizsargājamām jūras teritorijām”.

4.tabula. Valsts aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi Nīcas novadā

Nr. p.k.	Aizsardzības Nr., Vērtības grupa	Pieminekļa nosaukums	Atrašanās vieta	Pieminekļa veids, fotogrāfija	Pieminekļa raksturojums, attēls (SIA „METRUM”)
1.	6112 Valsts nozīmes	Zvejnieku sētas „Šķīlas” klēts	Nīcas novada, Otaņķu pagastā	Arhitektūra, 19.gs., 20.gs.	<p>Apsekojot teritoriju dabā 2012.gada septembrī tika konstatēts, ka kultūras piemineklis Nīcas pagasta nekustamā īpašuma „Šķīlas” teritorijā vairs neatrodas, jo ir demontēts un pārvests uz citu vietu.</p> <p>Ar Kultūras ministrijas 18.02.2013. rīkojumu Nr.5.1-1-59, valsts aizsargājamam arhitektūras piemineklim ir precizēts pieminekļa nosaukums un tā atrašanās vieta (zemes vienības kad. apz. 6480 007 0136).</p>
2.	6113 Valsts nozīmes	Zemnieku sēta „Dirnēnu piķeļi”	Nīcas novada, Otaņķu pagasta „Dirnēnu Piķeļos”	Arhitektūra, 18.gs.s., 19.gs.s.	 <p>Zemnieku sēta atrodas privātā īpašumā “Dirnēni” (kad. apz. 64800070014) un sastāv no divām kultūrvēsturiski nozīmīgām ēkām – trīsdalīgas dzīvojamās mājas un trīsdurvju klēts. Būves tiek izmantotas pēc sākotnējās nozīmes – dzīvojamā ēka (avārijas stāvoklī) un saimniecības ēka (stāvoklis apmierinošs). Šobrīd piemeklīm nav piemērots apgrūtinājums. Ar kultūras pieminekļa teritoriju robežojas privātīpašums zemnieku sēta “Avoti”. Tajā uzceltas saimniecības ēkas no baltiem gāzbetona blokiem un papildus degradē kultūrvēsturisko vidi. Piemineklis ērti sasniedzams, jo blakus atrodas pagasta autoceļš.</p>

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam

3.	8663 Valsts nozīmes	Otaņķu vēdzirnavas	Nīcas novada, Otaņķu pagasta „Prenclavos”	Industriālais, 1885.gads	 <p>Piemineklis atrodas privātā īpašumā “Prenclavi” (kad. apz. 6480 007 136) vidēji 300 m attālumā no „Dirnēnu Piķeļiem”, piejūras klajā līdzenumā. Dzirnavu kompleksa vēsturiskās dzīvojamās un saimniecības ēkas ir zudušas. Palikusi aka un daži augļu koki, kas bagātina klajuma ainavu. Dzirnavu ēka un malšanas iekārtas atrodas lietošanas kārtībā, tiek saglabātas ar sākotnējo nozīmi, īpašnieks mērķtiecīgi restaurē pieminekli, vide ir labi kopta.</p>
4.	1377 Valsts nozīmes	Bātupšķu akmens – kulta vieta	Nīcas novada, Nīcas pagastā, pie „Bātupšķiem”	Arheoloģija	<p>Piemineklis atrodas Papes ezera austrumu krastā, privātā īpašumā „Hermīnes” (kad. apz. 6478 023 0022). Īpašums ietilpst savvaļas zirgu ganībās, akmens apkārtnē lauka vidū aizaugusi ar zāli, netiek kopta, bet netiek arī bojāta. Īpašnieki – vairākas fiziskas personas, kuras dzīvo ārzemēs.</p>
5.	1378 Valsts nozīmes	Ezerskolas upurakmens – kulta vieta	Nīcas novada, Nīcas pagastā, pie bij. Ezerskolas	Arheoloģija	 <p>Piemineklis atrodas privātā īpašumā „Ezeri” (kad. apz. 6478 022</p>

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam

					0036). Akmens guļ deviņu āderu krustpunktā, tā apkārtnē ir kopta un iekļauta dabas takas maršrutā kā Kalnišķu un papes ezera svētvieta. Senvieta nav arheoloģiski pētīta, bet šeit notiek senču rituālu tradīciju kopšana, par ko liecina kokos iesietās lentītes. Ap akmeni aug arī 5 lieli ozoli, iespējams, kādreiz bijusi svētbirzs.
6.	8662 Vietējas nozīmes	Nīcas Dižās muižas klēts	Nīcas novada, Nīcas pagasta, „Nīcas klēts”	Arhitektūra, 18.gs.	 <p>Atrodas pašvaldības īpašumā, objekts ierakstīts zemesgrāmatā, būves kadastra apz. 6478 010 0166 001. Klēts bijusi Kurzemes hercogistes, vēlāk Kurzemes guberņas kroņa muižas, vēlāk visu pašvaldību saimnieciska rakstura būve. Mūrēta no laukakmeņiem un sarkaniem ķieģeļiem, oriģinālu dakstiņu jumtu klēts veido pievilcīgu pagasta centra kultūrainavas daļu. Ēkas izmantošana saimniecībā pašreiz ir minimāla un pastāv iespēja ēkas funkciju maiņai</p>
7.	1379 Vietējas nozīmes	Graviņu akmens un liepa – kulta vieta	Nīcas novada, Nīcas pagastā pie „Graviņām”	Arheoloģija	Piemineklis atrodas privātā īpašumā „Zebiekstes” (kad. apz. 6478 002 0198). Vietu tradicionāli dēvē par Šķilu liepu un akmeni, jo te bijušas Šķilu mājas, kas norādīts informācijas standā pie pieminekļa. Deviņžuburu liepas apkārtnē atrodas laukakmeņu krāvumi. Svētvieta izmanto tūrismā un tā nav arheoloģiski pētīta.

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam

8.	1380 Vietējas nozīmes	Vanagkalns – viduslaiku kapsēta	Nīcas novada, Nīcas pagastā pie Pērļu kapsētas	Arheoloģija	 <p>Pieminekļa teritorija ietilpst divos nekustamajos īpašumos – pagasta pašvaldības īpašumā “Pērļu kapi”, ko izmanto mūsdienu apbedījumiem (kadastra Nr. 6478 010 0188) un fizisko personu īpašumā “Pērlītes”(kadastra Nr.6478 010 0118), kas netiek saimnieciski izmantota. Kādreiz senvieta stipri postīta, ņemot granti tilta būvei. Bijušā grants karjera vieta ir redzama, tā malas nedaudz pielīdzinātas. Viduslaiku kapsētas nepostītā daļa atrodas nenoraktā paugurā aiz Pērļu kapsētas ziemeļaustrumu daļas žoga un kapličas. Piemineklis nav arheoloģiski pētīts.</p>
----	--------------------------	------------------------------------	--	-------------	---

Risinājumi:

Valsts aizsardzībā esošiem kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam noteiktas aizsargjoslas (aizsardzības zonas) atbilstoši likumam „Aizsargjoslu likums” (1997) un likumam „Par kultūras pieminekļu aizsardzību” (1992). Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu sadaļā ir ietvertas prasības Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu aizsardzībai.

2.8.3. Novada nozīmes kultūrvēsturiskie un dabas objekti

Teritorijas plānojumā īpaša vērība tiek pievērsta dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai un atjaunošanai. Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam izstrādes laikā tika noteikti novada nozīmes kultūrvēsturiski un dabas objekti. Tie ir objekti, kuriem nav piešķirta valsts nozīme apstiprinot tos ar likumdošanas aktiem, bet ir svarīga nozīme novada mērogā.

Kā novada nozīmes kultūras pieminekļi ir noteikti:

(1) Arheoloģiska senvieta – **Robežakmens** (saukts arī par Jāņakmeni, Zīmes akmeni). Atrodas valsts autoceļa Liepāja – Lietuvas robeža 32 km, 300 m no autoceļa uz Nīcas – Rucavas pagastu vēsturiskās robežas, privātā īpašumā "Vecoliņi" (kadastra Nr. 6478 022 0170). Vieta atrodas Papes ezera austrumu pusē, kas bagāta ar dažādu laikmetu arheoloģiska rakstura atradumiem. Ap 300 m uz rietumiem no Robežakmens atrasts akmens cirvis. Arheoloģiskie pētījumi apkārtnē nav veikti, bet akmeni dokumentējuši arheologi. Tas ir labā tehniskā stāvoklī, tiek izmantots tūrismā. Pieejams pa nelielu zemesceļu, ir norādes zīme uz valsts autoceļa.

(2) Arhitektūras objekts – **Nīcas luterāņu baznīca**, 1849.g., Nīcas pagasta Nīcā. Celtnē pārstāv pagasta sakrālo arhitektūru, ir vecākā no sešām pagastā esošajām baznīcām. Tajā atrodas vērtīgi sakrālās un interjera mākslas objekti. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas uzskaitē ņemts vērtīgs mākslas piemineklis **Glezna "Kristus"**, 1827.g. Baznīcas dārzā lieli koku stādījumi, dievnama teritorija nožogota. 2. Pasaules kara laikā sagrauts baznīcas tornis, līdz ar to zudusi Nīcas pagasta kultūrainavas tradicionālā vertikālā dominante, kas iezīmēja

28.attēls. Novada nozīmes kultūrvēsturiskais objekts – Nīcas luterāņu baznīca. Foto: SIA „Metrum”, 2012..

Kurzemes apdzīvotas vietas centru. Dievnama austrumu pusē, dārzā, uzcelts atsevišķs zvanu tornis ar lietu zvanu. Dievnams pieder Nīcas luterāņu draudzei, īpašums ierakstīts zemesgrāmatā, būves kadastra Nr.6478 010

0166 001. Baznīca tiek izmantota reliģiskām vajadzībām, pie objekta ir ērti piebraucams ceļš no Nīcas un Otaņķu pagasta puses, pie autoceļa – norādes zīme.

(3) Arhitektūras objekts – **Nīcas vidusskola**, 1935.g., Nīcā, Skolas ielā 16. Objekts atrodas pašvaldības īpašumā ar kadastra Nr.6478 010 0184. Skola – Latvijas 1. brīvvalsts monumentālās arhitektūras paraugs, celta 20.gs. sākumā raksturīgajā sarkano ķieģeļu stilā. 1985.gadā celtā balto silikātķieģeļu piebūve skolas telpu paplašināšanai pazemina ēkas kultūrvēsturisko vērtību. Ap skolu izveidoti zaļie stādījumi pēc Nīcai raksturīgo daļdārzu veidošanas tradīcijām. Pie centrālās fasādes, zaļajos stādījumos, 2003.gadā novietots etnogrāfiskā stilā veidots **koktēlniecības objekts "Saules zīme"**. Skolas ēka, kultūrvēsturiskie stādījumi un Saules zīme ir nozīmīga dažādu laikmetu kultūrvēstures un pagasta vēsturiskā fona objektu kompozīcija.

(4) **Piemineklis komunisma terora upuriem** – piemiņa 1949.gadā izvestajiem 240 Nīcas iedzīvotājiem. Atrodas pašvaldības īpašumā ar kadastra Nr. 6478 010 0177. Piemineklis un piemiņas vieta atrodas Nīcas vēsturiskajā centrā, bijušās Nīcas Dižās muižas teritorijā. Vietai var labi piekļūt, tā eksponējas kopējā ainavā – piemiņas vieta veidota apvienojot skumjas sievietes bronzas tēlu ar noapaļotas formas pelēka granīta akmens fonu un sēru vītoliem tiem blakus. Pieminekļa fonā viena no vēsturiskajām Nīcas celtnēm – bijušā pagasta skolas ēka.

(5) **Piemiņas plāksne rakstniekam un skolotājam Jēkabam Janševskim**, 1989.g. Janševskis no 1889.g.-1896.g. strādājis Lejnieku skolā un nodarbojies ar rakstniecību. Tagad bijusī Lejnieku, vēlāk Aizpuru skola (strādājis arī skolotājs Aizpurs), sakopta dzīvojamā ēka ar lielu daļdārzu pie ceļa uz Jūrmalcietu noslēdz vēsturiskā Klampju zvejnieku ciema apbūves teritoriju. 19.gs. vidū celtā sarkano ķieģeļu ēka daļēji pārveidota, modernizēta. Kopā ar piemiņas plāksni atrodas privātā īpašumā "Aizpuri", būves kadastra Nr.6478 013 0008 001. Objekts tiek iekļauts arī tūrisma maršrutos.

(6) **Piemīņas akmens ar plāksni koka ēkai - autodidaktam Miķelim Pankokam, 1986.g.** Uzstādīts mākslinieka dzimto māju "Veckupšu" vietā, Nīcas pagasta Jūrmalciemā. Atsevišķi izdalīts pašvaldības īpašums 0.3 ha platībā "Pankoku priede", īpašuma kadastra Nr.6478 019 0280. Piemineklis atrodas piejūras kāpu ielokā, zem kāpu priedes, vietā ar neizskaidrojami fascinējošu noskaņu. "Pankoku priede" atrodas patālu no galvenās tūrisma maģistrāles, starp privātam zemēm, nav viegli sasniedzama, bet tiek regulāri apmeklēta, iekļauta tūrisma maršrutos. Pie pagasta ceļa novietota kokgriezumā veidota norādes zīme, pašvaldība noteikusi piekļūšanas iespējas ar servitūtu ceļu.

(7) **Piemīņas akmens valsts prezidenta Jāņa Čakstes Bernātu apmeklējumam 1924. gadā.** Bernātu augstajās piejūras kāpās, gleznainā ainavā, "Saules mežā" prezidents izteica vēlējumu *"Te jābūt kūrortam"*. Tas ierakstīts kāpā uzstādītajā piemiņas akmenī. Vieta atrodas pagasta pašvaldības īpašumā "Čakstes", īpašuma kadastra Nr.6478 008 0339. Pie kāpas, pie valsts un pagasta autoceļiem ir piemiņas akmens norādes zīmes. Objekts iekļauts tūrisma maršrutos un ir labi apmeklēts.

(8) **Piemīņas zīme "Zaļais stars"** 1999.g. Bernātos uzstādīta viena no Latvijā esošām četrām piemiņas zīmēm par godu Latvijas 80 gadu jubilejai. Šeit atzīmēts Latvijas galējais rietumu punkts, kas nosaka 20 gr 58 min A garuma un 56 gr. 22 min Z platuma. Mākslinieks V.Titāns darbu akcentējis ar svarīgu nozīmi – Tēvzeme. Piemineklis atrodas pie ceļa, kas robežojas ar Bernātu dabas parka ziemeļu robežu, pagasta pašvaldības īpašumā "Piejūras parks". "Zaļais stars" ir regulāri apmeklēts, atrodas intensīvi izmantojamas atpūtas zonas ceļu krustojumā, tuvu Baltijas jūrai.

(9) Arhitektūras objektu komplekss – **"Bernātu vasarnīcu apbūve"**, 20.gs.30.-40.gadi, Nīcas pagasta Bernātos. Starp pašvaldības zemēm "Piejūras parks" un „Bernātu dabas parks” atrodas četras Holandes tipa vasarnīcas, kas celtas kā pirmās ārpielsētas vasaras atpūtas villas Bernātos Liepājas bagātņiekam. Divstāvu koka celtnes ar mansardiem, balkoniņiem, kolonnām, slēgtām un vaļējām verandām, lievenīšiem pielāgotas piejūras kāpu reljefam, veido kolorītu kultūrainavu kāpu zonā. Bijusī "Sērdieņa villa" tiek izmantota kā bērnu vasaras atpūtas nometne. "Matīsa villu" un zemi tās uzturēšanai izmanto kā dzīvojamo māju ēkas vēsturisko īpašnieku pēcteči. "Bāna villu" izmanto kā vasaras dzīvojamo māju. Ēku kultūrvēsturiskā veidola un apkārtnes saglabāšanu var apdraudēt iespējamās pārbūves nākotnē. Pašreiz kultūrvīdi degradē padomju laikā starp vasarnīcām uzceltās ēkas un būves.

(10) **Arheoloģiska senvieta** - pie Tupešu mājām. Kādreiz mājas atradušās Nīcas pagastā, tagad Otaņķu pag. zemnieku saimniecībā "Tupeši", īpašnieks Imants Pīckainis, īpašuma kadastra Nr. 64800060035. 20.gs.1. pusē grants un smilšu karjerā atrasti kuršu ugunskaupi un senlietas, patreiz vieta nav arheoloģiski aktīva.

(11) **Pirmā Nīcas pagasta skola** (1887.g.), bijušie "Upeskrasti", tagad privāta dzīvojamā māja "Ērgelnieki" atrodas tautas daiļamata meistarē Mirdzas Viļumsonei īpašumā ar kadastra Nr. 64800090018. Mājā atrodas privāta mākslas kolekcija ar 12 kultūrvēstures pedagoga, arheologa Jāņa Sudmaļa gleznām. Ēka un apkārtnē kopta, īpašums reģistrēts zemesgrāmatā.

(12) **Rudes skolas ēka** (1875.g.) – pirmā divstāvu akmens mūra ēka kādreizējā Nīcas pagastā, celta kā skola un tiek izmantota kā Otaņķu pagasta pamatskola. Pagasta pašvaldības īpašumā, kadastra Nr. 64800070080.

(13) **Piemīņas akmens 1941. – 1949. gada represētajiem**, pagasta centrā, Rudē, atrodas pagasta pašvaldības īpašumā ar kadastra Nr. 64800070078. Izmanto kā piemiņas vietu vēsturisko notikumu atceres brīžos, ir pagasta centra ainavisks akcents.

(14) **"Dunča bunkura" vieta un piemiņas plāksne** (atklāta 2005.g.9.septembrī) – latviešu nacionālo partizānu pretošanās kustības "Tēvijas vanagi" apmetnes vieta no 1945. – 1949. gadam. Atrodas VAS "Latvijas valsts meži" Bārtas mežniecības 335. kvartāla Otaņķu mežā, kadastra Nr. 64800130030. Piemiņas vietu izmanto dzimtenes vēstures mācībām jaunsargiem un pagasta skolēniem.

29.attēls. Novada nozīmes kultūrvēsturiskais objekts - Rudes skolas ēka. Foto: SIA „METRUM”, 2012.

(15) **Zemnieku sētas "Bunki" trīsdurvju klēts** (19.gs), atrodas pagasta pašvaldības īpašumā "Bunki" ar kadastra Nr.64800090006. Šobrīd izmanto kā saimniecības ēku "Bunku" māju iedzīvotāji. Klēti iecerēts izveidot pagasta muzeju.

(16) **Piemineklis – kapa krusts** Skaras skolas, vēlāko Ērgelnieku skolotājam Aleksim Skaram, (1924. gads.), Zvaņu kapos, kadastra Nr. 64800090042.

(17) **Mežgalciema baptistu draudzes baznīca**, (1939.g.), Laurciems, baptistu draudzes īpašums ar nosaukumu "Baznīca", kadastra Nr.64800110036. Izmanto kā lūgšanu namu. Latvijas 1. brīvvalsts laika kultūrvēsturiska ēka, atspoguļo baptistu reliģiskās kustības izplatību Liepājas apriņķa piejūras pagastos kopš 1863. gada.

Par nozīmīgiem kultūrvēsturiskiem objektiem atzīstamas arī vairākas pagasta kapsētas, kurās saglabājušies vērtīgi kapu mākslas pieminekļi. Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas speciālisti ir apsekojuši Nīcas pagasta 17 kapsētas un vairākās no tām esošos ievērojamus kapu mākslas pieminekļus ņēmuši valsts uzskaitē. Kapsētu mākslas pieminekļi ir uzskatāmi par īpaši apdraudētiem sakarā ar interesi par krāsainajiem metāliem, pieaugot sapratnei par objektu vēsturisko un antikvāro vērtību. Arī neinformētības dēļ par esošajiem mākslas objektiem iespējams zaudēt vēsturiskas kapsētas vai nekoptas kapu kopiņas (piemēram, Silenieku kapos).

Teritorijas plānojumā kā kultūrvēsturiski objekti ar mākslas pieminekļiem tiek uzskaitītas sekojošas kapsētas:

- 1) **Ceriņu kapi** (19.-20.gs);
- 2) **Krūmu kapi** (19.-20.gs);
- 3) **Silenieku kapi** (19.-20.gs.);
- 4) **Pankoku kapi** (20.gs.sāk.);
- 5) **Verbeļu kapi** (19.-20.gs.);
- 6) **Virgas kapi** (19.-20.gs.);
- 7) **Baidzeles kapi** (19.-20.gs.);
- 8) **Zvaņu kapi** (19.-20.gs.)

Nīcas pagasta kultūras mantojums ar 20.gs. 30.-40.gadu vasarnīcu apbūvi Bernātos, kā arī Jūrmalciemā saglabājusies zvejnieku ciema piejūras ainava, nosaka nepieciešamību veidot aizsargājamas kultūrvēsturiskas teritorijas Baltijas jūras piekrastē.

Nīcas novada teritorijas plānojumā, kā plānotās kultūrvēsturiskās teritorijas tiek noteiktas Jūrmalciems un daļa no Bernātu ciema. Lai precizētu plānoto kultūrvēsturisko teritoriju robežas un noteiktu tās kā novada nozīmes kultūras pieminekļu teritorijas, turpmākajā plānošanas periodā pašvaldībai jāveic minēto teritoriju kultūrvēsturiskā izpēte un saglabājušos kultūrvēsturisko vērtību analīze.

Plānotās kultūrvēsturiskās teritorijas rajona plānojumā ir noteiktas, lai nodrošinātu kultūrvēsturisko un dabas vērtību vienotu saglabāšanu, veicinātu dabas resursu, vides un kultūras mantojuma kvalitatīvu atjaunošanu, kā arī veicinātu kultūras tūrisma, ekotūrisma infrastruktūras attīstību teritorijās ar augstu kultūras mantojuma potenciālu.

Risinājumi:

Noteiktie novada nozīmes kultūrvēsturiskie objekti atrodas fizisku un juridisku personu īpašumā vai lietojumā, nav juridiski aizsargāti kā valsts kultūras mantojuma sastāvdaļa un var tikt pakļauti dažādu laikmetu sociālo, politisko un saimniecisko procesu nekontrolētai ietekmei. Rodoties nepieciešamībai, nākotnē šos objektus pagasta pašvaldība (vai fiziskā persona) var virzīt iekļaušanai valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu sarakstā.

III DAĻA

NĪCAS NOVADA TERITORIĀLAIS KONTEKSTS

3.1. Nīcas novada teritorijas plānojuma atbilstība Latvijas ilgtermiņa attīstības prioritātēm

Latvijā teritorijas attīstība tiek plānota trīs līmeņos - nacionālā, reģionālā un vietējā (pašvaldības) līmenī. Brīdī, kad tiek izstrādāta Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam 1.redakcija, vēl nav izstrādāta un apstiprināta ne Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija, ne arī Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija. Līdz ar to nav definētas stratēģiskās ilgtspējīgas attīstības prioritātes Nīcas novada attīstībai, kas tieši būtu jāievēro teritorijas plānojuma izstrādē.

Izstrādājot Nīcas novada teritorijas plānojumu 2013.-2025.gadam ir ņemts vērā Latvijas hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija”, ciktāl tas ir iespējams atbilstošā līmeņa un satura plānošanas dokumenta (teritorijas plānojuma) izstrādē.

„Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija” parāda valsts un sabiedrības tālākos uzdevumus ceļā uz vienotu mērķi – līdzsvarotu un ilgtspējīgu valsts attīstību, norāda veidus, kā veiksmīgi reaģēt uz globālajām pārmaiņām, to radītos izaicinājumus pārvēršot arvien jaunās iespējās. Stratēģijā noteiktas galvenās Latvijas ilgtermiņa attīstības prioritātes:

1. Ieguldījumi cilvēkkapitālā;
2. Kvalitatīva un pieejama izglītība mūža garumā;
3. Inovatīva un efektīva ekonomika;
4. Daba, kā nākotnes kapitāls;
5. Telpiskās attīstības perspektīva – sasniedzamība, apdzīvojums, interešu telpas;
6. Inovatīva pārvaldība un sabiedrības līdzdalība;
7. Kultūras telpas attīstība.

Tomēr, teritorijas plānojuma risinājumi kopumā nodrošina „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā” noteikto prioritāšu attīstības iespējas, jo Nīcas novada teritorijā plānota daudzveidīga, uz kvalitatīvu dzīves vidi orientēta teritorijas attīstība. Novadā tiek plānots attīstīt gan dzīvojamās, gan publiskās un ražošanas apbūves teritorijas, vienlaicīgi aizsargājot novada dabas un kultūras vērtības.

3.1. Reģionālais konteksts

Teritorijas attīstības plānošanas likums definē astoņus teritorijas attīstības plānošanas principus, kur viens no tiem – *savstarpējas saskaņotības princips*, kas nozīmē – teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, tos savstarpēji saskaņojot un izvērtējot citos teritorijas attīstības plānošanas dokumentos noteikto.

Minētā likuma 23.pants nosaka, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu izstrādā atbilstoši vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un ievērojot citus nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Latvijā ir pieci plānošanas reģioni – Rīgas, Vidzemes, Kurzemes, Zemgales un Latgales. Nīcas novads atrodas Latvijas dienvidaustrumu daļā un ir iekļauts Kurzemes plānošanas reģionā.

Kurzemes plānošanas reģionu veido 18 novadu pašvaldības un divas pilsētas pašvaldības (Liepājas un Ventpils pilsētas).

Platības ziņā Kurzemes plānošanas reģions ir otrais lielākais reģions Latvijā¹⁶, tas ir, Vidzemes reģiona platība ir 15 246 km², savukārt Kurzemes reģiona – 13 596 km².

Uz 2012.gada sākumu Kurzemes reģionā dzīvoja 293 453 iedzīvotāju, kas, salīdzinot ar pārējiem reģioniem, ir trešais labākais rādītājs aiz Rīgas (1 091 638 iedzīvotāji) un Latgales (329 701 iedzīvotājs) reģioniem.

Savukārt, izvērtējot iedzīvotāju blīvumu 2012.gada sākumā, secināms, ka Kurzemes reģionā ir otrais zemākais iedzīvotāju blīvuma rādītājs, tas ir, 21,6 cilv./km², kur zemāks ir tikai Vidzemes – 15,0 cilv./km², bet augstākais – Rīgas plānošanas reģionam, tas ir, 104,6 cilv./km².

¹⁶ Reģionu raksturojošie dati ņemti no VRAA pārskata „Reģionu attīstība Latvijā 2011”, 2012.gada izdevums.

Salīdzinot bezdarba līmeni starp plānošanas reģioniem, norādāms, ka Kurzemes reģiona bezdarba līmenis procentos (9,2 %) ir līdzīgs Vidzemes (9,6 %) un Zemgales reģioniem (9,8%).

Izvērtējot Nīcas novada attīstības pamatrādītājus kontekstā ar pārējiem Kurzemes reģiona novadiem¹⁷, secināms, ka tie ir vidēji samērīgi un nekontrastē (ne izteikti labāki, ne izteikti sliktāki) ar citiem novadiem. Tā, piemēram, demogrāfiskā slodze līdzīga kā citiem novadiem, tas ir, virs 500, Nīcas piemērā konkrēti 528,0. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi pašvaldības budžetā uz 1 iedzīvotāju 2011.gadā ir 206,5 Ls, līdzīgs rādītājam ir arī, piemēram, Rojas novadam (206,0 Ls), savukārt Ventspils novadā šis rādītājs ir augstākais, attiecīgi, 246,8 Ls. Bezdarba līmenis 2012.gada sākumā Nīcas novadā bija 7,4 %, kas ir līdzīgi ar Kandavas novadu (7,6 %) un Grobiņas novadu (7,3 %). Augstākais bezdarba līmenis Kurzemes reģionā ir Priekules novadā, kur tas sasniedz 12 %.

Plānojot Nīcas novada attīstību, vērā jāņem arī Kurzemes plānošanas reģiona telpiskais (teritorijas) plānojums 2006.–2026.gadam (apstiprināts ar 2008.gada 9.janvāra Kurzemes plānošanas reģiona attīstības padomes lēmumu).

Šī plānošanas dokumenta izstrādes vispārējais mērķis ir veicināt reģiona stabilu, sabalansētu un ilgtspējīgu attīstību, paaugstinot katra iedzīvotāja dzīves kvalitāti un nodrošinot reģiona konkurētspēju starptautiskā mērogā.

Reģiona teritorijas plānojumā ir definēta vīzija jeb **2026.gadā sasniedzamā situācija Kurzemes plānošanas reģionā:**

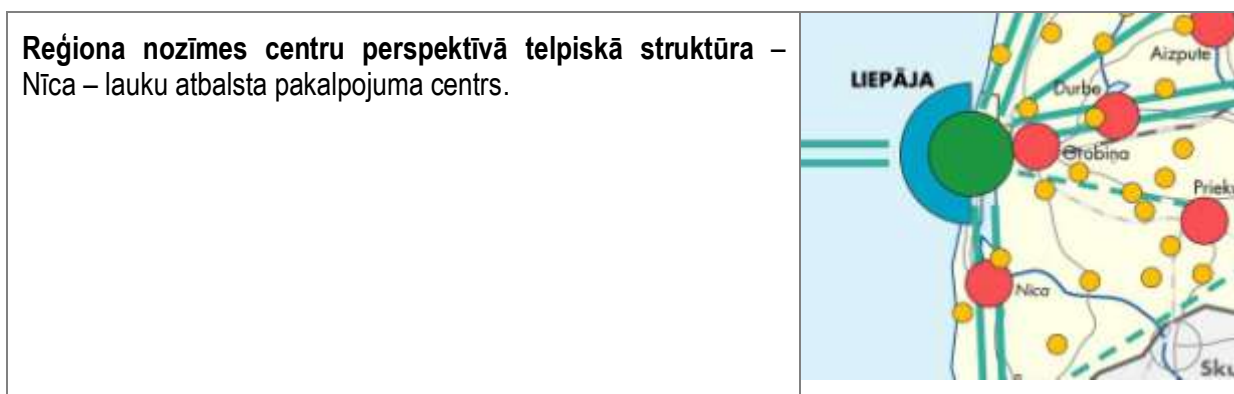
Pilsētas atguvušas savas dabiskās funkcijas – pildīt apkārtējo lauku teritoriju attīstības centru funkcijas, nodrošinot savstarpēju papildinātību, diversificētu ražošanu un pakalpojumu pieejamību.

Ostu potenciāls nodrošina konkurētspējīgu tranzīta un loģistikas biznesu, tajā attīstās arī ar tranzītu saistītās nozares. Izveidojas specializēta un tehnoloģiski moderna agrārā industrija un zvejniecība.

Lauku attīstība notiek kā daudzfunkcionāls, daudzveidīgs, līdzsvarots un noturīgs process, kas ietver nodarbinātības dažādošanu un tehnoloģisku modernizāciju, ievērojot tradīcijas, mentalitāti un novadu atšķirības, ir orientēts uz personas attīstības iespējām, lauku sabiedrības orientāciju un motivāciju uz zināšanām. Lauksaimniecībā dominē koncentrēta, specializēta, augstāzīģa un tehnoloģiski moderna agrārā industrija, kas nodrošina valsts iedzīvotājus ar kvalitatīvu pārtiku pietiekamā daudzumā (arī no valsts un sabiedrības drošības viedokļa), kā arī izejvielas rūpniecībai. Tajā pašā laikā lauku teritorijās ekonomika ir diversificēta, lauksaimniecības sektoram papildinoties ar citiem nodarbes veidiem.

Nīcas novada teritorijas plānojuma risinājumi lokalizē Kurzemes plānošanas reģiona kopējo ilgtermiņa vīziju, parādot Nīcas novada lomu un artavu Kurzemes plānošanas reģiona kopējās attīstības sekmēšanā.

5.tabula. Atsevišķi Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas (telpiskajā) plānojumā iekļautie risinājumi attiecībā uz Nīcas novada teritoriju

¹⁷ Novadu attīstības pamatrādītāji ņemti no VRAA pārskata „Reģionu attīstība Latvijā 2011” tabulas „Novadu attīstības pamatrādītāji”, 2012.gada izdevums.

Lauku perspektīvā integrētā struktūra – Nīcas novada teritorijā iekļaujas Kurzemes reģiona nozīmes galvenie mežu telpu areāli, lauku telpas ar lauku-mežu mozaikām, „tuvās” pilsētas areāli un apbūves un ainavu aizsardzības interešu saskares punkti.

Esošās un perspektīvās aizsargājamās dabas un kultūrvēsturiskās teritorijas – Nīcas novada teritorijā līdzās esošajām īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām iekļaujas iespējams jaunais nacionālais parks un iespējamās aizsargājamās jūras teritorijas.

Plānotie velo maršruti – Nīcas novada teritoriju šķērso velo maršruts - EuroVelo EV10 (pēc TAVA (zaļā krāsā) vai KTA (sarkanā krāsā) ierosinājuma). Jūrmalciemu šķērso Reģionālo velo maršrutu trase (zilā krāsā).

Transporta infrastruktūras attīstības perspektīva -

Nīca – apdzīvota vieta, kuras tuvumā perspektīvā paredzēta valsts autoceļu rekonstrukcijas par ātrgaitas autoceļiem, savienojot Liepājas lidostu ar Klaipēdu (Lietuvā).

3.3. Kopīgo interešu teritorijas

Ar Nīcas novada un kaimiņu pašvaldību kopīgo interešu teritorijām tiek saprastas ar novadu funkcionāli saistītas teritorijas, kas administratīvi atrodas ārpus Nīcas novada robežas. Faktiski dabā lielākoties to robežas nav nosakāmas. Plānošanas procesā apkārtējās teritorijas konteksts ir svarīgs, ņemot vērā, ka blakus esošās teritorijas (kaimiņu pašvaldības) ietekmē viena otru ekonomiski un sociāli. Nīcas novada teritorija robežojas ar Rucavas novadu, Grobiņas novadu un ar Liepājas pilsētu.

Vairāku pašvaldību kopējās intereses veidojas, balstoties uz pašvaldību specializāciju noteiktu pakalpojumu un atsevišķu resursu sniegšanā. Nereti pašvaldībai trūkst atbilstošu teritoriju ar likumu noteikto funkciju veikšanai un tādēļ, par to savstarpēji vienojoties, tiek izmantota blakus esošo pašvaldību teritorija un pakalpojumi. Ja vienošanās nav iespējama, ja intereses skar vairākas pašvaldības vai plānojams objekts ir svarīgs pašvaldības teritorijai, tomēr tā realizācija ir saistīta ar lieliem kapitālieguldījumiem.

Nīcas novada plānošanas procesā tiek vērtēta piegulošo teritoriju ietekme uz Nīcas novada attīstību, kā arī apdzīvoto vietu funkcionālās saites, ar novadu funkcionāli saistītas apdzīvoto vietu teritorijas, kas administratīvi atrodas ārpus Nīcas novada robežas.

Nīcas novada dome nosūtīja vēstuli visām 3 kaimiņu pašvaldībām informējot par Nīcas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu un aicinot izteikt savu viedokli par iespējamo kopīgo interešu teritorijām, un to tālāko attīstību. Visas kaimiņu pašvaldības atbildes vēstulē minējušas konkrētus ierosinājumus (skatīt 6.tabulu un sējumu *Teritorijas plānojuma izstrādes procesa dokumenti*), kas saistīti ar kopīgajām interešu teritorijām. Iespēju robežās izteiktie ierosinājumi ņemti vērā un ietverti Nīcas novada teritorijas plānojumā.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam izstrādes laikā tika izskatīti visi kaimiņu pašvaldību teritoriju plānojumi, un gala rezultātā atzīmētas visas tās aizsargjoslas, kas iekļaujas Nīcas novada teritorijā no kaimiņu pašvaldību teritorijā esošajiem objektiem.

Nr.	Kaimiņu pašvaldība	Nosacījums	Komentārs
1.	Liepājas pilsēta Nīcas novada domē saņemts: 15.08.2011.	<p>1.Veikt sociālās infrastruktūras aprēķinus un izstrādāt priekšlikumus sociālās infrastruktūras attīstībai, ņemot vērā izglītības iestāžu, medicīnas iestāžu u.c. sabiedriska rakstura būvju nepieciešamību, ja tiek paredzētas jaunas teritorijas apbūvei Liepājas robežas tuvumā.</p> <p>2.Nodrošināt rekreācijas zonas pieejamību un attīstību gan Liepājas pilsētas, gan Nīcas novada iedzīvotājiem (Liepājas ezers, Pērkones kanāls, Baltijas jūra).</p> <p>3.Projektējot iespējamo pieguļošo teritoriju pieslēgumus pie ceļiem un ceļa pieslēguma vietas pie Liepājas – Klaipēdas šosejas, ņemt vērā Liepājas pilsētas ielu hierarhiju.</p> <p>4.Paredzēt Nīcas novada savienojumu ar Ezerkrasta mikrorajonu pār Pērkones kanālu.</p> <p>5.Veloceliņu attīstību plānot saistīti ar Liepājas pilsētas veloceliņu shēmu un Eiro Velo maršrutu.</p> <p>6.Respektēt perspektīvo kapsētas teritoriju Liepājā, kas robežojas ar Nīcas novadu.</p> <p>7.Ceļu, kas atrodas „Atpūtas komplekss Draudzība” (kadastra Nr.64780080024) teritorijā likvidēt kā caurbrauktuvi un saglabāt tikai kā piebrauktuvi minētajam nekustamajam īpašumam.</p> <p>8.Nekustamajam īpašumam „Reiņa Mežs” (kadastra Nr.64780060151) saglabāt pašreizējo lietojumu.</p>	<p>1. Nav teritorijas plānojuma darba uzdevuma jautājums. Jaunas apbūves teritorijas Liepājas pilsētas tuvumā netiek plānotas (salīdzinoši ar spēkā esošo teritorijas plānojumu).</p> <p>2. Ņemts vērā.</p> <p>3. Pieņemts zināšanai.</p> <p>4. Nav iesniegti konkrēti priekšlikumi savienojuma paredzēšanai (tilts, ceļš, prāmju satiksme, utt.).</p> <p>5. Ievērots.</p> <p>6. Liepājas pilsētas jaunajā teritorijas plānojumā plānotās kapsētas aizsargjosla (kas varētu ietekmēt Nīcas novada teritoriju) nav noteikta, līdz ar to tā ir jāprecizē/jānosaka turpmākajā kapsētas plānošanas un projektēšanas procesā, atkarībā no kapsētas apbedījumu teritorijas plānojuma un izmantošanas veida.</p> <p>7. Atpūtas kompleksam „Draudzība” (kadastra Nr.64780080024), tāpat kā citiem īpašumiem šajā Bernātu ciema daļā, piebraukšana paredzēta tikai no esošā koplietošanas ceļa. Iekšējo ceļu plānojums teritorijas plānojumā netiek risināts.</p> <p>8. Ņemts vērā.</p>
2.	Grobiņas novads Nīcas novada domē saņemts: 25.07.2011.	Izstrādājot Nīcas novada teritorijas plānojumu, plānojot novada pierobežas teritorijas attīstību un objektus, kas varētu radīt pārrobežu piesārņojumu, paredzēt saskaņojumu ar Grobiņas novada pašvaldību.	Ņemts vērā.
3.	Rucavas novads Nīcas novada domē saņemts: 05.09.2011.	Nīcas novada teritorijas plānojumā attēlot un ņemt vērā ar Rucavas novadu kopīgo interešu teritorijas – autoceļu A11, dabas parks „Pape”, kā arī novadiem kopīgas intereses tūrisma jomā (objekti, maršruti, veloceliņi, takas), vides aizsardzībā, sabiedriskā transporta jomā. Vēlams zemes lietojuma veidu blakus esošajām novada teritorijām noteikt līdzīgas.	Ņemts vērā.

Viena no vērtīgākajām un saudzējamākajām vērtībām un īpaši izceļama kopīgo interešu teritorija (17 vietējām pašvaldībām, t.sk. Nīca) ir jūra. Šajā gadījumā var runāt par valsts interešu (attīstības) teritoriju – Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrasti – kas par tādu noteikta Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā (LIAS).

Viens no starpnozaru politikas dokumentiem, kas jāņem vērā, izstrādājot piekrastes pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, kā arī ar piekrastes attīstību saistīto nozaru politikas un valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentus, ir **Piekrastes telpiskās attīstības pamatnostādnes 2011.-2017.gadam** (apstiprinātas ar MK 2011.gada 20.apriļa rīkojumu Nr.169). Pamatnostādnēs ir identificētas problēmas, kas esošajās nozaru politikās netiek risinātas vai arī tiek risinātas nepietiekami.

Projekta "BaltSeaPlan" ietvaros sagatavotajā publikācijā **Vīzija 2030. Ceļā uz ilgtspējīgu Baltijas jūras telpas plānošanu** apskatīti Baltijas jūras telpas ilgtspējīgas izmantošanas pamatprincipi, jūras telpiskās plānošanas ieviešanas galvenie elementi un parādīts, kā ideālā veidā jūras telpiskā plānošana varētu tikt ieviesta praksē laikā no 2011. gada līdz 2030. gadam.

Rīgas plānošanas reģiona (autors Armands Pužulis) 2010.gadā izdotajā informatīvajā ziņojumā **Rīgas jūras līča piekrastes teritorijas noteikšana**, tiek analizētas dažādas piekrastes izpratnes, to ietekmējošie faktori un iezīmēti galvenie piekrastes robežu noteikšanas principi, kas vērsti uz teritorijas pārvaldību. Ziņojums vērtīgs, plānojot arī Nīcas novada jūras piekrasti sadarbībā ar citām piejūras pašvaldībām.

IV DAĻA

TERITORIJAS PLĀNOJUMA ATSEVIŠĶU RISINĀJUMU APSKATS

4.1. Priekšlikumi Bernātu ciema teritoriju attīstībai Bernātu dabas parka teritorijā

4.1.1. Bernātu dabas parka izveidošana un tā riska teritorijas

Īpaši aizsargājamā dabas teritorija dabas parks „Bernāti” atrodas Nīcas novada Nīcas pagastā, Latvijas tālākajā rietumu punktā.

Teritorijas aizsardzības vēsture aizsākās 1992. gadā, kad šeit tika nodibināts vietējās nozīmes dabas liegums 220 hektāru platībā. Turpmākajos gados liegums kļuva par valsts nozīmes dabas liegumu, vēlāk valsts nozīmes dabas parku. Patreizējās dabas parka „Bernāti” robežas noteiktas ar Ministru kabineta 20.09.2011. noteikumiem Nr.714 „Grozījumi Ministru kabineta 1999.gada 9.marta noteikumos Nr.83 „Noteikumi par dabas parkiem”.

Lai saglabātu kāpu un priežu mežu ainavu, aizsargājamus biotopus un sugas un lai piemērotu teritoriju iedzīvotāju rekreācijai, tūrismam un izglītošanai, 2003. un 2004. gadā tika izstrādāts dabas parka „Bernāti” dabas aizsardzības plāns, kurš līdz šim nav apstiprināts, taču iekļauj plašu aprakstošu un unikālo vērtību pamatojošu informāciju. Dabas aizsardzības plāns tika izstrādāts ES LIFE-Nature fonda atbalstītā LU Bioloģijas fakultātes projekta „Piekrastes biotopu aizsardzība un apsaimniekošana Latvijā” ietvaros. Dabas aizsardzības plāna izstrādes gaitā tika nolemts dabas parka teritoriju paplašināt, pievienojot bioloģiskās daudzveidības ziņā ļoti nozīmīgas teritorijas parka ziemeļos, dienvidos un austrumos.

Dabas parks „Bernāti” ir ne tikai retu biotopu un sugu atrašanās vieta, bet arī iecienīta tūrisma un atpūtas vieta. Gleznainā mežaino kāpu un jūras krasta ainava sniedz atpūtas iespējas gan vietējiem iedzīvotājiem, gan viesiem no tuvējās Liepājas pilsētas un tālākiem reģioniem.

Dabas parkā atrodas viena no Latvijas augstākajām mežainajām kāpām - 37 metrus augstais Pūsēnu kalns, kas ir aizsargājams ģeomorfoloģisks objekts. Šī un citas mežainās kāpas veidojušās no agrākajām ceļojošajām kāpām. Parka teritorija sadalīta 3 funkcionālajās zonās - dabas parka, dabas lieguma un neitrālajā zonā.

Dabas lieguma zona izveidota, lai aizsargātu īpaši aizsargājamus biotopus, aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes.

Dabas parka zona ir izveidota, lai saglabātu piekrastei raksturīgo daudzveidīgo ainavu, biotopus un kultūrvidi, kā arī lai nodrošinātu sabiedrības rekreāciju un izglītību.

Neitrālā zona izveidota, lai nodrošinātu dabas parka teritorijas tūrisma infrastruktūras veidošanu - ar mērķi sekmēt dabas parka rekreācijas resursu ilgtspējīgu attīstību, kā arī lai nodrošinātu parkā esošo viensētu uzturēšanu.

Katrā zonā aizliegtās un atļautās darbības aprakstītas individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos (apstiprināti 2004.gada 8.aprīlī ar MK noteikumiem Nr.273).

Dabas parka "Bernāti" teritorijā notiek ievērojama pamatkrasta erozija un ar tās draudiem jārēķinās arī turpmāk. Tikai divu gadu vētrās no bij. Bangām līdz Veckrūmiem noskalota 30-40 m, maksimāli līdz 50 m plata pamatkrasta josla (stacionāro mērījumu dati), bet uz ziemeļiem no Veckrūmiem zaudēta 20-25 m plata krasta josla.

Pamatkrasta erozija nešaubīgi turpināsies arī nākotnē. Ņemot vērā līdzšinējos ilggadējos vidējos pamatkrasta erozijas ātrumus, ir jārēķinās ar iespēju, ka nākamo 30-50 gadu laikā ap 3 km garā krasta joslā Bernātu ragā pamatkrasts (kāpas ar mežu) tiks noskalots 150-350 platumā (Eberhards, Saltupe, 1996; Eberhards, 2003). Šī ir vieta Latvijas piekrastē ar katastrofāli strauju eroziju - sevišķi augsta riska zona.

Ņemot vērā prognozētos krasta erozijas procesus un šobrīd izstrādes stadijā esošā teritorijas plānojuma darbības termiņu (uz 12 gadiem), Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam kā riska zona ir noteikta 100 m plata josla skaitot no esošās krasta līnijas uz iekšzemi, gan Bernātu dabas parka teritorijā, gan uz ziemeļiem no Bernātu raga, kur ir novēroti visstraujākie pamatkrasta erozijas procesi.

4.1.2. Vēsturiskās apbūves attīstība Bernātos – Bernātu dabas parka teritorijā

1924.gada 27.septembrī prezidents Jānis Čakste Bernātos izteicis vēlējumu „Te ir jābūt kūrortam”. Par to liecina saglabāties piemiņas akmens augstā kāpā blakus dabas parka Z robežai. Vēlējums sācis piepildīties 20.gs. 30. un 40. gados.

1935.g. Bernātu vasarnīcu rajonu 231 ha platībā sadalīja 248 vienībās un piejūras kāpu. „Saules mežā” uzsāka apbūvi - sākotnēji paredzēta trīs joslās. Pirmā josla tika realizēta līdz 1940.gadam, otrā - paralēli pirmajai, un trešā, kura noslēgtos aptuveni pie vecā Bernātu - Nīcas ceļa, netika realizētas¹⁸.

Pirmās joslas apbūvi iesāka ar Holandes tipa villām - 2 stāvu koka ēkas ar mansardiem, sarežģītām jumtu konstrukcijām, klātas sarkaniem profilētiem dakstiņiem, verandām, interesanti risinātām pamatu konstrukcijām, kuri rotāti dekoratīvām akmens flīzēm, pieskaņoti kāpu reljefam. Būves perfekti iekļaujas vidē un veido brīnišķīgu kultūrvēsturisku ainavu. Šī ir vērtīgākā apbūve Dabas parka teritorijā. Ēkas, kaut daļēji ārēji un iekšēji pārveidotas laika ritumā, saglabājušās kā Latvijas pirmās brīvvalsts unikāla vasarnīcu apbūve Kurzemes rietumu piekrastē, bet vidi degradē vairākas vēlāko laiku būves no baltajiem silikātkieģeļiem. Arī sarkano ķieģeļu ēkas ar koka apdarēm bērnu vasaras nometnes kompleksa „Draudzība” ietvaros, īpaši nebagātina kultūrainavu. Cenšoties jauno apbūvi iestarpināt vasarnīcu brīvajā ārtelpā un gleznainajā reljefā, panākts ļoti smagnējs iespaids, radīta liela būvju sablīvētība. Vasarnīcu ēkas, kuras aktīvi ekspluatētas pionieru nometnes vajadzībām, mainījušas ārējo izskatu - koka konstrukcijas apmestas, gaiši krāsotas, jumtu dakstiņus nomainījis tradicionālais padomju laiku viļņotais azbestcements jeb šiferis. Ēkas daļēji zaudējušas savu sākotnējo pirmreizību, no visiem skatu punktiem brīvi neeksponējas ainavā - skatam papildus slodzi uzliek jaunā apbūve.

Pirmās uzceltās vasarnīcas „Saules meža” DR pusē - Lamberta villa 1930. gadā un paviljons kā galējā Z virziena apbūve, vairs nav saglabājušās. Nodegušais Paviljons bijusi interesanta divdaļīga koka būve ar terasi. Lamberta villa tikusi izmantota padomju militāristu bērnu vasaras nometnei, tagad nojaukta.

Centrālā un lielākā villa „Alma”, kādu laiku tika izmantota kā viesu nams un kafejnīca, bet 2011.gadā ēka ir nodegusi un saglabājušies tikai tās pamati. „Sērdieņu villu” un jaunceltās ķieģeļu ēkas (240 vietām), joprojām izmanto bērnu vasaras atpūtas nometnei. Matīsa villa, celta 1937.gadā, pabeigta 1940. gadā, kuras īpašnieki bijuši represēti padomju laikā, ir atguvuši savu īpašumu. Šī ēka ir vissakoptākā un labāk uzturētā, nav zaudējusi savu pirmreizējo burvību.

Blakus Matīsa villai atrodas arī ārēji nepārveidotā Bāna villa - padomju laikā pionieru nometnes „Draudzība” medpunkts. Celta 40. gados, tagad arī atguvusi vēsturiskos saimniekus Bānus. Abas vasarnīcas atrodas tuvu blakus un celtas pēc vienādiem projektiem, ir ārēji ļoti līdzīgas, atšķiras interjera apdares un telpu izvietojums. Villu nosaukumi atbilst vēsturisko īpašnieku uzvārdiem.

Latvijas galējo R punktu un Bernātu DP Z robežu iezīmē mākslinieka Viļņa Titāna 1999. gadā uzstādītā skulptūra „Zaļais stars”. Tā nosaka 20 grādus 58. min A garuma un 56 grādus 22 min. Z platuma. Mākslinieks, Imanta Ziedoņa līdzgaitnieks kultūrvēsturisku vietu kopā „Optimisti” darbu akcentējis ar svarīgi nozīmi - Tēvzeme.

4.1.3. Priekšlikumi teritorijas un apbūves attīstībai nākotnē

Pašlaik parkā nav pietiekamas tūrisma infrastruktūras liela apmeklētāju daudzuma uzņemšanai, tādēļ parka dabas vērtības apdraud izbraukāšana, nomīdīšana, piesārņojums ar sadzīves atkritumiem. Ir jāmeklē risinājums, lai līdzsvarotu dabas aizsardzības, sociālās un ekonomiskās intereses parka turpmākai attīstībai.

Dabas parka „Bernāti” dabas aizsardzības plāna izstrādes laikā (2003.gadā) plāna izstrādātāji saņēma un izvērtēja gan Nīcas pagasta padomes, gan zemes īpašnieku iesniegumus ar priekšlikumiem, kas galvenokārt bija saistīti ar Parka Neitrālās zonas paplašināšanu un teritoriju izmantošanu apbūvei. Priekšlikumi netika atbalstīti, jo Dabas parka teritorijas meži kopumā atbilst ES aizsargājamam biotopam – Mežainas jūrmalas kāpas (kods - 2180).

¹⁸ Dabas parka „Bernāti” dabas aizsardzības plāns laika posmam no 2004.līdz 2019.gadam. Neapstiprināts. Izstrādāja Latvijas Universitātes Bioloģijas fakultāte un Liepājas reģionālā vides pārvalde.

Izstrādājot Nīcas pagasta teritorijas plānojumu 2007.-2019.gadam, pašvaldība izvērtēja teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros iesniegtos priekšlikumus, no kuriem daļa tika atbalstīti. Bernātu ciema robežās, dabas parka neitrālajā zonā - „Jauktas darījumu un dzīvojamās apbūves teritorijas” (JD) – esošās apbūves kvartāla daļā, un „Tūrisma un rekreācijas teritorijas” – starp esošo pašvaldības ceļu un pludmali. Bet dabas parka sauszemes teritorijā (blakus bērnu atpūtas bāzei „Draudzība”) tika paredzēts attīstīt Jauktas dabas pamatnes un darījumu apbūves teritorijas (TA-D).

Nīcas novada pašvaldība 2012./2013.gadā ir uzsākusi Bernātu dabas parka teritorijas labiekārtošanu Bernātu ciemā, ierīkojot labiekārtotas gājēju takas, kāpnes līdz piemiņas akmenim prezidentam J. Čakstem u.c. teritorijas labiekārtojuma elementus. Nīcas novada pašvaldība konceptuāli atbalsta Bernātu kūrorta teritorijas attīstību, nodrošinot iespēju attīstīt publiski pieejamu un labiekārtotu publisko ārtelpu, un kūrorta objektus.

Izstrādājot jauno Nīcas novada teritorijas plānojumu 2013.-2025.gadam, atkārtoti tika saņemti zemes īpašnieku iesniegumi ar lūgumu izskatīt iespēju realizēt apbūves tiesības privātīpašumā esošajos zemesgabalos. Plānojuma 1.redakcijas izstrādes laikā teritorijas plānojuma izstrādes darba grupa noraidīja vienu iesniegumu, ar priekšlikumu izveidot dzīvnieku kapsētu, bet pārējos iesniegumus daļēji atbalstīja, nosakot kā galveno prioritāti publiskās ārtelpas un kūrorta objektu attīstību.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam pilnveidotās 1.redakcijas publiskās apspriešanas laikā tika saņemts iesniegums no PS „BALTIC OIL CORPORATION” iekļaut Nīcas novada Bernātu ciema teritorijas plānotajā (aļļautajā) izmantošanā valsts nozīmes derīgo izrakteņu ogļūdenražu izpēti un eksperimentālo ieguvi dabas parka „Bernāti” neitrālajā zonā, 17,28 ha platībā PS „BALTIC OIL CORPORATION” licences laukumā ogļūdenražu izpētei. Priekšlikums paredzēja plānotā (aļļautā) zonējuma maiņu no teritorijām, kur apbūve nav galvenais to izmantošanas veids (PL1 „labiekārtota pludmales teritorija”, DA2 „tūrisma un rekreācijas teritorija”) uz rūpniecības apbūves teritoriju, zonējums R1 „derīgo izrakteņu ieguves teritorija” vai noteikt to kā teritorijas papildus izmantošanu. Nīcas novada pašvaldība un teritorijas plānojuma izstrādes darba grupa noraidīja minēto priekšlikumu, jo saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 36.panta 3.daļas 4.punktu Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslā ir aizliegts iegūt un izmantot derīgos izrakteņus, izņemot pazemes ūdeņu ieguvi ūdensapgādes vai rekreācijas vajadzībām, kā arī minētais priekšlikums ir pretrunā ar plānoto Bernātu kūrorta teritorijas attīstību.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam projektā, ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto pēctecības principu, ir saglabātas Nīcas pagasta teritorijas plānojumā 2007.-2019.gadam plānotās apbūves teritorijas, precizējot to aļļauto izmantošanu. Saskaņā ar Dabas parka „Bernāti” individuālajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem, aizliegta zemes vienību sadale sīkākās zemes vienībās.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam paskaidrojumu raksta ietvaros sagatavotais attīstības priekšlikums ietver esošā ceļa pārbūves priekšlikumu, paredzot gan nepieciešamās brauktuves, gan veloceliņa un gājēju ietves ierīkošanu, ņemot vērā, ka šeit ir plānots attīstīt veloceliņu, kas nākotnē var būt gan vietējas nozīmes, gan reģionālas nozīmes velo maršruts.

Teritorijas plānojumā noteiktajā „Publiskās apbūves teritorijā” ar indeksu P-1 (kūrorta teritorijā), nolūki, kādos aļļauts izmantot zemi ir ar tūrisma un atpūtu saistītu objektu attīstība un teritorijas labiekārtošana, nodrošinot iespēju attīstīt kultūras tūrisma, rekreatīvā tūrisma, ekotūrisma un veselības tūrisma attīstību. Galvenā aļļautā izmantošana ir tūrisma un atpūtas iestāžu apbūve, veselības aizsardzības iestāžu apbūve (t.sk. kūrorta ārstniecības iestāžu), sporta būvju apbūve un kultūras iestāžu apbūve. Šajā teritorijā zemes vienības maksimālā apbūves intensitāte nedrīkst pārsniegt 25%, zemes vienības maksimālais apbūves blīvums nedrīkst pārsniegt 10%. Pilnveidojot Nīcas teritorijas plānojuma 1.redakciju, darba grupā tika nolemts precizēt 1.redakcijas risinājumu Bernātu dabas parka teritorijā, samazinot iepriekš plānotās Publiskās apbūves teritorijas (P1) platību, nosakot to tikai kvartāla daļā, kur jau atrodas esoša apbūve.

Lai organizētu autotransporta kustību un nodrošinātu nepieciešamās autostāvvietas un pludmales apkalpes infrastruktūru, plānotajās „Dabas un apstādījumu teritorijās” ar indeksu DA2 (tūrisma un atpūtas teritorijā) nolūki, kādos aļļauts izmantot zemi ir ar tūrisma un atpūtu saistītu objektu attīstība un teritorijas

labiekārtošana, veicinot teritorijas kopējās vērtības pieaugumu, nodrošinot dabas resursu publiskumu, īpaši izdalot publiskās pieejas pludmalei un līdzsvarojot antropogēnās slodzes ar atbilstošu infrastruktūru un labiekārtojuma līmeni. Ar DA2 apzīmētajā vietā zemesgabalu maksimālais apbūves blīvums un intensitāte ir tikai 5%, lai maksimāli saglabātu mežu un esošās zaļās teritorijas. Teritorijā jā saglabā ne mazāk par 80% brīvās teritorijas.

levērojot ne tikai Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto pēctecības principu, bet arī ilgtspējības, integrētas pieejas un savstarpējas saskaņotības principu, Nīcas teritorijas plānojuma pilnveidotajā redakcijā ir noteikta „Dabas un apstādījumu teritorijās” ar indeksu DA4, kas plānota tikai vietās, kur saskaņā ar Nīcas pagasta teritorijas plānojumu 2007.-2019.gadam ir plānota apbūve - Jauktas dabas pamatnes un darījumu apbūves teritorijas (TA-D). Ar DA4 apzīmētajā vietā (dabas un kūrorta teritorijā), nolūki, kādos atļauts izmantot zemi ir ar tūrisma un atpūtu saistītu objektu attīstība un teritorijas labiekārtošana, nodrošinot iespēju attīstīt ekotūrisma un veselības tūrisma attīstību. Ar DA4 apzīmētajā vietā zemesgabalu maksimālais apbūves blīvums un intensitāte ir 8%, zemesgabala minimālā brīvā teritorija nedrīkst būt mazāka par 80%.

Pārējā dabas parka „Bernāti” teritorija, kas ir ietverta Bernātu ciemā, Nīcas teritorijas plānojumā noteikta kā „Dabas un apstādījumu teritorija” (DA), nodrošinot iespēju saglabāt dabas parka teritoriju kā sabiedriski pieejamu publiskās ārtelpas daļu un realizēt nepieciešamo teritorijas labiekārtojumu ar mērķi aizsargāt esošās dabas vērtības un organizēt cilvēku plūsmas dabas parka teritorijā. Teritorijā kopumā, maksimāli jā saglabā esošās gājēju izejas uz jūru un jāveic to labiekārtošana, tādējādi novēršot kāpu meža un priekškāpu nekontrolētu izbraukāšanu un izstaigāšanu.

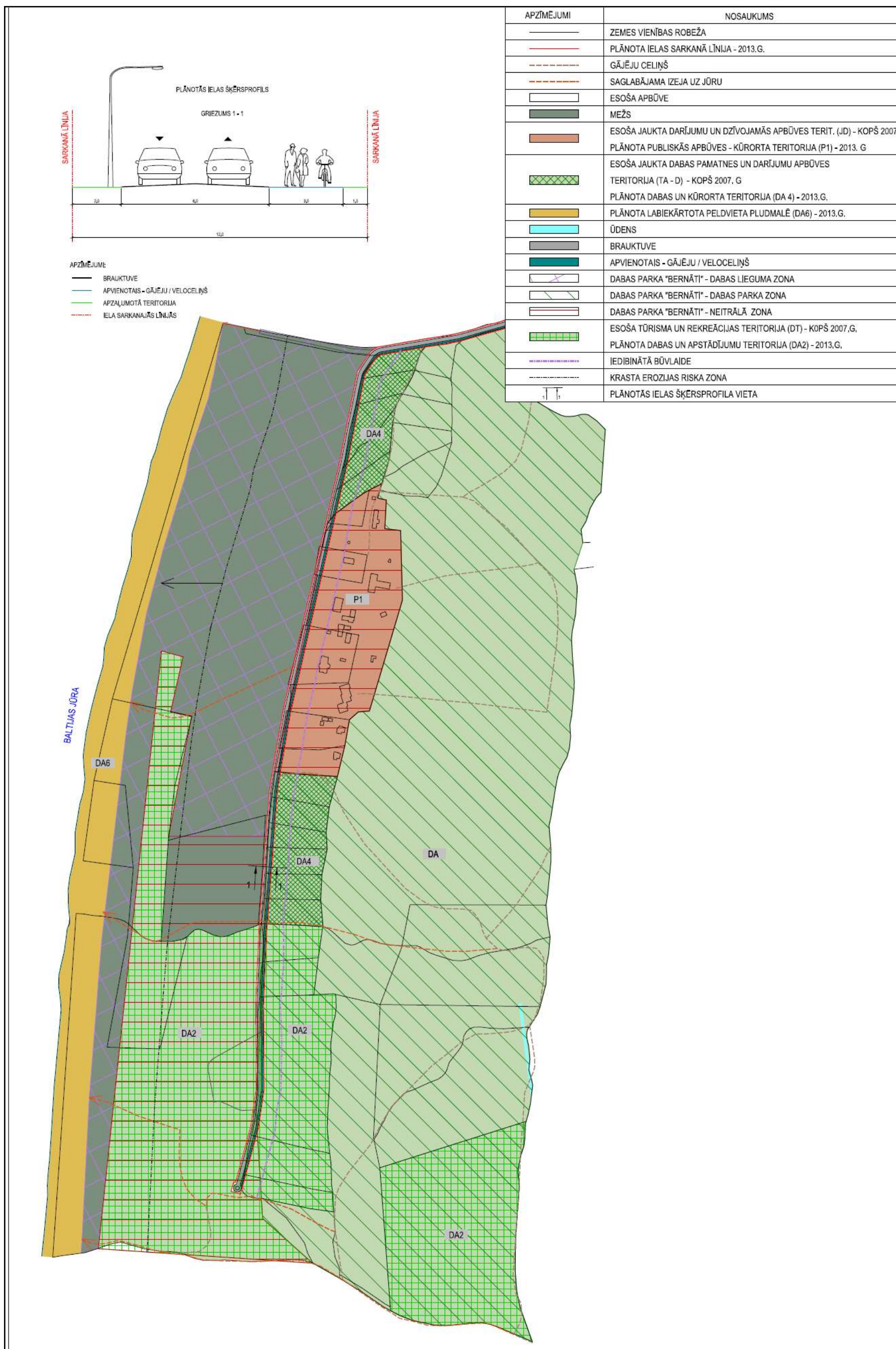
Saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu vietējā pašvaldība koordinē un uzrauga teritorijas plānojumu īstenošanu. Līdz ar to turpmākajā plānošanas periodā novada teritorijā pēc nepieciešamības ir jāizstrādā atsevišķu teritoriju lokālplānojumi un/vai detālplānojumi. Lokālplānojuma izstrāde Bernātu ciema dabas parka teritorijā ir nepieciešama gadījumā, ja nepieciešams detalizēt vai grozīt Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam noteiktos risinājumus, ja tie nav pretrunā ar Nīcas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.

Atbilstoši *Nīcas novada Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem*, pirms jaunas apbūves plānošanas iepriekš neapbūvētajās meža teritorijās nepieciešams izstrādāt detālplānojumu, kā arī veikt biotopu izpēti, ar mērķi aizsargāt īpaši aizsargājamus biotopus un īpaši aizsargājamo sugu atradnes. Saskaņā ar 16.10.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 102.punktu, pašvaldība detālplānojuma izstrādes darba uzdevumā norāda detālplānojuma teritoriju un, ja nepieciešams, teritoriju ārpus detālplānojuma robežām, kuru var būtiski ietekmēt detālplānojuma īstenošana.

Saskaņā ar likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 43.panta ceturto daļu, plānošanas dokumentam vai darbībai kas var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (Natura 2000) jāveic ietekmes uz vidi novērtējums.

Jebkurā gadījumā, plānojot un jo īpaši realizējot unikālā dabas parka „Bernāti” attīstību (pārmaiņas), rūpīgi izvērtējamas visas iespējamās ietekmes - ne tikai fiziskās (apbūve, mežu attīrīšana), bet arī emocionālās, jo dabas parks ar tā skaisto ainavu ieņem īpašu vietu novadnieku un tuvāko apkārtnes iedzīvotāju sirdīs.

30.attēls. Plānotā teritorijas izmatošana Bernātu ciema dabas parka „Bernāti” daļā . Autors: SIA „METRUM”, 2013.

4.2. Alternatīvo enerģijas resursu izmantošana

Klimata pārmaiņas tiek uzskatītas par visnopietnāko ilgtermiņa apdraudējuma faktoru bioloģiskajai daudzveidībai globālā mērogā. Neapstrīdama ir nepieciešamība samazināt pieprasījumu pēc enerģijas, paaugstināt tās izmantošanas efektivitāti, un attīstīt atjaunojamās enerģijas avotus, lai mazinātu klimata pārmaiņu tempus.

Zaļā enerģija ir tā enerģija, kuru iegūst no atjaunojamiem energoresursiem. Atjaunojamos energoresursus (AER) saņem no dabas avotiem – saules gaisma, vējš, ģeotermāls siltums utt. Šos avotus uzskata par atjaunojamajiem, jo tie tiek papildināti dabiskā veidā.

Vēja enerģētika ir enerģētikas nozare, kas specializējas uz vēja enerģijas izmantošanas – tiek izmantota gaisa masu kinētiska enerģija atmosfērā. No savvaļas putnu un to dzīvesvietu aizsardzības viedokļa, vēja enerģētikas nozare ir viena no mazāk nelabvēlīgajām energoresursu ieguves alternatīvām, un tās attīstība ir atbalstāma. Tomēr nepieciešama rūpīga vēja elektrostaciju teritoriālā izvietojuma plānošana un katra projekta individuālās un kumulatīvās (saistībā ar jau esošajām VES) iespējamās ietekmes izvērtēšanu. Piemērotās vietās valsts iekšzemē izvietoti vēja parki, iespējams, nerada būtisku apdraudējumu putniem. Lai atvieglotu VES plānošanu un sastādītu potenciālo dabas (īpaši putnu) aizsardzības un vēja enerģētikas interešu potenciālo konfliktu zonu karti, 2006.gadā tika izstrādāts projekts „Vēja enerģētisko iekārtu attīstības zonu identifikācija un ietekmi samazinošu pasākumu izstrāde”. Projekta ietvaros sastādīta Kurzemes zonējuma karte ĢIS formātā, kurā izdalītas trīs zonas saskaņā ar VES parku izvietojuma iespējamo plānošanu un ietekmi uz migrējošajiem vai ligzdojošajiem savvaļas putniem.

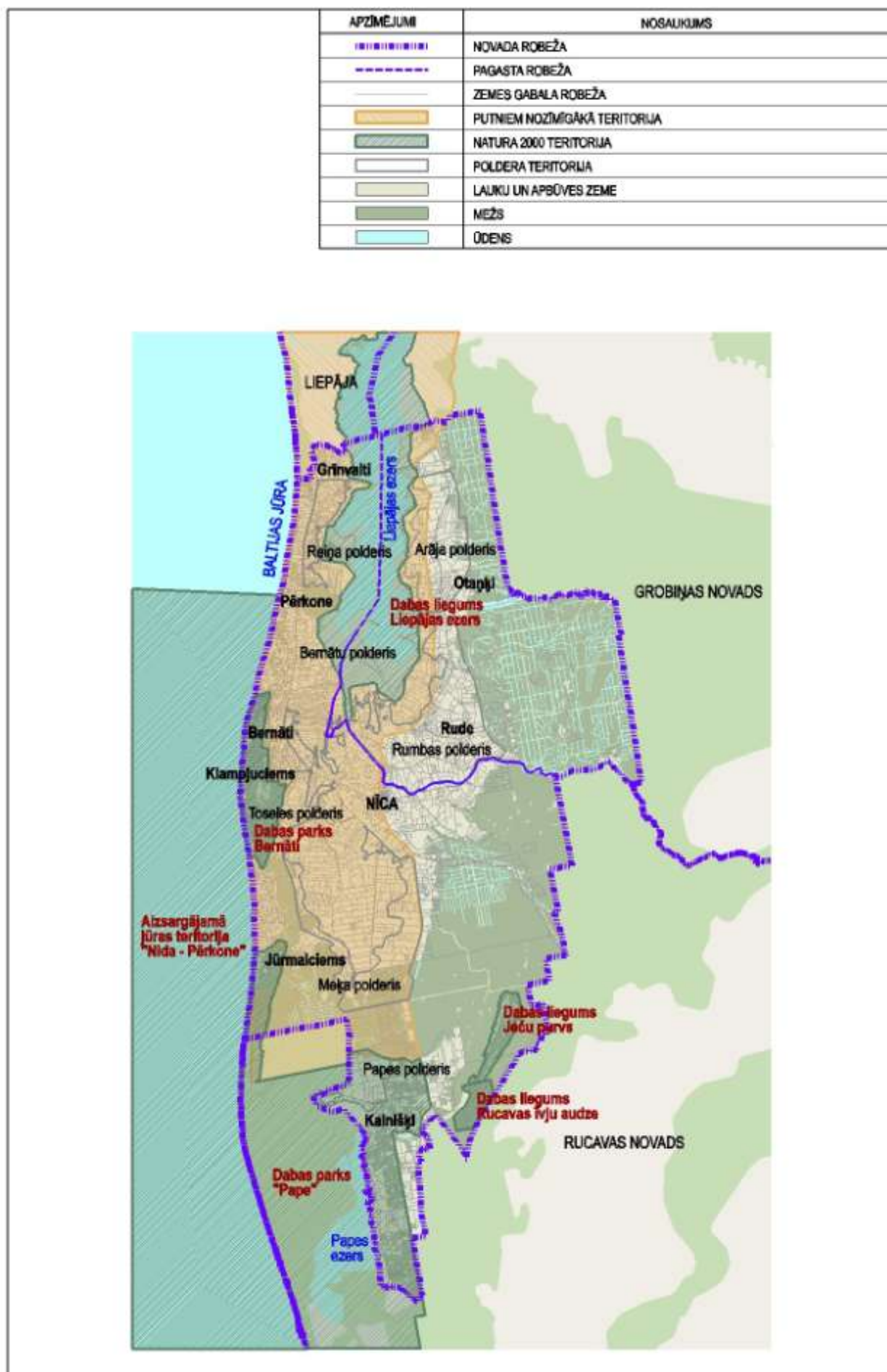
Nīcas pagasta teritorijā vēja gada vidējais ātrums lielākā teritorijas daļā 5 m/s. Ekranizējošo šķēršļu nav. Visa teritorija efektīva vēja enerģijas izmantošanai. Ornitoloģijas ierobežojumi niecīgi: putnu masveida pulcēšanās pagasta dienvidu daļā un Liepājas ezera rajonā.

Otaņķu pagasta teritorijā gandrīz puse teritorijas atrodas stipru vēju zonā (gada vēja vidējā ātruma vērtība lielāka par 5 m/s.). Uz austrumiem novērojama vēja ātruma samazināšanās sakarā ar ģeogrāfiskās ainavas pazemināšanos un pārklājošās virsmas raupjumu (augsti meži, apvidus paugurainums). Ornitoloģijas ierobežojumi pārsvarā ir tikai Liepājas un Papes ezera rajonā.

Izbūvējot jaunus vēja elektrostaciju parkus, ietekmes uz vidi novērtēšanas gadījumā obligāta prasība ir parka ietekmes novērtēšana uz putnu migrāciju un ainavu estētisko vērtību. Izbūvējot jaunas vēja elektrostacijas jāparedz Ministru kabineta 13.07.2004. noteikumu Nr.597 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldīšanas kārtība” prasību ievērošanu un, ja nepieciešams, jāveic trokšņa situācijas izpēti un jāplāno prettrokšņa pasākumus vēja elektrostaciju apkārtējā teritorijā.

31.attēls. Vēja elektrostacijas izmantošana māsasaimniecībai. Ainava Nīcā. Foto: SIA „METRUM”, 2012.

Vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, plānošanai ir noteikti ierobežojumi MK 30.04.2013. noteikumos Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”, kas jāņem vērā plānojot jaunu vēja elektrostaciju ierīkošanu un izbūvi arī Nīcas novada teritorijā.

Solārā enerģētika - saule uz Zemi izstaro lielu daudzumu enerģijas. Enerģija rodas Saulē notiekošo kodolsintēzes reakciju rezultātā. Zeme saņem tikai nelielu daļu no šīs enerģijas, taču tā pietiekami nodrošina augu, dzīvnieku un cilvēku eksistenci uz planētas. Saules enerģija izpaužas ļoti tīras siltumenerģijas veidā, kas nerada nekādas blakusparādības apkārtējā vidē. Fotogalvaniskie (solārie) elementi šo enerģiju var uztvert, sakrāt un pārvēst elektrībā. Izstrādājot speciālu pārklājuma materiālu saules baterijām, arī Latvijā nākotnē var būt izdevīga solāro paneļu modificēšana un uzstādīšana, t.sk. saules enerģijas elektrostaciju izveide.

Alternatīva enerģētika - biogāze. Biogāze ir gāze, kas sastāv no 50-70% metāna (CH₄) un 30-50% ogļskābās gāzes (CO₂). Biogāzi pazīst arī kā atkritumu gāze, purva vai metāna gāzi. Rūgšanas procesā no bioatkritumiem izdalās biogāze, ko, līdzīgi parastai dabas gāzei var lietot tehnoloģiskiem mērķiem, apsildei un elektroenerģijas iegūšanai. To var uzkrāt, pārsūknēt, saspiest, izmantot automobiļu uzpildei vai pārdot kaimiņam. Enerģijas ražošanai elektroģeneratorā biogāzi izmanto bez jebkādas attīrīšanas.

Atsevišķu ēku būvkonstrukcijas un siltumapgādes risinājumi jāizvēlas ņemot vērā ekonomiskos un vides faktorus, kā arī likumu „Par ēku energoefektivitāti”. Ēku siltumapgādei iespējams izmantot arī jaunākās paaudzes siltumsūkņu tehnoloģijas izmantojot gan dziļurbumu (izmantojot pazemes zondi, urbuma dziļums no 90-200m), gan gruntsūdeni kā siltuma avotu (nepieciešami divi urbumi). Karstā laikā siltumsūkni var izmantot arī ēkas dzesēšanai un ventilācijai. Zemes virskārtas kolektora izbūve nav piemērota teritorijās, kurās ir nepieciešams saglabāt atsevišķi augošos kokus vai meža teritoriju. Papildus jebkuram apkures veidam dzīvojamās un publiskās ēkās ieteicams izmantot solārās enerģijas kolektorus gan apkures, gan karstā ūdens nodrošināšanai.

Latvijas primāro energoresursu bilanci atjaunojamajiem energoresursiem ir nozīmīga vieta. Galvenie atjaunojamo energoresursu veidi Latvijā ir biomasa (koksne) un hidroresursi, mazākā mērā tiek izmantota vēja enerģija, biogāze un salmi. Šo resursu potenciāls nav vēl pilnībā izmantots.

Risinājumi:

Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam noteikts ierobežojums, ka aizliegta Vēja parku uzstādīšana Baltijas jūras ierobežotās saimnieciskās darbības joslā (līdz 5 km platumā), Dabas lieguma „Liepājas ezers” teritorijā, kā arī Meža un Toseles polderu teritorijās. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir noteiktas papildus prasības vēja elektrostaciju uzstādīšanai.

4.3. Teritorijas plānojuma grafiskās daļas teritorijas izmantošanas veidi (zonējuma iedalījums)

Pirms Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam spēkā stāšanās, novada teritorijas atļauto izmantošanu definēja gan Nīcas pagasta teritorijas plānojums, gan Otaņķu pagasta teritorijas plānojums. Salīdzinot un analizējot divu augstākminēto teritorijas attīstības plānošanas dokumentu *Grafisko daļu* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus*, secināms, ka to atļautās izmantošanas ir ne vien atšķirīgas abu pagastu ietvaros (funkcionālo zonu skaits, nosaukums, definīcija u.c.), bet uz šo brīdi arī definēti atšķirīgi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Lai novērstu pretrunas, ko šobrīd rada teritorijas atšķirīgie izmantošanas veidi katrā pagastā, Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam, ievērojot pēctecības principu, ir izveidota jauna teritorijas izmantošanas veidu klasifikācija, ņemot vērā MK 30.04.2013. noteikumos Nr.240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” noteikto klasifikāciju.

Jaunajā Nīcas novada teritorijas plānojumā ir samazināts funkcionālo zonu skaits. Norādāms, ka tās nav „izzudušas”, bet gan, ņemot vērā iepriekšējos teritorijas plānojumos definētās zonas, iekļautas zem cita nosaukuma, tā saglabājot teritorijas vēsturisko un vēlamu perspektīvo izmantošanu (skatīt 7.tabulu)

Tā, piemēram, „Ūdenssaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZU)” noteiktas kā „Ūdeņu teritorija (Ū)”, „Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZM)” kā – „Mežu teritorija (M)” un „Lauksaimniecībā

izmantojamās teritorijas (ZL)” kā „Lauksaimniecības teritorijas (L)”, definējot arī turpmāko teritorijas izmantošanu.

„Jauktas darbību un dzīvojamās apbūves teritorijas”, kurās šobrīd atrodas vai ir plānots izvietot publiskās apbūves objektus, noteiktas kā „Publiskās apbūves teritorijas”, sašaurinot atļautās izmantošanas veidu skaitu un ierobežojot dzīvojamās apbūves izbūves iespējas plānotās publiskās apbūves teritorijās.

2007.gadā apstiprinātajā Nīcas pagasta teritorijas plānojumā noteiktā zona „Atklāto telpu uzturēšanas teritorijas (T) – pludmales teritorijas (TL)”, jaunajā Nīcas novada teritorijas plānojumā aizstāta ar „Dabas un apstādījumu teritorijas” (DA) divām apakšzonām - DA5 pludmales teritorija, DA6 labiekārtota peldvieta pludmalē, kuru izmantošanai un labiekārtošanai būtu jāpievērš īpaša uzmanība, ņemot vērā, ka Nīcas pagastu rietumu daļu 24 km garumā apskalo jūra.

Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.-2025.gadam funkcionālo zonu klasifikācija attēlota 8.tabulā

Tādas zonas kā „Augļu dārzu teritorijas (ZLD)” un „Dzīvnieku novietnes (ZLF)” ir izslēgtas, jo to izmantošana iekļaujas jaunajā funkcionālajā zonā „Lauksaimniecības teritorijas (L)”, kas tiek indeksētas kā L-1, L-2 utt.. „Nacionālas nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes (ZLN)” faktiski atbilst izbūvēto polderu teritorijām, un teritorijas plānojumā ir noteiktas izbūvēto meliorācijas sistēmu – polderu teritorijas, kā apgrūtinājumi, jo tās vienlaicīgi ir arī riska teritorijas, taču tās nav jānosaka kā atsevišķa funkcionālā zona, jo šo teritoriju pamatizmantošana ir lauksaimnieciska izmantošana.

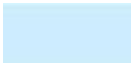

7.tabula. Atļautās izmantošanas pārejas tabula. Teritorijas atļautās (plānotās) izmantošanas veidu (funkcionālo zonu) salīdzinājums no Nicas pagasta un Otaņķu pagasta teritorijas apbūves un izmantošanas noteikumiem.

Nicas pagasta teritorijas plānojums	Otaņķu pagasta teritorijas plānojums	Nicas novada teritorijas plānojums 2013. - 2025. gadam
<i>Zemes, uz kuras apbūve nav primārā teritorijas izmantošana</i>		
Ūdenssaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZU):	Ūdenssaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZU):	ŪDEŅU TERITORIJA (Ū)
Ūdenstilpnes	Pārējās ūdenstilpnes	
Ūdenstece	Pārējās ūdenstece	
-	Publisko ūdeņu teritorijas	
Plānotās ūdenssaimniecības teritorijas	-	
Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZM):	Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas:	MEŽU TERITORIJA (M)
(ZM) – Meži (min. 5 ha) un viensētas	Saimniecisko mežu teritorijas	
(ZMA) – Aizsargājamo mežu teritorijas	Aizsargājamo mežu teritorijas	-
(ZMm) – Apmežojamās teritorijas	Plānotās mežsaimniecības teritorijas	M1 – teritorija, kurā atļauts ieaudzēt mežu
(ZP) - Purvi	-	-
Atklāto telpu uzturēšanas teritorijas (T):	Objekti un teritorijas ar citu izmantošanas mērķi:	DABAS UN APSTĀDĪJUMU TERITORIJAS (DA):
(TP) – Apstādījumu teritorijas	Parku un apstādījumu teritorijas	
(TA) – Atklāto telpu uzturēšanas teritorijas.		
-	Kapsētas	DA1 – kapsētas teritorija
Jauktas darījumu un dzīvojamās apbūves teritorijas (JD):	Tūrisma un rekreācijas objektu apbūves teritorijas	DA2 – tūrisma un atpūtas teritorija
(TBja) – Tūrisma un rekreācijas teritorijas Baltijas jūras krasta kāpu aizsargjoslā		
Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZL):	Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas:	DA3 – dārza māju apbūves teritorija
(ZLD) – Augļu dārzu teritorijas	Mazdārziņu teritorijas	
-	-	DA4 - dabas un kūrorta teritorija

Atklāto telpu uzturēšanas teritorijas (T): (TL) – Pludmales teritorijas	-	DA5 - pludmales teritorija DA6 - labiekārtota peldvieta pludmalē
Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas (ZL): - Viensēta (min. 5 ha, piekrastē 3 ha)	Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas: Pārējās lauksaimniecībā izmantojamās zemes (min.2 ha) Viensētu apbūves teritorijas	LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJA (L) L1 – lauksaimniecības teritorija ciema teritorijā (iekļauta arī bij. DzS-4 Nīcā un daļēji DzS-1 Nīcā) (galvenā izmantošana ir Dzīvojamā apbūve un teritorijas izmantošana, min. 1 ha) L2 - lauksaimniecības teritorija piekrastes ciemā (galvenā izmantošana ir Dzīvojamā apbūve un teritorijas izmantošana, min.3 ha) L3 - lauksaimniecības teritorija ārpus ciemu teritorijām (min. 2 ha) L4 - lauksaimniecības teritorija ciemu teritorijās (kā galvenā izmantošana ir atļauta arī vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve un teritorijas izmantošana, min. 1 ha).
(ZLN) – Nacionālas nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes (min.10 ha) - Polderi	Nacionālas nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes	-
(ZLD) – Augļu dārzu teritorijas	Augļu dārzu teritorijas Mazdārziņu teritorijas	- skat. DA3
(ZLF) – Dzīvnieku novietnes	-	-
<i>Apbūves teritorijas</i>		
Savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas (DzS): (DzS-2) – Esošās, plānotās vai perspektīvās savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas (min. 0,35ha, apbūves blīvums 10%)	Plānotās vai esošās ģimenes māju dzīvojamās apbūves teritorijas	SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJA (DzS) – min. platība 0,35 ha, apbūves blīvums 10%, 2 stāvi
(DzS-1) – Esošās, plānotās vai perspektīvās savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas (min. 1ha, apbūves blīvums 3%)		DzS1 – savrupmāju apbūves teritorijas (min. 1 ha, apbūves blīvums 3%) - Skat. arī L1
(DzS-3) – Esošās vai plānotās savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas (min. 0,15ha,		DzS2 – savrupmāju apbūves teritorijas (min. 0,15 ha, apbūves blīvums 20%)

apbūves blīvums 20%)		
(DzS-4) – Perspektīvās savrupmāju dzīvojamās apbūves teritorijas (min. 3 ha, apbūves blīvums 2%)		- skat. L1
Vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorija (DzV) (min.0,15ha)	-	DzS3 - savrupmāju apbūves teritorijas (min. 0,15 ha, apbūves blīvums 20%) – tikai vasarnīcas un dārza mājas (sezona rakstura apbūve).
Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM) (min. 0,24 ha, rindu mājām 500 kv.m.)	Esošas daudzdzīvokļu māju dzīvojamās apbūves teritorijas	MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzM) – dažādu tipu dzīvojamā apbūve līdz 3 stāviem
-	Esošas daudzdzīvokļu māju dzīvojamās apbūves teritorijas	DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzD) – daudzdzīvokļu dzīvojamā apbūve, 4 stāvi.
Jauktas darījumu un dzīvojamās apbūves teritorijas (JD) (darījumiem – 0,35 ha, dzīvojamai apbūvei- 1 ha)	-	skat. pie Publiskās apbūves teritorijas (P)
Ciema centra apbūves zona (JC)		
Sabiedrisko iestāžu apbūves teritorija (S) (min.0,12 ha)	Plānotas un esošas sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūves teritorijas	PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA (P) min. platība 0,35 ha, apbūves blīvums 30%, 3 stāvi. P1 – kūrorta teritorija (apbūves blīvums 10%) P2 - jaukta publiskās apbūves un dzīvojamās apbūves teritorija, paredzot dzīvokli kā palīgizmantošanu.
Komunālās un ražošanas apbūves teritorijas (R) leguves rūpniecībā izmantojamās teritorijas (lk – kūdra; ls – smilts)	Plānotas un esošas ražošanas un tehniskās apbūves teritorijas	RŪPNIECISKĀS APBŪVES TERITORIJA (R) R1 – derīgo izrakteņu ieguves teritorijas
Komunālās un ražošanas apbūves teritorijas (R) (min.0,3 ha)	Plānotas un esošas ražošanas un tehniskās apbūves teritorijas	TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA (TA)
Līnijbūvju izbūves teritorijas (L)	Satiksmes infrastruktūras teritorijas	TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRAS TERITORIJA (TR)

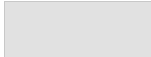
**TERITORIJAS PLĀNOJUMA GRAFISKĀS DAĻAS TERITORIJAS IZMANTOŠANAS VEIDI
(ZONĒJUMA IEDALĪJUMS)**

FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMA VEIDS	VIETAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM ¹⁹	APZĪMĒJUMS	PASKAIDROJUMS
TERITORIJAS, KUR APBŪVE NAV GALVENAIS TO IZMANTOŠANAS VEIDS			
ŪDEŅU TERITORIJA (Ū) 	-	 RGB 205 235 255	Dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes (ezeri, dīķi u.c.), ūdensteces (upes, strauti u.c.), kuru izmantošana saistīta ar transportu, rekreāciju, zivsaimniecību un virszemes ūdeņu noteci, kā arī būves, kas saistītas ar attiecīgā ūdens baseina izmantošanu (laivu piestātnes, peldētavas u.c.) un uzturēšanu.
MEŽU TERITORIJA (M) 	M1	 RGB 210 230 180	Mežu, jaunaudžu un izcirtumu teritorijas, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstoši un tam pieguļošie pārplūstošie klajumi, lauces, purvi, kas pamatā tiek izmantoti no topogrāfijas kartēm.
DABAS UN APSTĀDĪJUMU TERITORIJA (DA) 	DA1, DA2, DA3, DA4, DA5, DA6	 RGB 170 255 45	Stādījumi un dabas teritorijas ar īpašu kultūrvēsturisku nozīmi un specifiskām funkcijām, ar lielu ekoloģisko, estētisko un rekreācijas nozīmi, kas kalpo arī reprezentācijai, ietver parkus, mežaparkus un citas apstādījumu teritorijas, kurās atrodas arī īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, mikroliegumi un/vai īpaši aizsargājami biotopi; teritorijas, kas ir pārskatāmas ainavas ar skatu perspektīvu nodrošināšanai.
LAUKSAIMNIECĪBAS TERITORIJAS (L) 	L1, L2, L3, L4	 RGB 255 255 225	<p>letver gan vietējas nozīmes augstvērtīgās, gan meliorētas, gan nemeliorētas lauksaimniecības zemes, kurā atrodas arī atsevišķas koku grupas, ūdeņi u.tml. Šeit apbūvei ir pakārtota nozīme un tā veidota pēc lauku sētas principiem, mijiedarbībā ar lauku ainavai un vietas tautas celtniecības vēsturiskām iezīmēm raksturīgām ēkām.</p> <p>Lauksaimniecības teritorijās atļauta arī publiskās un rūpnieciskās apbūves attīstība, t.sk. derīgo</p>

¹⁹ Visuāli indeksēta teritorija ar individuāliem noteikumiem. Piemēram, no zonas atšķirīga zemes dalīšana, apbūves rādītāji, papildus funkcija vai citi ierobežojumi un papildinājumi

			izraķeņu ieguve.
APBŪVES TERITORIJAS			
<p>SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJA (DzS)</p> 	DzS1, DzS2, DzS3	 RGB 255 245 145	Savrupmājas (viena dzīvokļa mājas, divu dzīvokļu mājas, t.sk., dvīņu mājas), vasarnīcas, brīvdienu mājas, dārza mājas un citas sezonas rakstura dzīvojamās ēkas.
<p>MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzM)</p> 	-	 RGB 255 215 125	Savrupmājas (viena dzīvokļa mājas, divu dzīvokļu mājas, t.sk., dvīņu mājas), rindu mājas, daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, dažādu sociālo grupu kopdzīvojamās mājas, sociālās aprūpes objekti ar maksimālo stāvu skaitu – 3 stāvi
<p>DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJA (DzD)</p> 	-	 RGB 215 160 135	4 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, rindu mājas, daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas, dažādu sociālo grupu kopdzīvojamās mājas, sociālās aprūpes objekti.
<p>PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJA (P)</p> 	P1, P2	 RGB 255 115 130	letver valsts un pašvaldības pārvaldes iestādes, izglītības, veselības aizsardzības un kūrorta objektus, kultūras iestādes, pastu, birojus, bankas, tirdzniecības iestādes, kafējnīcas, restorānus, klubus, sporta būves u.tml.
<p>RŪPNIECISKĀS APBŪVES TERITORIJA (R)</p> 	R1	 RGB 195 155 215	Vieglās rūpniecības, smagās rūpniecības un lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumi, atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumi, derīgo izraķeņu ieguve; inženiertehniskā infrastruktūra, transporta infrastruktūra, ūdenstransporta infrastruktūra un energoapgādes uzņēmumi.

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.-2025.gadam

<p>TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJA (TA)</p> 	<p>-</p>	 <p>RGB 200 200 200</p>	<p>Ietver teritoriju, kurā ietilpst inženierkomunikācijas un ar tām saistīto būvju teritorijas (siltumapgādes objekti, notekūdeņu attīrīšanas vietas, ūdens ņemšanas vietas u.tml.</p>
<p>TRANSPORTA INFRASTRUKTŪRAS TERITORIJA (TR)</p> 	<p>-</p>	 <p>RGB 225 225 225</p>	<p>Autoceļi, ielas, ceļu satiksmes organizācijas laukumi, transportlīdzekļu novietnes u.c.; satiksmes un sakaru ēkas, ūdenstransporta infrastruktūra, inženiertehniskā infrastruktūra.</p>

4.4. Aizsargjoslas un tauvas josla

Aizsargjoslu likums (1997) definē, ka aizsargjoslas ir noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.–2025.gadam ir noteiktas 4 veidu aizsargjoslas, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma (1997) un Ministru kabineta noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (19.10.2012.) prasībām:

- 1) Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas. Šo aizsargjoslu galvenais uzdevums saskaņā ar Aizsargjoslu likumu ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas. Nīcas novada gadījumā par tādām var uzskatīt upju, ezeru, dīķu, purvu aizsargjoslas, Baltijas jūras piekrastes, kā arī valsts aizsardzībā esošo Nīcas novada kultūras pieminekļu aizsargjoslas un aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.
- 2) Ekspluatācijas aizsargjoslas. Šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt dažāda veida komunikāciju un objektu, kas nodrošina dažādu valsts dienestu darbību efektīvu, drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas. Pie šādām aizsargjoslām pieskaitāmas ne tikai aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem, siltumtīkliem, kanalizācijas tīkliem, ģeodēziskiem punktiem u.tml., bet arī aizsargjoslas gar ielām, autoceļiem un dzelzceļiem, ielu sarkano līniju koridori u.c.
- 3) Sanitārās aizsargjoslas. Šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir paaugstinātu sanitāro prasību nodrošināšana ap objektiem, kuriem noteiktas paaugstinātas sanitāras prasības, piemēram, kapsētām, dzīvnieku kapsētām, atkritumu apglabāšanas poligoniem, atkritumu izgāztuvēm u.c. Nīcas novadā sanitārās aizsargjoslas noteiktas ap kapsētām, ap novada teritorijā esošajām notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm un slēgta tipa filtrācijas laukiem.
- 4) Drošības aizsargjoslas. Šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību likumā noteikto objektu ekspluatācijas laikā un iespējamo avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību. Nīcas novadā drošības aizsargjoslas ir aktuālas ap degvielas uzpildes stacijām, un ap vēja elektrostacijām, ja tādi novada teritorijā tiks uzstādīti.

Augstāk minēto aizsargjoslu parametri aprakstīti Nīcas novada teritorijas plānojuma III sējumā, tas ir, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, bet konkrētu objektu aizsargjoslas noteiktas Nīcas novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā.

Ja attiecīgā aizsargjosla precīzi atbilst Aizsargjoslu likuma un ar to saistītās metodikas kā Ministru kabineta noteikumu prasībām, tad teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir ierakstīta attiecīga norāde, nepārrakstot likuma prasības. Konkrētāki parametri norādīti gadījumos, ja aizsargjosla skar konkrētu Nīcas novada objektu vai teritoriju, vai arī gadījumos, ja atbilstoši Nīcas novada specifiskajai situācijai, aizsargjoslas noteiktas precīzāk (t.sk. ar stingrākām prasībām) nekā tiek definēts vispārējos gadījumos Aizsargjoslu likumā.

Atbilstoši mēroga noteiktībai Nīcas novada teritorijas plānojuma 2013.–2025.gadam grafiskās daļas kartēs, kurās tiek attēlota novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, attēlotas tās aizsargjoslas, kuru platums dabā pārsniedz 10 metrus.

Izstrādājot zemes ierīcības projektus, detālplānojumus vai lokālplānojumus, aizsargjoslas precīzē, tai skaitā grafiski attēlojot arī tās aizsargjoslas, kuru platums ir mazāks par 10 metriem, ja to pieļauj kartes mēroga noteiktība.

Saskaņā ar 17.02.2004. MK noteikumi Nr.86 "Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas noteikšanas metodika" krasta kāpu aizsargjoslas platumu krasta erozijas apdraudētajās vietās nosaka, ņemot vērā erozijas dinamiku un teritorijas plānojuma termiņu. Minētajās vietās izvērtē esošo situāciju dabā un nosaka jaunas aizsargjoslu robežas, izdarot grozījumus teritorijas plānojumā.

Tauvas joslas Nīcas novadā noteiktas saskaņā ar Zvejniecības likumu (1995), kas gar privāto ūdeņu krastiem ir 4 metri, bet gar pārējo ūdeņu krastiem - 10 metru platumā, izņemot gadījumus, ja privātie ūdeņi

visā to platībā un tiem piegulošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības šajos ūdeņos nepieder valstij. Zvejniecības likumā tauvas josla definēta kā sauszemes josla gar ūdeņu krastu, kas paredzēta ar zveju vai kuģošanu saistītām darbībām un kājāmgājējiem. Gar Baltijas jūras piekrasti tauvas josla jānosaka 20 m platumā (atbilstoši Zvejniecības likuma 9.pantam).

Tauvas joslas platums tiek skaitīts: gar upju lēzeniem krastiem – no normālās ūdenslīnijas, bet gar upju kraujiem krastiem – no krasta nogāžu augšmalas. Tauvas joslas platumā ietilpst arī zeme no ūdenslīmeņa līdz krasta nogāzei un pati nogāze. Ūdensobjektu piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šis likums un citi normatīvie akti. Tauvas joslas bezmaksas lietošana bez iepriekšējas saskaņošanas ar zemes īpašnieku paredzēta kājāmgājējiem, zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai un izpētei, robežapsardzībai, vides aizsardzības, ugunsdrošības un glābšanas pasākumu veikšanai. Mēroga noteiktības dēļ tauvas joslas nav grafiski attēlotas Nīcas novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, bet tās nosakāmas zemes ierīcības projektu un detālplānojumu izstrādes gadījumos.

4.5. Norādes turpmākajai novada attīstības plānošanai

Nīcas novada teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādējādi, tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai, kam ir telpiska nozīme, to novērtēšanai un īstenošanai.

Lēmumi ir jāpieņem paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Tā būtu kļūda koncentrēties tikai uz noteikta skaita projektiem, nemeklējot saiknes ar citām darbības jomām un neesot pārliecinātiem par ekonomiskās, sociālās attīstības un vides ilgtspēju.

Teritorijas plānojums ir dokuments, kas piedāvā noteiktu telpisku vīziju konkrētam laika posmam, piedāvājot koncepcijas vēlamai telpiskajai struktūrai, vadlīnijas īstenošanas rīcībām un prasības ikdienas darbībām, kā arī garantē telpiskās attīstības kontrolēšanu. Plānošanas procesā ir jāiestrādā plāna monitorings un izvērtēšana, kas ir ciešā saskaņā ar pašu plānošanas procesu.

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva, tas ir nepārtraukts darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumentiem jāreaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, plānojuma dokuments tiek grozīts, saglabājot tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies.

4.6. Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana

Nīcas novada teritorijas plānojums 2013.–2025.gadam ir tiesisks pamats novada teritorijas izmantošanai turpmākajiem 12 gadiem un nosaka teritorijas atļauto (plānoto) izmantošanu un izmantošanas nosacījumus. Teritorijas plānojums pašvaldībai ir tiesisks pamats pieņemot turpmākos lēmumus par teritorijas izmantošanu un arī pamatojums projektu realizācijai, investīciju piesaistei.

Teritorijas plānojums iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un uzņēmējiem ir garantija un iespēja savu projektu realizācijai. Teritorijas plānojums visiem interesentiem kalpo kā informācija par Nīcas novada teritoriju un tās turpmāko attīstību.

Teritorijas plānojums likumdošanā noteiktajā kārtībā ir jāpārskata, ja:

- ir stājies spēkā augstākstāvošs plānošanas dokuments, kas tieši ietekmē Nīcas novada telpisko attīstību;
- beidzies šī teritorijas plānojuma darbības laiks (2025.gada 1.janvāris);
- tiek ievēlēta jauna pašvaldības dome.

Nīcas novada teritorijas plānojuma izmaiņas veicamas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Tie saistošo noteikumu punkti, kuros ir atsauces uz iespēju noteikt, detalizēt vai precizēt, veicot papildus darbības, piemēram, izstrādājot detālplānojumu, uzskatāmi par nosacījumiem un nav klasificējami kā teritorijas plānojuma un arī teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumi.

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan dabas, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās attīstības iespējas.

Novada attīstība telpiskajā aspektā notiek, realizējot šīs iespējas, kas reizē veido novada struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojuma redzējumam.

Teritorijas plānojuma grozījumu procedūru uzsāk pēc atbilstoša Nīcas novada domes lēmuma pieņemšanas. Priekšlikumus teritorijas plānojuma grozījumiem var ierosināt jebkura fiziska vai juridiska persona, bet pašvaldībai nav pienākums lemt par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu pēc katra saņemtā priekšlikuma. Šādu grozījumu uzsākšanas nepieciešamība jāvērtē kontekstā ar Nīcas novada teritorijas plānojumā 2013.-2025.gadam noteikto, izmaiņām augstāk stāvošos plānošanas dokumentos (novada attīstības stratēģijā, kā arī reģionāla vai nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos), kā arī normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos.

Atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma 12.pantam vietējās pašvaldības kompetencē ir izstrādāt un apstiprināt arī lokālplānojumus, kas ir vietējās pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kuru vietējā pašvaldība izstrādā savas administratīvās teritorijas daļai, kāda plānošanas uzdevuma risināšanai vai teritorijas plānojuma detalizēšanai vai grozīšanai. Pēc vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas spēkā stāšanās lokālplānojumā var grozīt vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, ciktāl tas nav pretrunā ar vietējās pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģiju.